

Анатоли Лагәлаа

ААМҢА ИАЗЫМЦӘАХЫЗ

Ажәеинраалақәа

Ақәа
Ақхәынтшәкәтыжырта
2017

УДК 821.35
ББК 84(5Абх) 6-5
Л 15

Лагәлаа, А. И.

Л 15 Аамта иазымтәахыз: ажәеинраалақәа / Анатоли Лагәлаа. – Ақәа : Апқәынтшәкәтыжырта, 2017. – 264 д.

Д. И. Гәлиеи Т. Шь. Аңьбеи рыхыз зху Ахәынтқарратә премиақәа рлауреат, апоет Анатоли Лагәлаа иажәеинраала ғыцқәа еидызкыло ишәкәы «Аамта иазымтәахыз» ианыцшуеит қажәлар ргәы итқхо, измыртынчуа, иацтәи ртоурыхи уатцәтәи рпеипши. Иара убасғыы ари ашәкәы иагәылоуп абзиабара иазку алирикатә жәеинраалақәа маңымкәа.

Ҳгәы иаанагоит, апоет ипоезиа иазғлымқау қапқәаөцәа рзы қамта бзиоуп ари ашәкә ғыц қәа.

УДК 821.35
ББК 84(5Абх) 6-5

© Лагәлаа, А. И., 2017
© Апқәынтшәкәтыжырта, 2017

Азыхэашь сацэшэом, ицалааит, ицала,
Сагаргы сызхытып цъара...
Апстазаара шөкөуп, ицала, ицала,
Ианузымтца, уаннахуеит уара!..

09.12.2014

Ҳаинаалом, қазшьала ҳаипшым,
Ихьшәашәза тцаак ҳабжьоуп...
Анкъа уи лылацштцәкьагь шын,
Уажәакәзар, зынза ихыжьжьоуп...

Исзымдырт, ҳаикәымшәар зымуа,
Ҳаибамцшаар аутцәкьауам мчык!..
Лыблақәа анцәажәо игәыкуа,
Саарзызырфыр, стынчоит хәычык...

12.12.2014

Ус ҳаипыртызшәа кәхтцоит,
Уа машәыршәатцәкьа ҳаикәшәазшәа!
Нас ххы ахьнахауа ҳцоит,
Лацшыцәгьақәак хрыцәшәазшәа...

Аха, ҳаибацшаауеит еита,
Ҳрыламзыкәа уа уаагәартак..
Ишыцшу санахәоит лакта,
Абна иларшәу мөахәастак!

12.12.2014

Цымы, уи ауаф дхеит, дхазеит,
Ианихэатэыз, хзимыхэеит...
Иара изыхэан азэ хҕамлазеит,
Атҕлеипш, илымшакэа дыхэеит...

Уажэ хааидашшыло хаатэоит: –
Дзакэ уафүзеи уара иахцэызыз?!
Абга хашьтоушэа, хаарцоит,
Хашьта еимарыцсоит хыхьылтцыз...

12.12.2014

Насыцк ацэаара сырбаны,
Сгэыҕра нылахэаша ицеит...
Апшхэынтцэ өнеипш, срыбганы,
Абна инылашэкэа аеазеит...

Зегы анышэтытцэкьо сзышэтрым,
Хьаак сгэатца ҕнакаауеит...
Ичха, иухьзеи, егьаурым,
Акэашымҕ кыраамта ибылуеит!..

13.12.2014

ААМТА АНДЭЫҚЭЛА...

Аамта ачалт еипш инаххысын,
Ицеит хазегь хайкаратэны...
Шьюкыхгы баша азы иҕахысын,
Инеипыртт, ргэы ркычны...

Аамта андэықэла, иузынкылом,
Аеуыра иафызоуп, ахы цэгьюуп...
Избоит, азышқэа ргэы тагылом,
Агэра змардаз дыццакцэоу?..

Уажэшьта сеидру, ацша ахьасуа,
Дарбан итцнажэауа здац?..
Азгьеипш аамта ахьыкэасуа,
Икоуп абахэтцэ́кья архэашарц...

Дарбан, рымаза ду змардаз,
Зны ирзоит, нас иршэауеит...
Аха ари афыза аамта аазгаз,
Рхатақэа лагэымтцас иацэшэауеит!..

14.12.2014

Схэыцуеит, урт ауаа изырхашти рхы,
Изыкарцои иаакэымтцзакэа шыапфаршэ?..
Хгэы аартцэан дара рзыхэан мыцхэы,
Ихармариеит убриалагь рнаршэ!..

Аламыси ақьиареи цқан хара хзы,
Ихыхны азы иартеит дара!..
Мацк иаахачхапи, шэаагылишь уажэазы,
Ианыхэшэхогы калоит азыпшра!..

Сшэоит, хайдызкыло абас ианрацэоу,
Хайдызкьо, иарбан шыхоу изхытцыз...
Дуафума, дафыстаау, мамзаргьы дынцэоу,
Адау ишыапы дықэкьартэ изхэыцыз?..

Аамта зтэу роума харт зегь хазтэу,
Мамзаргьы ус хцоу харабгьара?..

Дгыланатц хацхъа ихалалу, згэы тэу,
Даграцалан дцом хацсапара!..

14.12.2014

Шаќантэ сылпыртырц стаххахьоузеи,
Уаха ахаангы сымхынхэуа...
Шаќантэ сгэы амцқәа снархәахьоузеи,
Уи дыцшушәа дсызгәыхәуа...

Шаќантэ сзатәны адунеи санхалои,
Дыччо даныпраахьои снапы?!
Шаќантэ ахыц хәыч сахьынхалои?..
Шаќантэ дыспыртхьои лхышә аркы?!

Рацәак саргәамтцзом сара исхытцуа,
Саацәырцны ахықәахьгы сәырбоит!..
Уажә схала урт зегь санрызхәыцуа,
Сгэы ахышь амтәыжәфеицш ипатпатоит!..

21.12.2014

Ус аамтала зегь хамфасуеит,
Хашьта ихылозар шьоукы,
Ацәқәырц хаипшуп, наќ хакфасуеит,
Нас хгьежыхуеит хамтакты...

Хажәа акырза иахразаргы,
Цқьа иангәылымшәа – иласхоит!
Ус ауп, аамта егьа царгы,
Акыр хзыќаттар – иаанхоит!..

21.12.2014

Зны сылпыртыр лтахуп,
Зных ицьалшьоит сахьымцэыртца!..
Зны, зынзак, зынзак смыцхуп,
Адэы савахоит сеипцххэыцуа...

Уаха сақәымшәеит лказшьа,
Лгәы иатахугы дыршьа сзамтеит!
Апоет, иудыруз, уанцхашья,
Думеигзазакәа азы уалтеит!..

Усгы сышьтанахәоит бжьык,
Азыз еипшны сгәы иналкьоит!
Схалт, исыгзам зынза ачык,
Аха башоуп, салкьоит, салкьоит!

Лпенцьыр иадхауа махәык,
Саткыс ишрыцхалшьо сымбозтгы..
Хыла сасуан са бахәык,
Ишадцмыххаало агәра згозтгы!..

22.12.2014

Арака ишәартоу акзатцәыкоуп,
Ҷаикәхоит – убризатцәык ҳацәцар!..
Агха анхәхьяуа зынзатцәыкоуп,
Аиаша ахьыкатцәкьоу ҳамбар!..

22.12.2014

Сыблақәа ибархәо зала,
Бызгычыр стахуп мазала!

Зынзакгы сбымбазшәа бцала,
Ибасхәо шымцым хатцала,
Блымхәқәа ирафшәоушәа катцала!..

Ба быда сышхәартам схәалап,
Афархымцеипш бәацхәа сбыллап!
Хәамаза таз абри акәалап,
Уажәы-уажә ахәа хрыгәгәалап,
Сгәы акәышра хәхьзаанза хцалап!..

22.12.2014

Нак бысхасрыштүеит сара,
Сгәеисыбжь сахәазом банызбо...
Бақәытц, изыбтахуи сбылра,
Бхәта ибдыруеитеи ишыгәнызго...

Нак сыбхарштгәышыа саргы,
Бзаиааиуазар уи ахәаа...
Арака иаххарам хәра акгы,
Хәгәқәа хцәеилатцәацәеит заа...

Ашықәс хышәашәақәа цалап,
Хцәеижь иахзадымтцо матәоушәа...
Акагы камлазшәа хәччалап,
Икалазазаргы, ихамбоушәа!..

...Аха иамутцәкьар зынзак,
Бхарштра сылымшошәа збозар...
Сгәы хәхәо ибышьталар, бәеыцхәак,
Ма итцәахгәышыа, ибызрыцхозар!..

28.12.2014

Сыгэтыха сзымхэеит иахьагы,
Аоныка сатцалан изгароуп...
Ара сырзеилкаазом азэгы,
Арака шэартароуп, ибгарроуп...

Сгэала змаздаша дызбом,
Азэгы имазам са саха...
Сцэырымтцзаргы атэыла бгом,
Исыкэыршан иркым ашаха...

Стацшит аиашатэка алакта,
Аха ибналан исыцэхьатцеит...
Сыгэтыха абазгауеи уажэшьта,
Уи лагэымтцас сгэы итаткэацеит...

29.12.2014

Ибгэагы, ибгэагы, сныжны банцоз,
Саргы уаха ак сзымхэо сафэбкит...
Ибдыруан сгэырфа шысиааиуаз, сшагоз,
Аха абгеи ауасеи реицш хэицтабкит!..

Издыруеит, издыруеит, акырза бсеитцбуп,
Аха сгэы иахауам, нас, ишьрыма?!
Бахьсцылаз азыхэан Анцэа ду, итабуп,
Быстахын... Уаха гэнахакгы сывам...

30.12.2014

Ишэмахацзаап цымхеит икоу,
Дасу идгылоу ипхьазоит!
Иааиз аамта изацымныкэо,
Фыц аныкэашья идырцоит!..

Уафнагама, мацк укьалоу,
Шьюкы удырфашьяма сынтә?!
Ацә далхтәуп, ацә иалоу,
Даеа аамтоуп... Утра утатә!..

Ушьаҕа ахьеихуго уазхәыцла,
Уажәа уацклацш – уҕы итшәо...
Аамта уақәымшәозар – узла,
Арака мачхәма узыцәдыршәо...

Зегь зылшатцәкьо адаушқәа,
Инеиуа ҳацхья асаба рчуа,
Шәаагыл, шәырзызфр ауаа кәышқәа,
Урт роуп ҳажәлар зыхьячау!..

Иааиз аамта шныхтәым здыруа,
Икоуп, ика, ирацәафуп!..
Акамчы аахаанза иананыруа,
Аеыфгы – хымцада иеыуп!..

30.12.2014

Иахья былацш мчыла ибтәахуан,
Ға ҳаздыруаз бақәыркыр ҳәа бшәон!
Саргь махәтцас иахьяк сыҕесырххауан,
Арахь мазала сгәы зегьы пыжәжәон...

Уаха афныка сдәықәлазом сара,
Атцх змыжътцас сахәаеыр калоит...
Пшаашья сымам, шәсышьтамлан ара,
Уахарнахыс бгәатцәҕ сынхалоит!..

31.12.2014

Иказ аиаша, ус аңсы таз,
Ибзиоуп, дара ианырпырхагам!..
Аха ағы анцәажәа уи ишахәтаз,
Ижәбома рхәеит, аа, ҳтархага!..

Нас ҳабанзацои абас хаз-хазы,
Иҳамоу – инымтәазо гәалоуп...
Абзиа анахәо, иахтахуп ҳхазы,
Ацәгья анахәо – иҳашәмырбароуп!..

Астәкья ҳашзымцо рбартоуп зегьы,
Аиаша ахи ацыхәеи еилҳаргароуп!..
Иааизар, инхааит, иахтом азәгьы,
Абрака уи атра итаҳартәароуп!..

Мчык ауп икоу, Ұ-мчык ҳтахзам,
Ҳабаргои урт аҰбагь еицылар?!
Аиаша азааигәара амц ртәатәзам,
Ишәартоуп ахааназ еишьцылар!..

01.01.2015

Бысцәызыр хәа сшәоит тәбыргны,
Ибызбазар сынбыжьырц са схала?..
Абастәкья гәырҰала сыртәны,
Сахьзымназо тыцк ахь банхала,

Ицәыртцышт ихьшәашәаза мчык,
Изырзытуа пхаррак ҳабжьамкәа...
Срыцҳашья, сбыхәауеит знык,
Саанхеит сара аеуыреипш сыбжьамкәа!..

Бысцәызыр, зегь сцәызуеит сара,
Зынзак истахзам сыңс исхоугьы...
Ибтахызар, иркьяҕ сыҕхәара,
Искәыга, уи амра исзыпхоугьы...

Ҳазхааныз згәалашәо аанхап,
Инарґықәыххлап ҳахьзқәа иаххылтцыз...
Ҳахьынзақаз бзиан, иҳазхап,
Ҳахьымтәыуап сбыҳәоит, иаҳцәызыз...

02.01.2015

Сара амшқәа срыхьтәыуар стахзам,
Акакала ицоит инасцырцны...
Сыдгьылгы стәымны сахзам,
Санылеит анасыц сыцны...

Аха азыхьтәқьагь зны итабоит,
Иахьытцхәрааз атыцгы ахаштуеит...
Уахь зәыназхаз баша ишабоит,
Мчы мазак мчылатцәқьа иашьтуеит...

Амшқәа сгәырґа рымгазеит,
Схьааи сареи мчыла ҳаизнрыжьит...
Ирхарои, зынза ирымбазеит,
Урт атлеицш сыхжәатцәқьан скарыжьит...

Шьта иналаршәны сажәагь быруеит,
Зны еиғамскәа ицәажәоз рахь салхын...
Ажәтдар реицш сымшқәа цыруеит,
Рытра ахьыкарцо сеидру урт ацхын?..

02.01.2015

Ибзиоуп, уа уакәзааит Апсны еикәзырхаз,
Цсыхәатцәқьа змамыз ҳаға дтәзырхаз...
Ицызгы, ишьтазгы рхы лазырхаз,
Рыцсыжәқәа рзымгакәа атцәған иахазырхаз!..

Аха егырт ацсуаагь зәыз убауан,
Шьоук бцарла, шьоук жәала еибашьуан...

Ухалатцәкья указар Ацсны еикәырханы,
Ухыызгы зырымхәари зегы рханы!..

Аибашьра ашьтахь амал гәгәаза урхаит,
Уфызцәагь уаарыхәацш, захьзыз умахаит...
Ацсуаа зегь гарны, уанбеиаха уара,
Иуеибашьыз абазкгы иацсацәкьям ара!..

03.01.2015

Быблақәа исархәааит, уахтахым хәа уара,
Аха ирзыгәағьзом ус ахәара!..
Урт иргәапхоит санаеу абылра,
Ускан зынзакгы ирхым агәырџа,
Быблақәа абас сыздыргәакуеи сара?!

Иртаху здыруеит, урт ирзазом,
Ишмазоу инрыжьуеит, зынзак ирхәазом...
Аха исыцроу амцагь сырцәар рузом,
Ус харантәи ишазмырпхо рбазом,
Шьяеак ма икартцар, аха икәацазом...

Быблақәа аацын бзиа ирбауеит,
Азын ртахым, зынзак иацәшәауеит!..
Сыцкәынра абакаху, сыкәра ззауеит,
Аха сгәы иахьатаху сықәлан сцауеит,
Быблақәа ирхәар, еитах сәахауеит!..

03.01.2015

Банызбалак,
Ацша зтасуа амшын сафьзоуп,
Сыцәкәырцоит!..
Ишцазури,

Сшьапкәа сытцпраан, ба бахыкәтцәкьо
Сыргоит!..

Баргы иаразнак,
Мцак быцрасны, ацыр-цырхәа
Ббылуеит..
Цәқәырца еишьылтцас,
Сеитәқәасны,
Акәара бнықәпаан бызгауеит!..

03.01.2015

Апардеикәатцәеипш иаимылцаан,
Атцх дналашәкәеит лара.
Дышсымпытццәраауаз еилыскаан,
Ғыстт: – Бәахымаахәуа бцала!..

Ус, са суада даафнаххылеит,
Акы лхаштызшәа калтцан.
Саргы сыфны сналцыххылеит; –
Сбыхәоит, уаха шыта бымцан!..

Илуаз дақәшәомызт акраамта,
Илхәогь лғамшәазеит зынза!..
Ах, уахазатцәык дымгәаанда,
Сгәы мбылуашәа сыпхьаза...

Ғагәкәа ирхәоз хмаҳазакәа,
Зынза атәылатцәкьа дрыбгон...
Атцхгы уаха имшазакәа,
Ғаибабарцаз аамта агон...

Нас, дындәылкьеит дысзымхәыцкәа,
Шыта издыррыда уи лцеипш?!.

Амшын дузза иазымзыфрыкәә,
Шьтахька ихынхәуа ацәкәырцеипш!..

04.01.2015

Аеацсахуеит ацсабара,
Пшьаамтак амоуп есымша,
Ауафгы иахтом хара ахара,
Аха еихаитәит уи илша!..

Иацы дахьыказ иахья дыкам,
Иахья дахьыкоу – уатцәы дкалом!..
Иацы дыззыказ – иахья дизыкам,
Хлантцы дтеитцар цәгья ибом!..

Дааузымдырыртә деиташәоит,
Шәынтә иееитеикуеит иара!
Зны дмарахәуп, зны далшәоит,
Зны дааузычхашам абра!

Ацсабара пшь-аамтак аитеит,
Иахәтоуп хәа азицхязеит Хазшаз...
Аха ауафы еакала дгәеитеит,
Уаха изымдырт иказшьаз!..

05.01.2015

Сашәакәә, шәашта стахеит, стахацәеит,
Сашәакәә, ишәтахыз схәеит, сшәырхәацәеит!..
Шьта даеа жәфанкахь сшәымпытцпраан
сдыруеит,

Шьта даеа мтцэыжэфақәак
сышьтырхуеит, ииуеит...

Сашәақәа, ахаангы шәынсыжъзом сара,
Шәынсыжъырц стаххаргы
шәысцыртру шәара?!
Сахышәцшаауа шәасхәоит
сышәцәызыргы абра,
Ажәфани адгыли рыбжьара цъара!

05.01.2015

Ажәфан саламшәкәтцас иаанашьтуеит асы,
Икәашза, ипашәза...
Адгыылгы гәыргъоит: – Уааз абаапсы,
Издыруада иаразнак италар сыцсы,
Шьта ацхаррақәагь ташәтца!..

Ахьтақәа дәықәлеит зехьынцъара шьта,
Атцаа иаркацеиуеит...
Гәбгансгы иаутозеи азынра уажәшьта,
Узтамцшуа аеарцәгъеит иара алакта,
Цсы зхоу зегь гәәтеиуеит...

Адәы сықәхацәеит, дысзыпшызар лара?!
Исхароуп, исхароуп!..
Урт ахьтақәа фналаанза снеины сара,
Сазызоруа афархьымца аччақәа абылра,
Изгәагьып цшьаала лқышәқәа ргәызра!
Цқьа дысрыпхароуп!..

08.01.2015

Ҳабақоу, ҳаҳьяаихъоу здыруада шьта?..
Ҳамѡақѡа наќ ихароума?!
Даара хзықѡгыгуа, иаартума рлакта,
Ма изѣу царарҳароума?

Итѡрны игылоу атдлеипш ҳаанхеит,
Ҳдацқѡа роуп иќоу цсмышьтыган...
Ихахъыз ҳаздыруам, зынза ҳағахеит,
Ҳныхѡатѡзар, ацѡашьы наххыган?!

Агѡгѡақѡа абақоу, рыбжьы ҳаҳазом,
Ирыхъзеи, рымчқѡа қацсама?
Ауртѡѡќьа рыхъзазар, рығба зцазом,
Ма ацѡқѡырцқѡа ипыххаан иргама?..

Азыхѡашьқѡа хрырит, ағгарақѡа аанхеит,
Уртгъы ҳархысроуп ѣыхѡтѡыла!
Ацъныш иќаматѡќьа аѣы ҳаѣахеит
Ҳанзымца, инырхуеит ҳкѡыкѡылах...

Ҳахъыќоу, ҳаҳьяаихъоу шѡамызтѡан азѡгъы,
Зышьтаҳъќа ихъацшызгъы дгѡартѡеит...
Ҳгѡырғъан ҳацълоит ибзиоу ацсрагъы,
Анцѡа уи зылахъ ианитѡаз – дишѡѡеит...

08.01.2015

Шьта акымзарак ҳзеилам, ҳа ҳаилгаҳъеит,
Ихъшѡашѡаза лылацш насхъысит...
Апҳаррақѡа абаќаху, урт зегъ цаҳъеит,
Саргъы сыццакцѡан, сгѡы сапысит...

Машѡыршѡа ҳанеиқѡшѡо, ус ҳааихѡѡшуеит,
Ҳцъаршьѡоит, ҳа ҳамаза здыруаз...

Ибылхьоу акәицеипш, хаччапшь таауеит,
Уи аарла ҳәа акәын ишахныруз...

Харт анкәа ҳахъеикәшәалоз атыцкәа аанхеит,
Ҳшьапашьтыбжькәагь ргәалашәоит макъана...
Исзымчхакәа урт атцлакәа рфьтцәкәагь

стцаахъеит: –

Зны арахь сара исыцааилоз дьжәбама?!.

Атацацәа иреипшуп, рхы дыртысуеит,
Урт ажәакгы шырфьтцымшәо сныруеит...
Аха зымаза ззымтәахуа бгык тьыстцьсуеит,
Ларгьы сара дышсазцаауа снардыруеит...

Зны-зынла арахь сшьапкәа мчыла сааргоит,
Исымбазакәа мцацшькгы пшьаала

инасәалон...

Зны ихастом... Зны уи аамта шцаз

агәра згоит,

Ә-зиаск реипш, лареи сареи

абрака ҳаилалон!..

10.01.2015

Аамта иамазкуада ара?!

Уи иагәаламшәаз – дыцсит...

Уа иутахызар дрыгәхәала,

Ихьзгы асеипштәкәа ицсасит!..

Аха дпоетцәкәазтгы иара,
Мшәан, убризатәык изхоит!

Аамта дзафазом абра,

Уи ибаәхатәра деикәнархоит!..

11.01.2015

Ихьчатәуп, рхәоит, хбызшәа,
Уи зегь ратцкыс иаламцәажәо!..
Иҕартцарц аныртаху атызшәа,
Иахдырбарц аныртаху ишыгәжәажәо!..

Дара ронаҕ сасра аует,
Рхәыцқәеи рматацәеи ирыздырзом...
Аха адәахы икакауеит,
Рылахь шчышәу азәгы инырзом!..

Харгы хы нарцыс-тысуа,
Ирҕапымххаакәа хнарпыртүеит...
Ихамхәар, хбызшәакәзам, цым, ицсуа,
Ихамхәар, хапсуара ацсы ахытүеит...

11.01.2015

Апша цәыуо адәы ицәхалеит,
Азәгы аоныка инаишьтзом...
Зных уи ашьхқәа ирхалеит,
Уртгы пхаррак азынрыжьзом...

Астәкья цхамшьашья жәбахьома,
Адәы иавахт апша рыцқа...
Уахык ма шәоны ипхьяхьоума,
Иқәлахьоума мамзаргь шәыцқа?!.

Зынза хьяасгы ишәымкуазар,
Иамырцшаауазар шәгәы штцәыуо,
Гәыбғанс иамои апша гәыкуазар,
Ишәзымдыруазар шәара ишшәууо?!

Ихьягәгәа аоныка ихынхәгәышьоит,
Ма ацсра нанагоит шәа шәаатцран...

Апша уаха ихнымхәуа җышәшьоит,
Ахаангы иҗкам иара хятҗран!..

12.01.2015

Ачамгәыр унацәкьарақәа анаҗушьлак,
Ишәахахьоума, абжы шхьу-хьууа?!
Убасоуп, уи азҗаб данысҗыртҗлак,
Иааҗәымтҗзакәа сгәы шсыхь-сыхьуа!..

Нас иабаҗоу араҗа схара,
Сгәы лзынмыжкәа сзымаауазар?!
Уи иахылтҗуа амҗа апҗарра,
Ла лҗы затҗәык имтәауазар?!

12.01.2015

Исхамыштҗеит, быблақәа шсыхәапшүаз,
Мазала ицәажәон аашаанза!..
Акызатҗәык уи ауа са исыхәашаз,
Җаздәылтҗызтҗгы, ба баб даапшаанза...

Аха иамузеит ҳоыҗьагь иахтахыз,
Иҗьаушьаша, иаалыркьан дҗеихеит!..
Шәуада хәыҗ усгы иаубахтахыз,
Сдәылууартә мчыкгы сыхеит...

Уиижьтеи шәхышә җшза схаштҗом,
Аарла лашарак кылҗхоит...
Мчык насҗагылан, уахь сашьтҗом,
Идырым доухакгы сзылҗхоит...

Исхаштҗом, быблақәа шсыхәапшүаз,
Еиқәатҗәа сымсылза, имаахыршәа...

Хэшэы ы́камыт урт реипш исыхэашаз,
Аха инысмыжыыр амуит, истахымшэа!..

13.01.2015

Акыр ҳаикәнархозар ҳара,
Ҳқъиара ауп ҳаикәзырхо...
Ҳнанагоу сеидру хара,
Иахцәизоит Анцәа хантахо...

Ишхашытоугғы ҳацьбал блакьо,
Ҳашыта зынза иазмырхар...
Иарбан бахәацшыбу изынкьо?..
Ҳынчрак калон итахар!..

Ҳгәытцәкья ҳазкаршәуам ара,
Агәеанызаара ҳацзарц ҳахәтоуп...
Ҳхьяакәа рыбжьара цъара,
Ҳларкәыкәтцас ацсра рыбжьатәоуп!..

13.01.2015

Мшәан, зегь кәышқәоупеи арака,
Уанрыҫцәажәо, рыхқәа цжәоит!..
Нас, изхагуи ҳара абриафра,
Ҳхы ҳазныкәымгар хәа хшәоит!..

Шьюукғы аратцлеипш идрышәшәазаап,
Аха илеизеи цәка – арац!..
Зегь ацәажәараз ҳаикәшәазаап,
Аха аусаҫ – зынза мап!..

14.01.2015

Иреиҕу аамтақаа ҳаңхьяҕа ишьтоу,
Мамзаргь ҳархысхью?!
Шьта иҳазхэарымашь ажэа иҳахэтоу,
Уи ақэрагы җтысхью?!

Аамта анҳазнымкыла җа шьюуки иртэхоит,
Знык агэра аҗкьяхьазар!..
Ажэагь ацсаатэеиш ааира агэацхоит,
Җгэаҗ атра канатцазар!..

Аамта еиларфонтны шьюуки идырхэашьюеит,
Шьюук цшуп изаанза...
Ашэтыц иафьзоуп, ршьапы иадыршьуеит,
Ибыбышза ишэтаанза!..

Дасу иара ииаша, дасу иҗатцахуп,
Илбааидоит, дагозаргь...
Иреиҕу аамтақаа шьта иааир ртахуп,
Җара иахмыршэозар...

14.01.2015

Сгэы дьнталан ирхэашаанза,
Дсымбазеит!..
Уи дсыздыруамызт уажэраанза,
Шьта дыстцеит!..

Иихэо еижьаган, ииуа еижьаган,
Зегьы мцын,
Сдагэан, сдагэан, дсыртэеит днаган,
Тьпк тацэын...

Амҗа истеит, ацҗа изхыстцеит,
Цхьяҕа дцарц...

Уйкәатц хәа сазхәоз сырзымхәыцзеит,
Дыҕеиаларц...

Аха ишьапы данныкәгыла,
Дҕахәатәхеит...
Анкәатәи ифыза, анкәатәи игәыла,
Иаҕахеит!..

Иаразәк иакәушәа избартоу,
Зегь ара...
Амҕа дыкәлеит азә дымшато,
Ғырбара!..

Ианасыжьуеит... Иа итәы ишцаки,
Ауаҕ барбар!..
Ма баҕхатәраки, уаҕраки,
Руак збар!..

15.01.2015

Ахала иааизом анасыц, пхашьоит,
Амца иалкьо акәиц еицш иумбазакәа,
Инауаҕсуеит уи зынза умбылзакәа,
Аха амца ахьумкыз цьанашьоит...
Ахала иааизом анасыц, пхашьоит...

Уаргыы цшьаала унеиуеит иумбазшәа,
Уцәа итоугзо усгыы ирацәазоуп...
Адуinei уа иштутәым агәра угазшәа,
Анцәа иузоуижьыз умшкәаггыы цхьазоуп,
Аха цшьаала унеиуеит иумбазшәа...

Икәлоит уи амҕагь иацәыхкьар,
Уауҕ акәу цшьа интаххыр ҕазә иашта...

Ма тлашьапык ашшаратцэ́кья ианкъяр,
Знык икыдкъяз, кыр иапсоума ақэашьда,
Ишпарыццхау, амца иацэыхкъяр...

16.01.2015

Иихэаз сашьтам, уи иҕы иакэнагоз ихэеит,
Иимхэаз ауп! Ахаан са сгэатцаҕы инхеит!
Амакья иеипшы́н, ихшэааза икан уи ипшра,
Ах, ацэымгра, амцеипш итцашуан убра!..

Ғызас дсыман, цэҕья дысзааигэастэит иара,
Ибзиаз амшкэа еицаххаагатцэ́кьеит ҳара...
Ихиҕгы лашан, цэҕьяшэа деипшы́н амархэац,
Уи иччацшь иатцаз, са исызгэамтоз
ауп иткэац...

17.01.2015

Абзиа уны иастоит азы, иагалааит,
Ари игэы тбаацэоуп! – Изта́ху ирхэалааит,
Ма дгазацэоуп, санырбо иччалааит,
Рнацэакэа сықэкны харантэ
сеибадырбалааит!..

Ииашоу абарт роуп! – Шьюк дрыҕехэалааит, –
Ирхэазгы хэоуп, дара ҳаргалааит!..
Сара схы цэырызгом, урт рбалааит,
Абзиа уны иастоит азы, иагалааит!..

17.01.2015

Аамта уаехьфрфрны уанкаха,
Уаха уақәымтәан, ичха...
Ажра жроуп, уи знык уантаха,
Уака духәазом тынха!..

Ус ауп аамта, ахы цәгьахазар,
Нас иузақәтазом кәадыр...
Аха уақашья пшзахазар,
Убригь акыр иапсоуп, идыр!..

18.01.2015

Сашәақәа спыртцеит, рцәаара сахьырцшы,
Рымтәыжәақәа шкәадахо збоит есены,
Ҳахьынзеицыз бзиоуп, убригьы сызхоит...

Анкьеипш сцәаныррақәа рхы старцаны,
Иреигьзоу анасыц шыцшу сырбаны,
Уажәгьы зны-зынла иаацәыртцны сыржьоит!..

Иазхоуп! Сахьнанаго здыруеит сшьамхы,
Баша изсыргәакран сзыкоузеи схы,
Ахақәитра рымоуп, испыртцны ицааит!..

Сашәақәа, ипцжәымжәан шыта сыпсахы,
Исхәеит, исхәаран иказ сәахәы,
Шыта шәымра хааза җазә иашта итацхааит!..

18.01.2015

Агәра бгозар сара исхәо, сыбпырхагам,
Сыбпырхагахартә изуеи, сара схагам!..
Блашацәазар, бхаацәазар, быцшзацәазар,
Нас исхарои, амыцхә бзиа бызбацәазар?!.

Агәра бгозар сара исхәо, сгәы сызхәыцуам,
Исанахәоит:- Вахымццакын, умра хытцуам...
Уқәратцәкыагы, шыта ушыкәсқәа
акгы ахытцуам,
Уанылбалак, уи нахыс ларгы
деипххәыцуам!..

Агәра бгозар сара исхәо, зегь мазазааит,
Урт ирзеилои, инеихәацшуеит ауп
хәа ицхәазазааит!..
Бара быда сгәы азә дшызтамло
бхата иббазааит,
Абга цхлымқәа ирцәыбналаз
ажьеипш бтатәазааит!..

29.01.2015

Сыбпыртцуеит... Сшыбпыртцуа
са соуп издыруа,
Атцх хышәашәа сналазны сцоит...
Икалап баргы бгылазар мазала буазыруа,
Сажьатцәкыоу сыздыруам, сыгә
усшәа снарбоит...

Бысцәызуеит... Гәырџак хааза инасылсуеит,
Мцакгы апыр-пырхәа сгәәфәы еибакуеит...
Сынасыц сзахымзар, саңьал сапысуеит,
Цша-шәышәыкгы асуам, аха ахьта сакуеит...

Ҳаипыртцуеит... Ҳалахь даеак анымзар,
Иќалап ҳаиқәымшәаргғы уажәшьта зынза...
Бысќәатц, сыбхаршт, зынза сыбтахымзар,
Сбыхәоит, ахаан ҳаибамбацшәа ицхъаза...

30.01.2015

Аамта исзақәмыршәеит сшьаға,
Уи сзахымзеит ианеихызгоз...
Ицеит исафќъан азә ихға,
Дарпацашькуан иахъиапызгоз...

Уажәшьта сабагари са спейцш,
Ибжъысхрызу уи снапала?..
Аамта иалахаз – ахеипш,
Иарымжъышыклатш сара сгәала...

30.01.2015

Урт абзиа рымбазеит,
Ианырпыла – рыба хырәеит...
Зыгәра ргоз – идыргазеит,
Еиларгазеит рышьтеи рымәеи...

Аиаша ахыќаз имцазеит,
Ианырғаға – атәагәа ахыршьит...
Амц ахәашьагь рцазеит,
Ацха ахыќаз рнапы тыршьит...

Урт ахьцозгғы сымцазеит,
Ҳарт иаразнак ҳамәа еиҫытцит...

Сашта стымцит, уи стазеит,
Сашта еигъыз – сзымхэыцит...

30.01.2015

Нас иазызуеи, сгэы хытхытуеит банабо?!
Бара сбықәлоушәа сдәықәлароуп сеырбо!...
Дәеакала уимацәажәои ура угәра зго,
Аха иоухәои, ухәатәы хамтца уныкәызго!...

Нас иазызуеи, бшьафәқәатәкья зыпхьазо?!
Иагъараангъы ба ибымбацт иара анбыхьзо!..
Бнаскьянагоит быщцакны аусура банцо,
Уа баннеилак, инаббцыртцеит маза аезо!..

Нас иазызуеи, ах акәачрахеит цәгъаза,
Есымша ибыцзарц атахуп иаргъы пшзаза!..
Исзынкылом, уи сзынкылом сыгәра га,
Атра итыцоит, зкьяф тоу ацсызеипш, банаба!..

01.02.2015

Нас иахьатцкыс ишпеигъымхари цьым уатцәы,
Хабанзахо, мшәан, абас есымша атцәы?..
Иахтахуп шыта, иахнырыртә амрагъ
ааххацхар,
Иахтахуп шыта, хшьапы
ааитцаххырц иаахгәацхар!..

Шака абицара ргәы еиттажәны ихацәцахьо,
Бзиак рбаанза ишлагәагәаза урт ажәхьо...

Шака абицара хацсадгьыл ршьала иркэабахьо,
Ргэыгра ишеижьо, аз хышхытцэа ирцэагахьо...

Нас иахьатцкыс уатцэы шпеигьымхари шыта,
Издыруада, хтацшыр мшыхаак алакта...
Аха хазхэыцуеит, ацсабаратцэкагы цыашьауа,
Заа иааиуа, ацхарра ашэырқэа шажьауа...

01.02.2015

Шьта иабакоу сара сышықэскэа исыцэцаз,
Гэырөеи хьааи амыкэмабарақөеи зтцаз,
Сааныжьны испьртцит...
Сызрыхьзама, уахгы-өынгы сгэы итаз,
Сзыназама, сназатцэкарцгы иахьсыхэтаз,
Сымра хьтцит...

Шьта иабакоу анкьа сөызцэаггы сьзцыз,
Исымагэышьоуп уаө изышьтымхша ацэыз,
Сынхама схала?

Азэыр ихэома саакэымтцзакэа сьзөыз,
Баша иаацсама сара исыбжьаз аөыз,
Ицоу өрыххала?..

Шьта иабакоу ихааза амра исьзыцхоз,
Рылапш сыцым ашьабстақэагы сьзгэацхоз,
Зьжэра ицазшэа!..

Ах, уи ацшзара, иаатаххаргы сьззырхоз,
Ах, уи ацшзара, иаатаххаргы сеикэзырхоз,
Изт, ишэазшэа!..

04.02.2015

Мшэан ианбасхэа иаразнак бгэы нзырхеи,
Зеггы брылкаан абас бысгэазрыцхеи,
Уазхэыцла шыта...

Закэ мчуи, абастцэ́кья стазырхеи?!
Амацэ́yseипш быччапшь сфазрыцхеи?!
Блакта, блакта!..

06.02.2015

Схы ахынахо иныкэ́ыршэны сцап,
Иахы́ккам кы́к-фы́ки тызшэеи...
Исыхы́и, исыхы́зеи сзыцэ́шэеи,
Аиаша сахы́гылогь исхэ́ап...

Ха́цстазаара ахыце́ипш иххоуп,
Уна́цэхасыр, ит́кбоит ха́геи́та...
Ха́зхысыз, ха́зхыа́цшрым еи́та,
Аха ара́ка аиаша иа́гоуп...

Схы ахынахо иныкэ́ыршэ сцалап,
Аха уахы́гы исы́црытцшам схы́аакэ́а,
Ус сны́кэ́алап цшы́аала имы́рхы́аакэ́а,
Сшы́ап ама́гыш шалоу ззалап!..

06.02.2015

Агэ́аг илы́хэ́хэ́оит ара́хь,
Изы́нкылом, мчы́ла ицэ́ыртцуеит...
Уи ззы́мычхаз даниза́гь,
Игэ́ы ита́замыз ак ихэ́ыцуеит!..

Ишцеиури, играшуеит,
Ицэыримгар, инатом таха...
Шьюук рзыхэан ишауеит,
Иаразэк иааимоузазаап адсгаха!..

Ифызцэа ианрызбылгыо акэтагы,
Иара дкыдкъяуа дызкузеи?!.
Агэаг илыхэхэоит арахь,
Уи дызламхэаеци, изыпшузеи?!.

06.02.2015

НАС, ИЗДЫРУАДА ХАХЬЦО?!

Нас, издыруада иахзыпшу?..
Шака гэакра хрыниахьозеи,
Шака еибашьра ххаагахьозеи,
Шакантэ хацьал хацэцахьозеи,
Шакантэ хазбахэ дрыххахьозеи,
Нас, издыруада иахзыпшу?..

Нас, издыруада хазёу?..
Хбызшэа иахьынзахэтоу ихахьчама,
Ххэаакэа бзиан иахрыгэгэама,
Хцеира хреигэыргьартэ ифеиама,
Хажэлар абзабаа дхарбама,
Нас, издыруада хазёу?..

Нас, издыруада хыхьцо?..
Цкыа хыхьтышэынтэалам хгэалоуп,
Аамта зеибафара халоуп,
Хускэа шахазбо тынхалоуп,
Ауафы дангэахтауа данхала ауп,
Нас, идыруада хыхьцо?!

07.02.2015

Аха дыргэацхар цъара?
Нак ҳақәытып ирцъара!..

07.02.2015

Сыхъз набхабрыштып бара,
Зынза ахаангы ибмаҳацшә!..
Багъаргәыргъашам сбара,
Цъара уажәадагы сбымбацшә!..

Аха атх цәца агәаны,
Бгәы бамырцәакәа баапшуазар...
Быхчы бқьышә инаґагәаны,
Еихабкруп, сыхъз бцәахәауазар!..

07.02.2015

АПОЕТ

Уркәатц, ургәаламшәааит азәгы,
Арака иумам уара хара...
Уркәатц, унармыцхәаит цъаргы,
Уаддмыртәалааит рымца ацхарра...

Убафхатәра иақәым табара,
Шьоукгы удыртцт убри иаргәаан!..
Ара аамта уршанхеит уара,
Уиоуп узхамыштүа ахаан!..

14.02.2015

Ахаан сымгылазацт зымѡа,
Иумбаз арбан, сара сышьтоу?..
Сазымфазакѡан сааит сгѡырѡа,
Алацѡгѡеиш ахухухѡа ишсышьтоу...

Уара иахѡа даара уццакцѡоит,
Иубо акѡу цѡушьоит иѡоу..
Зны аиаша ушадгылогѡ интцѡоит,
Уицыртцны уцоит уи ахѡда цызѡоу...

Абри сшьа рѡаныѡѡонатц сдакѡа,
Атцѡы сахазаауеит, сгѡатѡеуеит..
Са сиаша иатцоуп сцѡахѡақѡа,
Ианырзышьтымх, саргѡы слеиуеит!..

14.02.2015

АЦСТАЗААРА – УСГѡАЦХОИТ!..

Еитѡх аамта цытк анца,
Сқъышѡ итасит слахынѡтца!..
Сымѡашьарц, аныѡѡашьа сыртца,
Ишагѡыладыршѡуа еицш, ашѡѡѡа агѡлатца...
Иааган схѡаақѡа сыцратца!

Сызқѡу ацѡа цыстцысуеит,
Избоит, сгѡыгѡрақѡа сцѡыпсуеит..
Ажѡѡан хыхынѡтѡ иззыпшуеит,
Бамбоушѡа апѡақѡа асуеит,
Сгѡырѡа спыртцуам, станасуеит...

Зных шѡахѡакгѡы насѡѡацхоит,
Нас иаразнак иѡадырхоит..
Уи анызбо, сѡѡахѡатѡхоит...

Схъаакѣа абазго, ирыххатѣхоит,
Аха адѣтазаара усгѣаѣхоит!..

Ус хайпыртызшѣа кѣхѣеит,
Хѣабамбаргы, акагы кѣамлозшѣа...
Ба бминуткѣа быѣхъазеит,
Саргы сдѣыкѣлахт сыѣцакзозшѣа!..

Ус хѣхъынзазцо еилкаазам,
Шьѣта ишахъымчѣауа хѣамбазоушѣа!..
Машѣыршѣа хѣанеикѣшѣѣогы хѣтахзам,
Хѣабамбар шамуа хъымдырзоушѣа!..

03.03.2015

Сгѣы схѣыѣушѣа снарбауеит,
Ба баабейт, иѣырбауеит!..
Сызлаѣагылои, агѣра згауеит,
Иара иахъатаху сагауеит,
Хѣамнеиѣ шысхѣѣо, хѣназауеит!..

Баргы амѣаѣшь бзыркуеи?!
Хѣанеибабо бзырѣцакуеи?!
Бгѣы иѣтазамгы бзырхѣауеи?!
Амыѣхѣ самхѣхѣеит, иаууеи,
Знык базыѣфрыр, ибымбауеи!

03.03.2015

Гѣыбган быѣтазом сара,
Бысмеигзакѣа баѣыз сбылра!..

Бымца бцэыцээр калазом,
Сара сеипш ʼеазы дбылзом!

Аха срыцхашья зынгы,
Ихэатэы хабымцан азэгы...
Апша бцэатцасыр калоит,
ʼЕазы илхыысыр, дбыллоит...

Уда схэартам нахэаны,
Бара бымца нѳахэаны,
Бца, быспырцуашэа катца,
Аха ибызжьашам блахьынтца!..

08.03.2015

Ба бхэычыхэмарра сгэапхоит,
Сыѳуа сбышьтоуп бахьцалак!
Ех, мышкызны дталырхоит,
Ргэы итырхэаауеит хазбалак!..

Сара шэартарак збазом,
Ус хэхэмарлап хазхара!..
Ба бхэычыхэмарра нтэазом,
Аамта мааицшэа бызхара!..

14.03.2015

Быблақэа ирхэааит, сыртаху сыртахыму,
Урт рыгэра згоит!
Быблақэа ирхэааит, смьцхэу смьцхэыму,
Снытцашэкэа сцоит!..

Шьта иҗахуи рыцҗа уи зыргәатеиуа,
Ицсаит ишгәыкуа...

20.03.2015

Акры ансылшоз, схи сзамыхәеит,
Схи санахәа, сымчкәа цеит...
Са сзыцхырааз, сыбҗа дырхәеит,
Ирылшоз сзыҗамтҗакәа ирзеит...

Зны хзышьтаз аиаша абаҗоу,
Уигь шьта иҗауоу, иҗаҗоу?!
Икаҗашт атлеипш. Баша ирҗәәкәоу?..
Иахьлеиуа сеидру, иахьҗәкәоу...

20.03.2015

Убас дыччеит илгәарҗханы,
Закә шәахәа хааузеи илхылтҗыз!
Зынзатҗәык иаҗҗарҗханы,
Дыхнымхәит уаҗа дахьындәылтҗыз!..

Шьта уҗшлароуп утәаны,
Иарбан җшоу арахь даазгаша!..
Уфны, угәара, ухыртҗәаны,
Ак уҗалгалоу, ла лахь узгаша!..

Шьта иуҗсыхәои, җым, ухтҗәеит,
Ухала утәаз убра ууазыруа!..
Маҗәыстҗас диасит, уи дҗеит,
«Дзысыз» иоуп данааша здыруа!..

21.03.2015

Уи лшыап цынцакэа цыркыакыа,
Сыжэоахыр аҕны даазеит!..
Саргы дааштысцааит смыцшзакэа; –
«Ах, сыцсықэара ббаазеит!»

Ажэоан даарак иатахымкэан,
Избоит, хыхынтэ идыдлоит...
Ақэа, укыдтэала, ухымкэан,
Уи лқышэ хаакэа сыгэзлоит!..

29.03.2015

Уажэшьта еибахамхэап акагы,
Җаблақэа еицэажэеит заа...
Зегы бдыруеит бхаҕагы,
Баша бғынабхеит бғыргэаа...

Уажэшьта сазхэыцит еиҕагы,
Сгэы ыргэыбзыҕны ишысзымго...
Хэыцтас ибналеит иахагы,
Ишадыруагы схала ишсызхымго!..

Уаҕа сашыталом зынзак,
Җаибамбар?! Салазап ишпазуеи?!
Амала изсцэыбтэахуеи мазак,
Бгэы иантало ашьта абарзуеи?!

01.04.2015

Ба бгэыргэоит, бынасыц бзыцшуп,
Анцэа ибоит са сышэпырхагам...
Аха ахчнызеицш уажэ сгэы шуп: –
«Уаангыл, уа сухэоит, сумырхаган!..»

Избоит, биҕаччауеит ҕазы,
Уи ихъз бахар амтцэыжэҕа бауеит!..
Са сахаҕежьюеит уа атцэы,
Дыдбжьушэа иажэақэа сгэы итаҕоуеит...

Уажэ сағэра сҕытцкьаргы стахзам,
Арахьгы исзақэыршэуам саеигза!..
Сыон шыта сабакаһу, сахзам,
Са сыказаргы, сыгэ уахь инеизом...

Биҕачча, биқэкьаша апшеипш,
Имҕагы дақэымшэо дыркьала!..
Ибхаршт, иабабтаһу са сҕеипш,
Сгэырҕа сафалааит са схала!..

04.04.2015

Атдыхэтэантэи саацынраз дцэыртцит лара,
Амца слыркын, саҕуп шыта абылра!..
Илгэагы, илгэагы, уи азгаб цшза ара,
Иаацсахъаз сашэақэа, илроут шэыҕэхэара!

Цэаныррақэак сыжэлан сышытыцаан сыргоит,
Исхаштхъаз мҕахэастақэак ҕыц исдырбоит!..
Сазымхэыцт сыхшҕгы, исымуит, исмузеит,
Сгэы ағэра анаҕасымк, инылашэкэа ицеит!..

05.04.2015

Анкьа избахъаз, сзышыцылаз ҕеа шыоукын,
Ауаагы уажэатцкыс иразытцкьан,
иагыҕэыкын...

Иара ажәфәангы аҗә маңзак иҗаракын,
Иара адгьылгы аҗәәакәә ирнахан иҗакын...

Анкьа, иухьи, улахь зеикәуи хәә иҗаауан,
Уара акулгзаргь, уфьза ахьышәтхәә иҗшаауан...
Уажә амалаз ауп изеисуа шьоук рыгәкәә,
Иҗрысны иахьнеиуа хьрыҗамшәандаз
урт ршьапкәә!..

05.04.2015

Шьҗа деилыскааит хәә сыштәоу,
Избац лакәымкәә даацәырҗуеит!..
Мшәан, ла лакәзами сгәы иҗоу,
Схы агәра мгакәә сеиҗаахьыҗуеит...

Убас деиҗашәәуеит лара,
Ләылыпсахуеит убас кәзшьала...
Хьаасгы илымазам сбылра,
Ак кәмлазшәә ләыналхуеит җшьаала!..

Са сзызхьыҗуаз, сыгәҗаккәә,
Абгьыжәеиҗш дрылагьлан днеиуеит!..
Иҗазар саамҗа нҗакәкәә?..
Арахь сыкәрагь саргәәҗеиуеит!..

Зегьы дырҗаччауеит лара,
Зегьы ирзылшоит лгәапхара...
Аха азә илымҗо агәыбылра,
Исзаалышьҗуеит иссиру апхарра...

Еилкаашьа лымаҗәкьам лара,
Иахьа зкьынтә ләылыпсахуеит!..

– Жәеинраала ссируп – лхәеит лара,
Амца сҕыкәыхәхә санылзапхья...
Ларгы даҕытцәкьян абылра,
Аха исцәылтцәахуан уи сҕапхья!

Изызку ла шлакәыз сымхәазеит,
Ларгы илзымдыруашәа дцәажәон!..
Аха уи хаблақәа ирымзазеит,
Ҷахшыҕ мчыла ихарыхьшәашәон...

Нас хазлеипырцуеи уажәшьта,
Зтцаарак ааины иааҕаҕылеит...
Зегь азымхәазаргь слакта,
Сажәеинраалаҕ акәац смыргылеит!..

12.04.2015

ҶРАЗКЫ ҶЦӘЫБНАМЛАЦ...

Зегы шәрызхәыцуазтгы шәара,
Игәашәтәозтгы измоугы измамгы...
Изфаз рымхра, ррышәшәара,
Изыхәтоу рытара шәтаххазтгы...
Итцегь хәигьхауан харгы,
Итцегь хәкәгылон хшәапгы...

Нак-аак хәпсадгыыл еимшәырххоит,
Ажәлар шәышьтоуп икәасқәасуа...
Шәа шәахь ииажәгарц шәтаххоит,
Идәықәларц, аtryшә шәахьасуа...
Ҷаидышәкылазтгы зегы,
Устәкья хгәакуамызт азәгы...

Шәәаи, хәркәәтцып шыта хәзәқәәу,
Хәмчқәә зыбнахтцои адәныка?!
Икахтцап, ибзиоу хгәы итақәәу,
Аиаша хәрхынхәып аоныка...
Хразкы хцәыбнамлац, иаатгылоит,
Хәгәәмцхар, хәғба ду цаакәрылоит...

12.04.2015

Азғабцәә, азғабцәә, есымша шәәырбоит,
Ачкәынцәә амца шрыцрашәтцауа жәбоит!..
Иаадыруеит, хә хәқалақь шәәырцшзоит
цәгыашәә,
Аха ашыабста шәәфызоуп, шәәыбналоит
шәәншәә!..

Шәә ишәықәнаго ажәә макъана имицац,
Иихъазаргь, шәә шәкынза зынза имназацац!..
Аетцәәқәә шәәанырбалак ибналан ицоит,
Зан иатцало асыс еицш, апстхәә рхацоит!..

Ижәуагы жәдыруеит, ишәхәәоугы зоуп,
Ажәәйтәзатәи аирыз еицш,
шәкәымшәышәуп, шәәыцшзоуп!
Шәәыбжы ссир хаакәәкәараза арака игахъеит,
Иабцъар икәнышәхуеит ишәтәххаргы апоет!..

Аапынра хымз роуп ианыкоу мшәә ара,
Уи апцшзара шахзымхоз жәдырит шәәара!
Азғабцәә, азғабцәә, есымша шәәышәтуеит,
Апсны аапынра мааиргы, шәә шәәазхауеит!..

13.04.2015

Аамта бзиа ааиуоу, имааиуоу,
Сеидру уанза хажэра хиааиуоу?!
Хазблак ала ма иаабарыма,
Хазшьапк ала хназарыма,
Хзықәдыргәығыз абзеира абақоу,
Уи абацәыртцуеи, ара Ақәоу?..

Иара аеыф еипш аеарыххома,
Мамзаргь атқьара цәгьахома?!
Агэра афәоукыр ихьымзгнашьома,
Ақамчы аурбатқьаргы уцхашьома?..
Дарбан сеидру атәы здыруа,
Уи мыргәаакәа изкәадыруа!..

Аамта бзиа аабар ианааиуа,
Зегьы ирзақшап иара аиуа...
Аха акызатцәык цәгьа ишәартоу,
Рхазы ирымгааит рацхьа избартоу!..
Идыруп, хажәлар абзеира анырцеипцшо...
Аамта бзиа зегьы ианырзеипцшо...

11.04.2015

Ах, ибдырузтгы бара,
Банызымбо шақа сгәақуа...
Ах, ишцахьантоу сгәырфә,
Ах, сакытцәкьом сара Ақәа...

Бара ак хьаас иқабтцом,
Исбырбазом ишыбныруа...
Ма зынзакгы ибызхатцом,
Сара абастцәкьа сзыруазыруа...

Аамта иатцәахуеит зегьы,
Ирмеигзазацт уи иапыло...

Аха иазымшыыцт зынзаггы,
Амѳаѳ гыыграк анацгыло...

Ба ибтѳахуазаргъ лабѳаба,
Иаззом былабжыш цырцыруа...
Атцла икѳэтѳоу ахышыыцба,
Агѳы иѳоу амахѳ ауп издыруа!..

15.04.2015

Сцоит снабцыртцны...Уаха акгы,
Сыгѳгы иѳысцауеит бсахыа...
Бызбахѳ иасхѳоом зынза азѳгы,
Сыхгы ласырѳѳоуам ба бѳацхыа...

Иутцалазеи хѳа бымтцаан,
Уи аѳак бгѳаѳы итѳахушѳа...
Сгѳы аншыз исхѳахыаз бхыпсаан,
Сымца бырцѳарц бѳахушѳа...

Сцоит...Схы ахынхо сыццакны,
Исыхыыз бзымдрырггы, ибхѳыцып...
Сгѳырѳа алеипш сыкѳагѳаны,
Санафалак, ак ѳамлазшѳа бцѳѳыртцып!..

15.04.2015

Апсшѳа даара икѳацалоуп,
Ус иахыыѳоу хѳа хгѳы иалоуп...
Шьѳоуы хѳѳѳоит...

Аха рыѳны ашѳхымс ианхытцуа,
Тѳым бызшѳалоуп дара шхѳыцуа,
Зеггы иаабѳит!..

Нас, излахьчатәу рымхәозар,
Дара рҕы хбызшәа табозар,
Ҙзыржьои шыта?!

Урт рҕызцәа рыгәра аагозар,
Уаха даеа мҕак аамбозар,
Ицәгъан хуахта!..

15.04.2015

Уи насыц лоурц стахуп, цабыргуп,
Анасыц лымаз!..
Аха са сгәы, уаҕ иимбац гәуп,
Ак ухәоит, даеак утахуп,
Ус зыкоутцой сгәыраз?!

Дасу дакәшәоит иара илахьынца,
Уи узацгылом...
Анасыц ацстхәа иаҕызоуп, ианца,
Икәаршыҕонгы илеир алшоит зынза,
Тыцкаҕ иаангылом...

Ихәарҕахаз атцла сынтәа имышәтзеит,
Уи амч азымхеит...
Иара амахәкәа ирыкәтәан шәак рымхәазеит,
Атцыхәтәантәи абгъгы шыта иканзеит,
Рыцха, еитымхеит...

Сылзыразуп, анасыц лоуааит лара,
Цацхылагь дысныхәоит!..
Амшын хыкә даннавало уи ҕырбара,
Сгәы ажәакгы умхәароуп, иудыруаз уара,
Сшьамхнышгылан сухәоит!..

17.04.2015

Аамта агәра азәгы изымкыц,
Зеггы ишахыркъогъ акамчы!..
Арахь иафуп урт хабла хыркырц,
Кры здыруа ракәушәа рәырчы!

Атоурых иханахәоит иацәымза,
Шаkantә иахнаҗои иҗаканы!..
Аамта неизом ура укынза,
Ура уназароуп иара акны!..

18.04.2015

Кагь камлеит, уи мцык ихәазар,
Жәлар рыцхзаша ирхәазар?!
Тыц цхак акны уажә дназар,
Инапы ахьнеиуаз зеггы изазар,
Шаҗа игазгы хмыцхьазар,
Иара ихарои, ҳа хгазар!..

Кагь камлеит, уажә дтынчза дтәазар,
Шьта излеифухуеи, зегь ифазар?!
Аха иамуеи ицыхәа хрыффазар,
Арахь имырхынхәуеи, дыршәазар?!
Устәкьа ибжьазрым, мал хәычымзар,
Иус зызбо дыбгахәычымзар!..

18.04.2015

Игәабтозу бара, уи амш шаҗа илахәыхыз,
Амрагь цхашьа-цхатцо иштацшуаз блакта...
Ба быблакәа шцацшзаз, о, урт роуп са схызхыз,
Аха исцәыбтәахуан, ицшаала хәа еиҗа!..

– Ус анакәха, ибзиоу акы ҳахьзозар,
Уажәшьта мап ацәаҳкүеит ацсраггы!..
– Сеидру, сеидру, аиашаҕны ҳназозар,
Ҳабаццакуеи, ҳаацшыроуп нас зеггы!..

19.04.2015

– Ижәдыруаз, уи шәикәгәыг, шәицсахуам,
Илихыз амҕа наигзоит!..

– Ға зныкгы ҳаржәаит ҳәа ҳазтәахуам,
Иазхоит, дад, ҳа ишаадыруа ҳцоит!..

– Шәа шәымҕақәеи шәзи кәзтәауада,
Шәылахеит цыым аҳәынтәә!..

– Ҳа ҳада, мшәан, ҳус зызбауада,
Даниоит нас дасу илахьынтә!..

– Лашарада шәықәхоит цшак асыр,
Ишкаҳара игылоуп зеггы!

– Егъаурым, ишҳахәтоу еицш ҳамҕасып,
Мақьана даҳмыргәамтәзацт азәггы!..

– Ҳагааит наҕ азы ҳазгараҳәа,
Шәымтәан, шәнапқәа шәкьароуп ацсык!..

– Дад, уаазышьтыз убастәкьа ҳазиаҳәа,
Иара изатцкыс, ҳагааит даҒа зык!..

19.04.2015

Ианбыкәу, саңбал, уансыхьзо?

Исутома ажәак аҳәаха?..

Исыгу сымшқәа цхьазо,

Иумамкәа уцшума саха?!

Сызурцакуазеи, мшэан, уара,
Сышэхымс узылахазеи баша?!
Исцэугоу иҕои нас ара,
Иҕастахьеит са иҕасташа!..

Алажэ еипш угага уа ииоуп,
Шьяҕоушэа угэықэхаха уадырсын!..
Са сакэзар иутаху, сыхиоуп,
Аха сашэақэа – урыламкысын!..

19.04.2015

Шьҕатцэҕья сеидру ҳахьцауа,
Ирхэозар акэхап акрыздыруа...
Урт роуп хусқэа зызбауа,
Ғапшыз, сеидру азы ианыруа...

Аха амшгьы цэгья иҕачуп,
Ақэаршфы аҕаанахар аҕеақэа...
Пату зқэу араҕа мчуп,
Шьюукгьы дэықэлап ҳаикэшэырхақэа...

Иҳамдырыр еигьуп ҳахьцауа,
Ғалахь иану ҳаламкысып!..
Шьюук ақэағэҕэа анырзауа,
Шьюук шэахэахаақэак нархьысып!..

Зегь цыарак ауп ҳахқэа ахьхо,
Аха ҳахьцатцэҕько хазхазызаап...
Ихынҳэырц зтахымгьы, зығезырххо,
Амҕеипш ҳгэыграқэа рыхьызаап!..

Нас, еикэыртцозаап урт мцак,
Уи абыз жэфанағ иназозаап!..

Уа ҳахънеиз, аиаша шьтартцахъан иаархъны,
Ҳгъы ишамыхъаз ххъеит ииашатцѣкъан
иаартны...
Шьта еилкаа, ҳарт руа дарбану идырхъыз,
Аиаша шьтазтаз, ма уи ҳзымдырыртѣ
иаазырхъыз!..

Акагъ цъазымшьо, акагъы хъаасгъы измазам,
Ҳацстазаара мацзак еигъхаргъы зтахзам,
Уссгъы ирымам, урт аццауеит азы ахъцо,
Дцъаршьауеит, уатцѣ иахцпылаша ак лазцо!..

Ус икатцѣкъоу рацѣаѣхейтеи зынза ара,
Унарышьтуам, иакѣша игылоуп ххъыштѣара!..
Азѣгъы изымдырт ҳара ҳалахътцѣкъа ианыз,
Зѣыр ирцѣозар, урт идырцѣоит,
шѣгъышѣеаныз!..

– Абра ҳаангылап, ҳаѣхартынчып, иазҳархап,
Ҳара еимаҳкуа ҳѣа икои?! Акагъы..
– Уаќа шѣиашоуп, ҳхы ааилаҳкып, ҳааилатѣап,
Ццъа еибаххѣап ҳазмыртынчуа хгъырѣагъы!..

– Мшѣан, иабаќоу, наќ иахцпырхамцейи хгъырѣа,
Ишкѣакѣоу аќъаадгъы гѣыргъаѣѣашала
иааҳартуеит!..
– Излахцпырахцейи, иахцѣахит ауп ус зымѣа,
Аштѣа итырцаз ала кѣыш еипш, иахѣапшуеит!

Са сакѣзам иижъаз, иара ихы ижъеит,
Ус акгъы сызиамхъеит, ихастцазшѣа кѣастцеит!..

Иаргы дгэыргъатцэа днаспыртцны дцеит,
Ихабжъаз агэрагарагы убриала интцэеит...

Адырфаены еиҭах сижьарц иҭаххеит,
Игэы иҭаз изхэомзт, акыр ирыххеит...
Анахь ихэеит, арахь ихэеит,иабеигоз,
имцхэеит,
Са сакэым, иаргь агэра изымго имцхеит!..

Урт ирдыруеит... Еиха иахьахьуа ҳа хбызшэа,
Аха ацсаатэ еицш, рфны ифныпрааит
иандыршэа!..
Рхэыцқэа ракэзар, рбызшэала
ажэазатцэык рыҭешэом,
Зынза ирцэызыр, зынза
ирыцэтэымхархэагы ишэом...

Урт ирдыруеит... Хбызшэа шакеу ҳазрыгэгэо,
Уи зхэо шракэу, ҳара хгэалақэа зқэыгэгэо...
Аха рыхшара рахь уи рызнамгеит,
ашьамхы кэадоуп,
Ргэала рхэеит ауп, уаха ирылшеи,
рыгэқэа рдоуп!..

Урт ирдыруеит... Аатра ишавахо ҳа хбызшэа,
«Идыртэеит» уи зегы иахьырбаша аханшэа...
Ус асахъаз, еыцныхэа рмоурц,
рхы еикэдырхарц,
Акагь рылшом... Зынза ирҭахымзаргь иҭахарц...

23.04.2015

Мшэан, аиашаз, иахьа ицъаушьаша еакуп,
Абжеихарафык, ак рызгэамто рыбла хкуп...

Шьюк еижэхыслан, рыбла ак амбо ицауеит,
Җажелар рыцха, азытгареипш итыкэкәуеит...

Хара хмачра зынза ишшәартоу рбазом,
Җзыкәгыло ацха шығаәтәтәкыоу агәра ргазом...
Зых иакәиту хара хадгылгы гәынқыуеит,
Аз атратәкыа цнажәар шалшо абауеит...

Зегь ирхаану амшын акәзар җнатзом,
Уи агәала хә иҳаздырзом, иаабазом...
Ах, изцәажәозтгы, ах, иазеихыхуазтгы аҗы...
Шакаә хәәеыда рымч мхакәа ацкәырцаҗы...

Зны адстхәа иацуп, зны ақәа иацуп урт рыцқәа,
Зны азқәа ирыцлеит, ишхышхытцәоз
иантыкәкәа...

Зна атла ахыцкәа
акышәкышәраҗтәкыа ихалт,
Зны изеипыртцауа, ә-хәыхә цшзак
реипш еидхалт!..

Мшәан аиашаз, са сацсуоуп хәа иәхәауа,
Җадгыл рыцха маза иштәыуо зымбауа...
Дамазамзаргы, урт рхәаа уажә дрыххауа,
Игәы инамырхъзои, адәыпшза азы ианагауа?..

Уи шыта дыздырузшәа збауан,
Дыстцазшәа ашәкәеиш деихрышәшәаны...
Аха еихә-еихә днаскыуан,
Аиаша ахыкыз дацәшәаны...

Уажәшыта сызишьталом зынзак,
Имыргакәа днеиуеит уи ипсыц...
Дысхаштп, исзычхар җә хәычзак,
Сгәәҗы инимыжьзеит иара итып

Ишэартоу иҕои хэа шэантцаах,
Ишэасхэар сылшоит иаахтэаны!..
Итцеит амцхэашья алыпшаах,
Уи игэра ргеит ирацэафны!..

Абзиабара цеит... Ианцозгыы сымбазакэа,
Ашьтагы арзит... Иприт сымгазакэа,
Амцэыжэафашьтыбжь затэык ауп исзынхаз...

Стэазаап ус... Азэ сгэала имырбазакэа,
Ихэу абҕабеипш... Ашьхаф имназакэа,
Реиха иахьяцэымгу атышаф итахаз...

Иҕоуп мѡак... Аиашахь умѡахызго,
Даеа мѡак уаныларгыы уанызго,
Ухы агэра угартэ, ууафытцэҕыан уҕазтцо!..

Иҕоуп мѡак... Мчыла иуапызго,
Угэы итоу абзеирақэагы уцэызго,
Зынза иахьуаҕэам ауп иара ахьцо!..

Ишцаууеи шыта... Урт аѡбагыы мѡақэазар,
Ак атқыс, ак ублақэа хнакуазар,
Урнылаанза изакэытцэҕыоу убазом...

Аха ууафны Анцэа ду уишазар,
Иара иахь уназго мѡак уирбазар,
Уаныл убри, аиаша уацэҕыазом!..

Иубар иуздырзом уажэшьта,
Иацтэи аиаша рыцсахит...
Баша утацшуеит алакта,
Ишааиз иаразнак ухнахит...

Цшшэыла еицшым зынзагы,
Уацэымфашьо игэаутеит ухата!..
Уакэытц, рыгэра умган, азэгы,
Ублала иубаанза агэата!..

Нас абри аамта хажэлар рзыхэан имаазеи,
Урт зэузеи, иабанеихьои, хэа имтцаазеи?!
Изыргэатеиуеи, измыртэои нас, рымхэазеи,
Хбызшэа шакэу, хэа хгэы итцхо, рымбазеи?!

Ххыпхьазара, шака хмачу, рмыцхьазазеи,
Реиха изыргэакуа, ажэлар иртаху рымзазеи?..
Мшэан, ирыхьи, уаха рыбақэа маатзеи,
Нас абри аамта хажэлар рзыхэан имаазеи?!

27.04.2015

Ишьтахька дхьацшзар, сзыхьзеи хэа сара,
Аахэлаанза есымша иафыз акрура?..
Ихшара дааныжьны рхы ахьынахо ицеит,
Ипхэысгы дицэажэит, ирахэгы рзеит...

Иашта ахаскын баапс ахысит зынза,
Леи-хэеи инырмыжьит ихкаара тацэза...
Инаҗои дазхэытц хэа, дыпсуоу, уи деиқэхоу,
Уи ифыза, ишьтахька дхьацшааит хэҗоу...

27.04.2015

Уи дазыпшзамызт макъана иара,
Аха идыруан мышкызны ишааиуаз...
Дахьышьтаз аефеаха дафын абылра,
Мчык цэыртцит убритцэкагы ииааиуаз...

Ихьуаз иара уссгы икзамызт зынза,
Уи икэшан итэаз роуп игыи иалаз...
Ихьаа тэахны мчыла дырфаччон маза,
Дреигэыргьон иашта ду италаз...

Нкылашьас иамои ацсра ма аира,
Уи дашьтамызт баша ихьз тызгоз...
Ацсуа ишиатэоу дзырцымлар хэа иара,
Убриак ауп дангэакуазгы изхымгоз...

Бара бтэала зегь мариоушэа иббауеит,
Бныкэгыл-аакэгыл, бгэыпжэагаха
бэырбауеит...
Са сгэы шэыртцас бмыццакзакэа ибфауеит,
Ибцэынхоугы, ак сзынмыжьзакэа ибгауеит!..

Нас ишпазуеи, са шыта гэыда сынхауеит,
Ус саныкоу, баргы еиха ибгэапхауеит!
Аха игэастоит, бара бкышэкэа еикэапхауеит,
Сгэы дара ирымоуп, шыта схата сыртаххауеит!..

Ах, ари азгаб дысзеилымкааит са зынза,
Дыспылеит шысхэо, днаспыркъауеит уи дласза!
Лыччапшь затцэык насзынлыжьбуеит уаха акгы,
Убригы мыцхэылшьоит, дахьаеигзас
лхатагы!..

Шьта уеааиккәк нас, дышпахамбари,
сгәы сырдоит,
Зытра дыреыз ажәтцыс рыцхаипш,
сгәыгра еимдоит...
Лара илдыруеит, сыңсы шлылоу зегь раткыс,
Ах, ари азғаб, сахалыртәиуеит лнацәккыс!..

30.04.2015

Иаашәычха нас, акрынхама, уи аамта аауеит,
Ишәытцалазеи, игәыңгыз уарбан, итцаауеит?!
Даеа мацзак, нас ацстазаара цшзахоит,
Җмалгыы хшьалгыы, зегь хәцәаҕынза ихазхоит!..

Иаахачхап нас, акрынхама, шьта хажәуеит!..
Арахь аегылеипш, уаха халымшо хажәжәуеит...
Ишьтыхны ирызгашам, хадгьыл усгыы
иахзынхауеит...
Аха хан лкыкахш, хбызшәа рыцха хапхауеит...

30.04.2015

Исзымхәо шырацәо жәбауеит,
Егьагзам сгәытәккыагь еикәжәуеит...
Сзықәгыло ацха тшәахауеит,
Исхәо аарла ишәахауеит...

Аха ажәфан сыцхраауеит сара,
Ахәыч еипш, еигәырғоит сбара!..
Исзымхәо егьаказаргь ара,
Шәгәеисыбжь иахәезом иара!..

30.04.2015

Уи ахатца акры идыруеит, акыргыы ибахъеит,
Аха аамта дахаштын, игэы ртынчны

дтэахъеит...

Ус инаиаѿсуеит, зынза ак злам асакаѿеипш,
Адэахъала уахъихэапшуа, иагъаѿцаѿаам

итеитпш...

Уи ахатца ицхакаѿа, макъана азкаѿа ирхуп,
Уи ахатца имѿакаѿа, харнуп, иахтахуп...
Ихшыѿ хьыршэыгэын, пытѿык еиканархеит,
Аха ршьапы ианыкагыла, дырхаштын, еихеит!..

Иац иказ абакаѿу, уажэ аамта ѿакхеит,
Иац абахта итарпалатэыз, иахъа ихаракхеит!..
Уи ахатца икаитцаз, иахъа аамта иагеит,
Аха иара иаамтагы, шьоук ргэаѿы инхеит...

01.05.2015

Уи ишьапкаѿа ихэомызт, игэгы аарла еисуан,
Иахытахыз дызныкаѿомызт, дрыцхахэхэа

дыцшуан...

Аха уажэ далшэан, шыта уи дкаэруеит зынза,
Аеыкаѿаша ухаирыштып, даннеиуа дласза!..

Уи идыруан ихэшэ, дыззыпшызгыы убриоуп,
Уажэ хаи ахьырхэаз дгылоуп, дыхиоуп!..
Аха аамта ѿакала иаахэыхыр уажэшыта,
Ишьапкаѿа ааитдихуеит, имыхэо еита!..

01.05.2015

Зегь са исхароуп, зегь са исхароуп, мап сызкзом,
Ужәшьта исхәароуп, уажәшьта исхәароуп,
иcыззазом...
Иаартны ибасхәоит сыгәра бгозар сара исыхыз,
Сгәы исызтымцеит, мап сзацәымкит,
бара быхыз!..

Мшәан, уи азыхәан са бсыцәгәар калауоу,
Истаххеит хәа җазә ба беипштцәкья дсызбауоу?!
Ба банамбо, иафуп иаакәымтцкәа сгәы афытра,
Ажәтыс рыцхаипш, ихдрыбгалаз цас зытра...

02.05.2015

Ғыц ифыхеит уажә сцәаныррақәа еитах,
Схәәеуеит саафнымтыр бара быда ари суатах...
Схы ахызгара анысзымдыртцәкьо рацәоуп,
Сыгәгы ткәацрашәа ахчнызеипштцәкья
ишцәоуп...

Ба брыхәапшуеит сара саткыс еитцбацәоу,
Аха ибызгәатом уртгы амцхә ишеырбафцәоу...
Мап сцәыбымкын, бааи, хаипылап нас шыжы,
Аурт иафызоуп са сгәы амцәыжәфакәа
рыбжы!..

02.05.2015

Урт рымц еилархәан ипшзаза,
Убла аршанхо иаакәдыргылеит!..
Шьюкгы еигәырған игазаза,
Аиаша рцылазшәа иаатгылеит...

Са сызхаану рацәазоуп,
Аха исхасрыштүеит мчыла...
Истаху зынза ихәычзоуп: –
Урт азә дхымгылааит са сыла!..

03.05.2015

Апстазаара исзақәмыршәеит уаха сшыәә,
Есымша избоит ҕыцбарах...
Усура сыгым, игәғәоуп са смахәә,
Аха изуз зегь еицшхоит ашәәх...

Исыздыруам са сзыҳәан абас изцәгьахаз,
Скыднакьбоит есымша хагәха...
Жәеинраалак, иустоит сымшқәа исзынхаз,
Ахаан ак умыхьуа уеикәха!..

03.05.2015

Пытҕык аҕы иақәтәоуп, ағәрагьы ркуп,
Пытҕык ус ихыцхыцуа ицалап!..
Еидцалан амамзаара аҳәаакәа иртакуп,
Мчыла ргәыцжәара ртәахлап!..

Ус аамтагь рышьтышам, зны иаадырхәып,
Ара амци аиашеи ааибуам!..
Дара уахь иназгаз пытк идырхәып,
Идыруп, ахара урт зцауам...

Урт аладагь иҕамызт, аҕадагь, мап,
Ижәбома иахьа изеицшрахаз?!
Рымҕа ианымтцзакәа ишиашо ицалап,
Ирзбари – абжьара ибжьахаз?!

Урт ражәа узаиааиуам, даара ихыркуп,
Иреиҕу атыцқәа зыхәхаз...
Арт рыламыс изахымцеит, убас ихаракуп,
Ирзбари – абжьара ибжьахаз?!

Ашоурақәа анааи ауп ианықәтдыз асгы,
Аха иҕоуп цъара-цъара инхаз...
Иртаххозар аиашаз иртиуеит урт рыцсгы,
Асал еицш – абжьара ибжьахаз!..

Схоуп, сара уаха азәгы истом гәйбған,
Схоуп...
Шәсышьталан уаха сышьта шәмырхан,
Сықәшәыртәазозаргь иссиру ахан,
Уажә сшәыцәтәымуп, анкәа стынхан,
Иазхоуп...

Сазтаауам, абриакара амал злашәырхаз,
Сазтаауам...
Са сакәыз уаха егъзымбо илашәхаз,
Изымцо-изымаауа илахаз ашәхаз,
Зыхъз атәахырта рмоуа идриххаз,
Шәсыцшаауам...

Сығәгәоуп, шәара шәатцкыс, акырза сара,
Сығәгәоуп!..
Сыдгыл агәеисыбжь сныруеит ара,
Сгәы аладууп сбызшәа-хаа ахәара,
Ламысла адәы иқәуу, имааз ҕырбара,
Ситынхоуп...

Шәаҕәытц, хазмыргъацо аухәан-схәан ахәара,
Шәаҕәытц!..
Мышкы-зны хантартцо хара адамра,
Жәахаак ҳацсамхо, ихәқәмыцхо мра,

Ҳқамлааит, иртахымхо ҳахьзтәкья аҳәара,
Шәазхәыц...

Иац барей сарей ҳаипыртцит,
Еибымҳәазакәан зынза ажәак...
Иац барей сарей иаҳхәыцит,
Ахаан иаҳзыкәамтқоз шыәәк!..

Иахья ҳаблақәа пхашьозар,
Итыңсауазар ҳагәқәа еибабар,
Ахаан изеипырымтцуа цьыршьозар,
Еилатәазоушәа агәра ргар...

Уи ус акәым ҳәа мчыла,
Еита рыбтоит Ҷа еҳәарак...
Баша сгәыргъон са гәаныла,
Сымш сахзызауан иахьяк...

Исзынхазеи, нас саахәыцуеит,
Ас сеитамшәацызт бзантды?!
Иахья амш са истәым, сақәытцуеит,
Аха азәгы исызитазом иацы!..

05.05.2015

Нас изури, сгәы самыхәеит,
Саткәоит быцшзара зынза!..
Расатә чыншәа сеитахырхәеит,
Банызба қәыцштқас схы пхьаза!..

Ба бзакәытқәкьоу ақяад иантқазар,
Споезиа гәылшәоит еихагы!..

Арифмеи аритмеи набыцтазар,
Мшэан бжэеинраалоуп бхатаггы!

05.05.2015

Аацын сыхэоит, сара сымчкэа анынтэо,
Уи иадыруеит, сызкэу ацхақэа шпытэтэо,
Ипырны иааиуеит...

Аацын ҕыхоит, сара хьаак санархэацэо,
Аха зны-зынла амџа ианықэхо, ианкџахацэо,
Азын сияаиуеит!..

06.05.2015

Шэыспыртц, нақ сашэақэа, иқалозар хайлгап,
Шэареи сареи акырынтэ хайцыбылхьеит!..
Зынза хайбамбацшэа хеыртынчны хнатэап,
Ишцазури, змыжь дук схыцшылахьеит...

Мышкы-зны сџажэкны шэара саншэызхьуа,
Шэыгэхьяаган, азышеипш шэысгэалашэоит!..
Уахь азсашья здыруа роуп изгэағьуа,
Амартцеи – уа рыцушэа дахэлалашэоит!..

06.05.2015

Ауаа рџырцсахит зынза,
Рлактақэатцэқьа уртадрыцшуам!..
Иубац ракэушэа ицхьаза,
Аха ирыхь?! Угэы иауам...
Мап, иеимцсахит азэггы,

Урт зегь шыќац иаанхауеит...
Аамта иалшозап мбатәгы,
Иара иахьатаху иаанархәуеит!...

10.05.2015

Ианаамтаз ихәамыз ажә,
Иабакоу? Агәы ғығыны иприт!..
Ицәыртыз уажә еиқәыхьшәашә,
Ицәшәшьоит, изакәызеи ари?!

Шәа ишәзымхәаз ажә ахатыцан,
Ишәан иалазыз уаќа шәыпсыц...
Иашас иќаз зегь ирхыцан,
Иааит, иннакыларц атыц!..

10.05.2015

Изанажътәуггы, изанажътәымггы,
Зеггы иранажбуа ишаауаз,
Иахтахым, рхәеит шәызфуггы,
Ртыцқәа даара изгәацхауаз!..

Еимактәуггы, еимактәымггы,
Иаакәымтцзакәа ишдрыххауаз,
Реанеидыркыла гәакыагь тәымггы,
Иддырбеит амәа иахьцауаз!..

Изафәоуггы, зынза изафәамггы,
Урт ртыцаф инатәеит!..
Зегь зцәа итазыгзо аханггы,
Мчыла алакта ааччеит!..
Уажә ихәатәуггы, ихәатәымггы,

Цэыршэымгароуп, шыта иазшэырха!..
Ргэы рхымшэароуп ишытыхны изкугыы,
Мамзар, итытцеит рымзырха!..

10.05.2015

Мап, иаузом, сгэы бтоуп бара быштац,
Быгэхьяаган сцэырцеуит, ма цэара бызбарц,
Хамтакы...

Мап сызкзом, ак сыгымхеит шанхарц,
Цкэынак бышка ифэинеихеит бигарц,
Усс сымкы...

Узымцеит цым, уангылароуп ара,
Уара уеипш, хафуп харгы абылра,
Иааччала!

Анцэа иукэырхуп цымхеит ахцэара,
Угэтыха умцэахын, иукэшэаргы ацара,
Иаацчала!..

Кагы камлазшэа, акыркыр быччоит,
Бара быччапшы, шэацшытцас исфаччоит,
Сгэы сарго...

Сара издыруеит, ицэыргам мчкэак срыхчоит,
Урт реанырзо, иаразнак ба бсыхчоит,
Шэартарак сыкэго...

20.05.2015

МЧЫЛА ҒЫРЧЧА КАТЦАНЫ!..

Мчыла ғырчча катцауа,
Хатца дцеит!..
Ламыск аацғыртцыр ипхатцауа,
Зеггы дрыхъзеит!..

Аха дызлаќамыз ќалцар,
Арахъ иаацшуан...
Илурызеи, зегъ лымзар,
Дзакғытцќыаз хтуан!..

Бафхатэрак лзхьампшит зынзак,
Зынзак, зынзак...
Ах, иаацғыртцызтгы хғычзак,
Хғычзак, хғычзак...

Аха изцома нас иаргы,
Иахьатахым?..
Лара илзаанхеит лхэатэгы,
Ғак лхым...

Уи ухэан-схэанла иаалтаххар,
Илыргылоит ханк...
Длызхыцуам лхатцагъ, баангыл ихэар,
Илымам цанк...

Ла дааупылар,хагеита,
Ғатамак хжэеит!..
Убас итылашыцаауп ллакта,
Апцсэахагъ дшэеит!..

Мчыла ғырчча катцаны,
Хатца дцеит!..
Аха лынасып аезаны,
Илыцэеит!..

21.05.2015

Уи насыпума, иразку,
Ицэгьоуп ахэара...
Мамзаргь афыстаа хайку,
Мшэан хара?!

Аамта бзиақ хшазыпшыз,
Ихэлейт, ишеит...
Ахчнызагь амыщхэтцэқьа ишыз,
Агэта еикэшеит...

Уажэшьта ихалшазом апшра,
Шьта иазхоит...
Ижэдыр, иакэымтыз хжъара,
Ғахархоит!..

21.05.2015

Урт лапшыла иааибадырын,
Дара сшыртэмыз агэра сдыргеит...
Нас афырхэа «дааркэадырын»
Рапхьагыла дрыма ицеит!..

Ус шақацъара икартазеи,
Хьаасгьы ирымам, акгы мза!..
Мшэан иаххэейт хэа, иддырбазеи,
Рыхқэа ркэачрахеит зынза!..

Ас хандэықэла, хабанеиуеи,
Ижэдыр, ашэартара ааигэахоит...
Ауаа кэышқэа аныгэатеиуа,
Ауаа мдырқэа рацэаөхоит...

22.05.2015

Дара ракэзаап ипатриотцэоу,
Дара иреипшу дырбазом!..
Дара ракара идилитантцэоу,
Шьта рполитика сфазом!..

22.05.2015

– Уцсыргы устэыуазом гэбылыла, –
Днасыцгылт ихы ртысуа...
– Уара уфыза дысхагылар,
Убаскан акэтэкыоуп саныцсуа!..

22.05.2015

ЗНЫК УЗНАЦХАЗ...

Шаkantэ удыргэаахьои, удыртэыуахьои,
сбызшэа,
Роны удэылырцахьои, ианумулак уршэа...
Аха урт амдыркэа рыцхэа зынза иухэазом,
Угэы шыцжэоугы, футзом, ухэхэазом...

Шаkantэ унышьтатдан иупыртхьои уара,
Укышэ хнажэоит, ицэгьоуп хэа ухэара!..
Иаразнак ишьтырхуеит рысасцэа рбызшэа,
Уара ус асахыз удыртэоит аханшэа...

Шаkantэ уара уда ишхэартам рбахьои,
Ахыкэ ианхыкэгылалак урыхьзаны
еикэурхахьои?!
Уаха ахаан уныжьны хцом рхэахьои,
Аха рыцсқэа анроулак, иугэтасны уртихьои?..

Шаќантә ихоугалахъои ауаа ирбаратәы,
Арт баша чкәынцәам хәа рызбахә рхәаратәы...
Аха аќәара инықәсны, ианнықәлалак адәы,
Зынза иаархадрыштүеит уара убзеира атәы...

Сбызшәа, урт арыцхақәа аанагоит уа уәы,
Ус пхашьарак ықәларгыы калоит рхы-рәы...
Игәра гашьас иамои аамтала узтаххаз,
Ахаангыы уизхьампшын, уара знык узнапхаз...

26.05.2015

Аамтоуп иртәу, уаха акгыы,
Нас ирымазааит, иргааит...
Рааигәа днеир руам азәгыы,
Арахь иусхәуи хәа изгәааит...

Есымша еипшым амкәыба,
Иаанагоугыы цқәа имзазац...
Аамта ашәыр еипш ианыркәыба,
Цаќа имлеиз – камлазац!..

26.05.2015

Амца ахьейкәыз рымбазеит,
Алға ахьыќамыз ионалеит...
Урт ирәцәажәаз, иргазеит,
Изыхәтамыз иашта итәлеит...

Уахь идәықәлатцәќьар зеггы,
Ахықә иазааигәахоит, ишәартоуп...
Акгыы рхарамзар азәгыы,
Анцәа изгәатозар, ишатоуп...

Гэы зызтам ауаа рацэаөхеит,
Аамта дырхэашьуеит рхала...
Аиашагь ахра иаёахеит,
Изаёысрымашь уи лыпчала?..

Зегьы хрылазап хара,
Ххьяагьы ххахрыштыв мчыла...
Аха азы ақөызтэо ххөыштара,
Бзеирак амбароуп урт рыла...

02.06.2015

Шьири исзымдыруа рацэазтгы,
Ма исымбозтгы зегь аахтны...
Шьири, мацзак са сгазатгы,
Избозтгы икоу зегь аархэны!..

Аха зегь ахарантэ избартоуп,
Издыруеит урт рыцсы ахьтоу...
Мыцхэ анудыруа ишэартоуп,
Насгы, ак улымшо уантэоу!..

02.06.2015

ИХЫ ДАНАХЬЗА...

Есымша ицрыхоит акөкөыхэа мчык: –
Ухгы уаазхэыцла икалозар хөычык...
– Уи баргэума, мшэан,нас зны сахьзап,
Уажэ сөызак ицхраатөуп, сышзахэо сцап...

– Уи ихы дахэоит, икалозар уикэатц,
Устөкья икэадам анцэа икынтэ иара идац!..

Ула хумѡар, иумбаша зегь убауеит,
Улымѡа умыцьгѡар, иумаѡашагь уаѡауеит!..
Уѣы еихоумкыр, иумѡаша уарѡаѡауеит,
Аѡызѡа ртыѡан, аѡаѡатѡѡа урѡауеит!..

Уа уазѡыкым, ус ишоуп нас ари адунеи,
Уажѡа нѡароуп, ушьѡа нѡароуп уаѡь уаннеи...
Аиаша иаѡѡызы, уи дыбѡяззом, уи дынхоит,
Ушьѡаѡь иааиуа, аз иазымгаз аѡѡаипш,
урѡаѡоит!..

07.06.2015

Уи дахьыѡоу, уи иѡшаара даара иѡгьѡоуп,
ѡада дѡозар, иара ишьѡаѡа лада ихоуп!..
Иѡѡа издырзом, маѡѡанагьы уи дызѣу,
Илаз бзеирак, азы ишаитаз, ишѡаеу...

Нас дазѡыѡышт, дшымѡаѡѡазгьы нас ибашт,
Абри аума, сѡы зыхтнысѡазгьы иѡѡашт...
Зегь урѡынѡыр, зегьы урѡыѡар ѡалоит ара,
Аѡа иузырѡынѡуам, знык иуѡииз ууаѡра!..

08.06.2015

Уи мазазааит, иѡѡаѡызааит, исѡѡарым,
Азѡы имбазааит, ибаргьы ибазшѡа ѡаитѡарым!..
Изаѡазгьы, зынза агѡратѡѡа ргарым,
Изамѡаѡазгьы, иѡы бѡѡаирзып, дырбарым...

Аѡа ѡѡыѡагь иаамдыруеи уи шмазам,
Нас изѣытѡѡазгьы зынзатѡѡа дышгазам!..

Нак иахкэатцааит, русс иалои хагэкэа иртоу,
Азэгы иазцаазом, аха амра гылоит ианахэтоу!

08.06.2015

Ифызцэа иреиҕу иааигэа игылазшэа ибауан,
Гэыҕрак ицын, уи дышьтыцаан дагауан...
Аамта зтэытцэкьаз, урт ирыхуаз рбауан,
Рхаткы камыршэуа, дара рышка иааскьауан...

Ифызцэа иреиҕыыз, уи данаапш имбазеит,
Зынза ицэытцэкьоу?! Иаразнакгы
агэра имгазеит...
Урт абацоз, ртыц нырмыжыит, ара иаанхеит,
Аха ишибоз, иааизымдырыртэ еа шыоукхеит!..

09.06.2015

Азэыр идыруоу уатцэтэи амш иахзаанаго,
Шьта хрымжъандаз, хацхьа игылоу,
зыгэра ааго...
Дасу иоуа иара иуалу, иара икэнаго,
Шьта идыруа дызну амфа дахьаго...

Цкьа иапшэымахару хадгылачэ хбызшэа,
Цкьа хайтытцу, иахзыцшүзеи хэа хамшэа...
Сеидру, сеидру, уатцэтэи амш иахзаанаго,
Еиҳамхандаз, иахнаҕо аткыс, иахцэаго...

10.06.2015

Ицѣаушьаша, урт убриаќара рхагѣраргоит,
Ипоетцѣоу, дара ракѣтцѣќьюшѣа рхы рбоит!..
Ус хнарывсуан: – Хзырцырхагои, рхы
ржѣлааит,
Егърылтцгѣышьом, аха ргѣалаќѣа рѣлааит!..

Ишнеи-шнеиуаз, хашѣќѣќѣа тшѣыжъ хѣа
иаахѣагылт,
Ирыхѣтазоушѣа, иреиќыыз тыцќѣак
инархагылт...
Уажѣшьта афышьагъ, уажѣшьта
ацѣажѣашьягъ хдыртцоит,
Хѣахауп изхароу, ажѣла башаќѣа лахтцоит!..

10.06.2015

Абаѣхатѣра змоу, уи дышшѣартѣам агѣра згоит,
Иажѣа брыргыы, уи лымыс дук ныќѣаигоит..
Ибаѣхатѣрадоу, зынза их беиаза ибоит,
Уи дзакѣытцѣќью, димырдырырцы дѣырбоит!..

Араќа ишѣартѣоу, араќа игѣататѣу ѣакуп,
Ацхьяѣ гѣыраз, иааизелмыргартѣ ибла хкуп...
Аус злоу, уи димжъароуп зыгѣра иго,
Заа идырроуп, дызнылоу амѣа дахьяго...

13.06.2015

Нас уаѣразар уа узышьѣоу,
Нас узцугыы уааизхѣыцла...
Уи дацѣхьятцхѣеит угѣы иѣоу,
Уа ушгылаз ѣымт уеипцххѣыцуа...

Нас шәабагауеи шәзышьтоу,
Уи ладароума, ифадароу?!
Азэггы иашәхәом шәгәы итоу,
Азэггы иашәхәом шәыуа изхароу...

Нас издыруада шәахьцо,
Нас издыруада уахь ижәго?..
Абзиен ацәгъеи шәзыхьзо,
Рыуа иарбан шәымфахызго?..

13.06.2015

Аиаша ицәызын, ишааигоз,
Дашьтамлазар..
Арахь уи ихьыз зеггы збоз,
Кагь рымхәазар...

Амц ахькаршәыз уа ибан,
Ишьтицаазар..
Нас иахьигоз зеггы збан,
Игәапхазар...

Уажәа изеилкаашам ахаан,
Дамрыцхазар..
Ус зысзиуи хәа умтаан,
Уинапхазар...

13.06.2015

Саамта анааитцәкья ағәра сзымкит,
Исзыпшуазма, уи ццакуан..
Баша усқәак сыбла хыркит,
Баша мчык сыхтанакуан...

Шьта азы ахышьтрахь игьежьюама,
Даеа ышэтак иазцахьейт.
Саамта мааизарггы, сыцшуама,
Иааиз-афахэы схахьейт!..

Мап. Исхамыштзеит акггы,
Уажэа хьшэашэакэа матушэа,
Схэыены исылгарц ртахушэа,
Сыхэда иакэшоит еихаггы...

Аха... Сыгерыстазом сара,
Нак исхыцаан икасыжьюейт,
Рышхам, рхатакэа идсыржэуейт,
Азыцшыха рыстазом сыцсра...

Абзеира деигзозма, икайтцейт,
Дышзахэоз иаитейт зегь азы...
Аха ашьтахька имхынхэзейт,
Уимоу, ирфымкьейт ибзарзы...

Аха даанымгылейт убра,
Еитах абзеира каитцауан...
Дарггы ирзымгоушэа агэра,
Ишьтыхны афныка иргауан...

Уи ибзеира табазом,
Ишьтхысаа азиас еипш иаалоит...
Шьюук табупггы рхэазом,
Ирхэтаны ироуашэа рбалоит...

Хгэы змыртынчуазей ара?..
Ак затцэык ауп изыцэшэатэу...

Ианулшах абзеира ашара,
Дыбжамхондаз изтатәу...

Уи гәыкала дысзыказшәа збауан,
Схакара уи игәра згауан,
Иара иґы зегь аартны исхәауан...
Аха иитахыз мацара иахауан...

Хәычы-хәычла уи днаскьяуан,
Исзеицәаз мацара избауан...
Дкәышхап, сааицеипшлап, сызбеит,
Аха сызкәымгәыгуаз збеит...

Дгылт сызтахымыз рыгәта,
Зынзак стаимырпшит илакта...
Исзызуаз иацы иашьара,
Симыпсахыр замузеи ара?!

Уцәа итаумыгзар ауам угәырфәа,
Иутцәахып ухьяақәагь зымфәа...
Акызатцәык иугрыхо, узрыххо,
Ихьяаугоит – ушәт анматхо...

Даачырчырын суада дындәылпрааны дцеит,
Ах, анаассыни, уи сжяшьагьы лтцеит!..
Шьта данфнало хәа укәафза уцшла,
Угәыгра акахуеипш ирхаан иршла!..

Сыжәтыс хәыч, иабыкәу иахьыкоу бытра?!
Быхьз хәаны есымша иафуп сгәы афьтра...
Сықәра базымтаан, иацоуп саныхшәаз,
Уахь азы сшәартам, уи акәзар бзыршәаз!..

ҲАИЦЫРЦЫЛОН АБЗИЕИ АЦӘГЪЕИ...

Ахра аёқъара ҳаицаёысхъан,
Еицаҳфахъан ахътагъ кыр...
Зынгы рақхъа иара дсырхысхъан,
Даацшыр, иалшон ибла хкыр...

Ҳаицырцылон абзиеи ацәгъеи,
Ҳаицыриааиуан есымша...
Аразкыдеи ажәымтацәгъеи,
Ахаан ирыгҳмыжъыцызт ҳалша...

Уажә даазқәылаз иеипсахит,
Избац иакәзам уи зынза...
Зегъы дахъырбартаз дтәахит,
Тыцкгы рцәигеит ицхаза!..

Ацсшәагъ аарла иурхәароуп,
Иччапшь днахан итцәаххъеит!..
Шьоук рҶақхъа цқъа деырбароуп,
Дара дшыртәу агәра ргахъеит...

Нас издудтода шьта ахара,
Аамта исзақәыжъуам зегъы...
Цәызкгы сымам, еибгоуп сынхара,
Аха исымамшәа стәоуп акгы...

28.06.2015

Зегъы дрыхъазшәа, еиликаазазшәа,
Ититаазазшәа, ихы агәра игеит...
Иитахыз зегъ, рҶитаазазшәа,
Их ду беиашәа ибеит!..

Аха дрышьтуазма ус дыштәфасуаз,
Атцаа дәыкәлеит, икәацеит...
Зегь рзыхәан ацша анасуаз,
Иаргы даашьтцааны дагеит!..

Бмыччан банысцыло, бмыччан банысцыло,
Сыббаргы бтахымшәа, бгәаазшәа катца...
Саргы сгәыргъара мчыла агәра аанкыло,
Сынцәытцашәкәап уафы имырбазакәа сахьца...

Зегь акоуп ибышьталоит сгәы мтәазакәа,
Егъацъара бцаргы быцшааны баанагоит...
Бсызгәаазшәа быспыртцыргы ажәак мхәазакәа,
Бгәеисыбжь, аетцыс акыркыырбжьеипш
иаазоит!..

Исхароу сеидру, сеидру, сеидру,
Уи лыблақәа шгәааз збоит...
Хшеицәыхароугъ, ҳагәқәа анеиду,
Ирзымхәац шыкоу агәра згоит...

Егъа схәаргы, егъа зургы,
Лара илтаху ажәак бжьахоит...
Уи сыцшаанза егъа цыргы,
Ак шысхароу лыблақәа ирхәалоит!..

Иануҕаччоу ауп ианшәартоу,
Рыччацшь иатцатәахуп шхамк...
Аха иаразнак ианузгәамтоу,
Ма угәатеиуа тыцк уанамк,

Ускан урт иахьухьуа рдыруеит,
Уусқәа иаразнак ирқатәоит...
Угәы каумыжбыр, рызгы уруеит,
Иануцәкаҥа-рылапш баапс уартәоит!..

Жәеинраалала исзымхәеит сгәы
иҥатәкьаз зегьы,
Уажәоуп иансыцрала сырғәақуа еиҥагы...
Уи хьаауп, иаасзымчхартә цәгыашәа
ибызбызуеит,
Исымпытцтәраарц атахушәа скалам
цыс-цысуеит...

Сазхәыцроуп исхызгаз, уи шыҥа сзацәацом,
Уи сгәаҥы ада ҥацъара амтәыжәоа азкьазом...
Иара аеура иаоызоуп, ақәырқәырбжь саҥауеит,
Аха аҥәра ансзаҥамк, иахьакәым саҥауеит!..

12.07.2015

Уи дысзеилымкаазеит уаҥа,
Жәантә иеипсахуан мышкы...
Аха ишыацхәа санаҥаҥа,
Цьаргы сзымцартә санакы,

Нас дыздырит дзакәыткьаз,
Аха игәианхахьан зегьы...
Сажьеит анкьа акәиц ихәыткьаз,
Сарцхоз цьысышон иахьагы!..

Цьара узавамлаткьо дцәажәеит,
Иихәаз даара иргәацхеит.

Иара итеитцши, иҕытцшәоз ажәеи,
Иаарызтымго ргәы иҕахеит!..

Аха цытрак аамта анбжьала,
Иихәоз рмыхәеит зынза акгы...
Ргәәҕы дзаанхаз ус ибжьала,
Избан рыздыруам иахьагы!..

УРТ ДРЫЛАМ УЗЫҚӘГҰЫҘША...

Урт рееидыркылт мчыла,
Нак ирхадырштт изакәқәаз!..
Аха амҕа иананыла,
Ауп иангәарта ирзыцшқәаз...

Урт дрылам узықәгҰыҘша,
Баша ицәажәуеит рҕы...
Анцәагы издырам ирзихәыцша,
Кәицк мҕыхац ргәәҕы...

Аха рееидыркылт мчыла,
Дара ргәала ак рәуеит!
Иапыртцоу башоуп, аха бжьыла,
Урт елазәеижьтеи кыр цуеит!..

Азә иоуп уара иубо уи уаниҕцәажәо,
Азә иоуп уара усқан зыбжьы уахауа...
Иаакәымтцзакәа аиаша иашьтоу, игәжәажәо,
Арахь уаҕ изгәамтоу амал зырхауа...

Ҷаи, уара рыцха, ианбыкәу уанкәышхо,
Иубац дабакоу, уи кырынтә даахәхьеит...
Анкья узықәгҰыҕуаз дбаагәаран, ддаушха,
Иабакоу уи абаагәара, ицыххаа ицахьеит...

СХАЛА САНААТЭО...

Ас иаазырхэызеи сфызцэа сзыкэгэыгуаз,
Аамта, о, аамта, зегь зхароу уа уоуп!..
Анкьа хартэомзт, иаххьяан азэ иҳахьуаз,
Уажэы изышьтоузеи, акызатцэык-рхоуп!..

Астцэҕкьа сызкэымгэыгуа сақэшэоит хэа иҕадаз,
Аиашаз, еиҳа сазыпшың сара ацсра...
Шьоукы инарышьтэлт рускэа рҕы ирыхэоутаз,
Шьта сызтахыда, сырхаштит сара!..

Җацкэынра, хачкэынра, еигьу аамта ыҕазам,
Изури, уи саазхэыщуа стэалап...
Аамта аахэызар, уртҕы акгы рхаразам,
Схала санаатэо, ус схы зжялап!..

Исылшом, исылшом, гэырфа хьантак сашэеит,
Иҕкам абзиабара, ихьшэашэеит, ихьшэашэеит...
Анкьа иҳабжъаз зегьы лхарштны дцэажэеит...

Сабацои, сабацои, схы аоны исэонакуама,
Сгэырфақэа сықэпапан сеимыржэжэарц
сыркуама,
Иахьяк зынза ирықэшэеи, рытра зегь
дырбгама?!.

Шьта ажэфангы исахэи, угэра злазгари уаха,
Сгэыҕра уцэахит цстхэа еиқэатцэала инеимаха,
Исурбашам, слымха саркьада избараха...

Сгэыҕрақэа аацэыртцыр, гэырфак мчыла
иажуеит,
Сзырхагоз уи лыччапшь, уажэ сгэы канажьюеит,
Абзиабара ашьтаҕь, ашэахстеипш иннажьюеит...

ИМЦАЗ АБЗИАБАРА

Уажәшьта иаадыруеит егышаҳзеилам,
Уи шаҳпыртцыз, ишхароу...
Аха зны-зынла ҳарцеиуеит,
Ус изтәома мцак зыцроу...

Уи ахаан цша иазырцәом,
Уи ахаан зы иазгом...
Цъара гәыкаҕе аеизыртцәан,
Иахътатәоу зынзак иубом...

Зны ишәахәахаауп, зны иаркацеиуеит,
Насың имоуп изхашыз!..
Ианцәыртцуа сеидру, ҳаргәәтеиуеит,
Зных азлеиреицш уазыцшыз!..

Ах, апстазаара, сужъеит,
Ацха шәарта сықәугалеит...
Ақәаршфы ақәытцит, ихыжъеит,
Аха сгәы шәахәакгы тамлеит...

Ах, апстазаара, суфеит,
Есымша ҕкьаррак саҕагылоуп...
Сацьал спырууаан имцеит,
Ижышуа ақәыцьмеицш исыпгылоуп!..

Зегь змоу срытцашыьцуам, мап,
Зынза еицәыхароуп ҳазҕугы...
Урт зны аамта икәанаргәҕәап,
Анцәа идырааит ирзыпшугы...

Ажәфан урт атаххазом,
Иазгәауеит амра ирхапхазгы...
Ианыкам рыхьзцәкьақәа нхазом,
Дара ирыцпсуеит идырхазгы!

Зегъ змоу сфыларггы сҭахзам,
Дара иреипшуп – ирытҭашыыцуа!..
Урт роны аламыс ахзам,
Зан-зыцсадггыл иатҭагычуа...

Ҳаилгеит ахааназ, уажәшьта акагъ ҳабжам,
Игәианны еилыскааит, уажәраанза сара сжъан...
Амаахыр иафызаз ба быблақәа сгәапхон,
Егъа схаразаргъ, сыпшааны исҭапхон...

Иахъа иабақоу, даҭазә дыргәапхоит,
Сырпыртп ахааназ, мамзар сҭадырхоит...
Акызатцәык, ҳахъеикәшәалоз убра,
О, амфәхәаста, урыцҭасшьоит ура!..

Уаҭа дысзеилымкааит уи азҭаб сара,
Исылымшеит зныкгы уи лгәы аҭапшра!..
Лыччапшь сыхнахуеит, ааи, иззазом,
Аха убритцәкыагъ иатцоу збазом...

Ианбыкәу са сзыхәа, уи лгәы цшқа анатуа,
Ианбыкәу дансышьтало сыхъз хәан ҫытүа?!..
Азҭаб цшза, азҭаб, исахә шыта бгәы иҭоу,
Ианахәои ашьхыц ашәт иаҭәтәоу?!..

Шьта уазхәыцла рыуа дарбан,
Аиаша агәтатцәкыа иҭаршәны ицо,
Уи зуа иакәу змахәар цхьартцәан,
Изхәо иакәу, иназыгзо?!.

Урт абыңагы мѳак еицыкѳуп,
Дара ртѳала – изѳугы акоуп...
Азѳы ижѳлар руал икѳуп,
Егы изышьтымхуа – ргѳырѳоуп...

АМѳА РЫРТЕИТ...

Урт амѳа рыртеит, ицалааит хѳа,
Акыр рылцыр, уа иаабоит...
Ха шхакѳу икѳоу рбалааит хѳа,
Рѳыргѳацны даргѳ аатѳоит!..

Нас дарбану цѳгѳас ихѳалоу,
Хара ихѳауит рыххатѳыс!..
Амѳа рызтаз ракѳу изхароу,
Ма иззынамыгзас зус?!

Зегѳ бзиоуп, уаѳ дарымам
Хѳа изрыгѳхѳо – длашѳуп, дѳѳахауп...
Урт аѳ-ганкгы хѳаа рымам,
Ибжѳахѳашаз – хара хѳауп!..

АХААНАЗ ИНХО...

Нас иарбану имцсуа, ахааназ инхо?..
Ажѳлар ирхамыштѳуа ргѳы итѳахо,
Кыр шыкѳса ргѳатѳаѳ ирымоу ирыххо,
Нас ауп иангѳартѳо уи зеишрахо...
Ажѳоуп, уи ажѳа, ахѳыршѳѳыгѳа иацсахо!..

Нас дарбану изкѳашѳу уи ажѳа ахѳара,
Даадыруеит, изахѳахуи уи ихѳз арххара...
Апоет, уара аамѳагѳ уаѳысны уцахѳеит,
Уи атѳатѳѳкѳа итѳаршѳѳу мазак уцшаахѳеит,
Уа уажѳа-цѳа аѳацхѳа амрагѳ тѳаахѳеит!..

Имааит уи аамта, хара хаззыпшыз,
Дызуста иаазмышьтуа ха хкынза?..
– Ишэытдалеи, аума калама, шэыпшыз,
Ишэымами, иарбан шэызхьымза?! –

Уазхэыцыр, хапсадгьыл хапшэымоуп хара,
Уи апшэмара – уалпшьаны хатцоуп!
Аха абриақратцэќья хагны араќа анхара,
Зыламыс зымтииз – уи дфырхатцоуп!

Зыпсадгьыл иара иаќара бзиа избауа,
Азэ дыќамшэа ауп уи дышцэажэо...
Уи иагу иабзоу рзы ахьаа дшагауа,
Ихы ныќэтдан дышмыцэац, дшыгэжэажэо,

Иуирбаларц итахуп есымша иара,
Аха идыруеит рацэакгьы игэра шумго!..
Зыпсадгьыл азыхэан иаёу абылра,
Имца арцэоит, ибжь амыцхэ иантго!..

Иумжэыроуп, иумфароуп,
Иуразароуп уара уцсы...
Зегь узеипшны баша угэароуп,
Ухы уацклапш, абаапсы!..

Шаќа угу уцхьазароуп,
Умши уцхи ццакзауеит!..
Умтэазароуп, уцырзароуп,
Мамзар, уацбал ухьзауеит!..

РУАК ЦЫРУЕИТ...

Амш хдыртдыр, атцх хзааиуеит,
Атцх хдыртдыр, ѿацхъа мшуп...
Азныказ хгэырѿа хаиааиуеит,
Аха иѿыцза ѿацхъа ипшуп...

Арахъ анасыц аеатцѿахт,
Хнапы ахънеиша имтѿазеит...
Зны цѿкѿырцоушѿа ххѿеуа иахѿатцѿахт,
Ѽнытѿ псаатѿушѿа имшѿазеит!..

Ѽ-бахѿык, ѿ-цхак рыкѿдоуп,
Цѿака азыхѿашъ еилашуеит...
Агѿырѿеи анасыци еицыкѿтѿоуп,
Ихѿацѿшѿаз – руак цыруеит...

Мап, сзазымиааит сгѿырѿа,
Ицазшѿа снарбан, ус аеатцѿахт...
Абгъыжѿараѿ цыблыкътцас аѿыхѿа
Ицѿытцатѿан, уажѿ исѿатцѿахт...

Икалап исзеигъзар еихагъы,
Зны уи анапцѿацѿа сашышыыхуеит...
Азѿ еидарас ианиумтѿа угѿырѿагъы,
Агѿыргъара ааиргъы ишытухуеит...

Уи ицѿыртцра хайгѿыргъоит хара,
Зегъ иреицѿоу – ашыыцра дамгар!..
Ари акыбазыба, ари абылра,
Ибаѿхатѿра – ацшқа еицш изалгар!..

Даазбалак зегь иара ицэхасуеит,
Урт ргәағ зегь игәы итажьуп...
Шьта илуршои, ус дымфасуеит,
Икылжәоу ампыл еипш, дкажьуп...

– Абзиа зтаҳуи, абзиа кәзтцоуи,
Злеипшым ухәозар уара?!
– Акәтағь зтцоуи, акәтағь зымтцоуи,
Иарбан кәту ианутцо уара?!

– Уи данааиуаз хзықәиргәығыз,
Абжа ма изықатқондаз!..
– Макъана изымхәац иара иитахыз,
Ацәажәара дшафәу ибжьы мқондаз!..

Амшын агәы итоу – иантынчу иуздырзом,
Уи атқан цъара илақьтауеит...
Ажәлар ргәы итоу – иуршаанза ирнырзом,
Иуршыр – ухатағьы уартәауеит...

Уи даазқәылаз агьычцәа рызбахә ихәауеит:
– Хзықәшәазеи абаацс, урт Апсны дырхәуеит!..
Иара иматағь есыхәылбыҭеҭа абахтахь
дырғауеит,
Уи анигәалашәалак, ишыра мацк иааихғауеит!..

Аиаша иашьтан...Аиашаз хлымхәқәа ргахьан,
Уи ахьыцшаатәыз, ишеикәырхатәыз
рызбахьан...

Аха ианырцыла, ирзымдырит иахьыртэатэыз,
Ихынхэгэышьеит, еиҥарыдыркылт иара зтэыз!..

Закэтыцу сыздыруам аиашаз убри атыц,
Аарла еиҥыргоит уанрацэажэо рыцсыц...
Уахь ихалаанза ухатцкытцэҕа ицауеит,
Иаахалт, ушаарбаз рыхлахац гьежьюеит!..

Угэгэоуп рхэан, дыгэгэазшэатцэҕа ибеит,
Ухиоуп рхэан, атыц пхахь деихеит!..
Упоетуп рхэан, итижыт агэам,
Узџуам рхэан, убри агэра игауам!..

Урт анцэажэо, быжьрабыжытцэа уцар уҥаххоит,
Иааҕэымтцзакэа ибашоу жэабжьқэак
дырххоит...
Ушзахэо урпыртцуеит, избанзар ура
умыщхэхоит,
Уаанхар, абаша цэажэара уҥанархоит!..

Азэ хьаас имоуп иҥимыжыыц ишэҕэқэа,
‘Еазэ амца ицрартцоит иимџыц еихагы...
Уаџ псык еипш ирыцхасшьоит дара рхатақэа,
Урт хьаас иахьимама ацхьаџ зынзагы!..

Аџнқэеи адгьылқэеи ҥины,
Иатнытцуала аџнқэа дыргылоит!..
Апсуа дсасхауеит иџны,
Бзеила уаабеит хэа шыоук ицылоит!..

Азакэан шэахыцар калазом,
Зехынцъара ашыацхэакэа дыргылоит!..
Аха ицъаушыаша, изыргыло акзом,
Урт акъымсзакэа иахыцойт!..

Агэырса анааиуа иузхэыцзом,
Уака агэыцрагы мыцхэхоит...
Атакар еипш, заа ихытцзом
Шака узаргэакуа – агэацхоит..

Агэырса башатцэка ицэыртцзом,
Уи састас аеарххоит!..
Угэы ианталагы – итытцзом,
Итытцзаргы – ашыта нхоит!..

Фымтзакэа цшыаала хайдытцит,
Иахтахыз ажэакгы хамхэеит...
Икамыз анасыц ххэыцит,
Икамлаз хчараф хкэашеит!..

Дасу иара инасыц имоуп,
Издырзом иахыккоу иразкы...
Агэыцъра змам зегъ – арымоуп,
Амыцхэ иаркэышцэойт ашэкаы!..

Идсмырбеит урт сара сгэала,
Нак снахейт, истцэахит...
Сыла ишабоз дара рнапала,
Сгэыцра шыацшэа идыхит...

Арахь ирныцшзом цъара акала,
Зынза исысымкаауп ухэап!..

Са санрацэажэо гэтыгьгьгала,
Дара аатэахуеит рэырхэап...

Ишэартоу арбану, урт рыцхау?!
Мап, зынзаксгы итцысуам!..
Рыгэра згаз роуп цэгьгала ирыцхау,
Дара ахаангы рхы ршыуам!..

Ах, издыруанда урт рыгэиалоу,
Зынза измыртынчуа, избылуа...
Игэгэаму асқам иахьа изынтэалоу,
Иалкьар, иабыкэу иахьагау?!

Ах, дыздыруанда урт аанкылан,
Иаахтны иразхэо дара шуаам...
Мазала ицхауа ала аатгылан,
Зегьы ишырбо зынза ишуам...

Аиаша ахэда рхханы иркума,
Ианхазрымпытымх, ирхэыруеит...
Ах, ари аамта дара иртэума?!
Дара иртэызар – сгэы ахшэауеит!..

Избоит сызхьымзо шрацэазо,
Ғаха снағазом сыгэтыха...
Сеидру истаху анназо,
Уажэшьта исымазам ацшыха...

Зынза имацзамзаргь сзыхьяз,
Сартынчзауам ауал исықэу...
Зны санқэыпшзас исыцрасз,
Уажэгы исзырцэом амца иску!..

САЖӘЕИНРААЛА

Ҳарт акыршықәса ҳайфызцәан,
Абранза сааугеит улацш хаала...
Сызгоз азгъы гәышпыла еифуцәан,
Уара сеикәурхеит сажәеинраала!..

Уажәшьтагъ улацш схызароуп,
Уансыцым ашьхахрак сызхалом!..
Аха аеыф иакәтәоу дычкәынзароуп,
Ашла аеышькыл дзахъынхалом!..

Бара сыбхаштызшәа кәбтцеит,
Бфызак блыццеит блахәйтхәытуа...
Ах, цәгъа амцхәашагъы бтцеит,
Беикәыгызмалха, зынза ҫымтуа!..

Аха бгәыраз бызжъазом,
Ахәатәы хабымтцар аушам!..
Уи быршәеитхәагъ ибжъазом,
Ибтахызар ихықәргыл атыша!..

Бара сыбхаштзаргъы зынза,
Азы сазымызәзәо сбырхәашозаргъ,
Зызхара сыззымбац, игәыкза,
Бгәы шсызхәыцуа иаршозар...
Нас ибыцсыхәозеи бара?!
Нас, бзаиааиру бгәы мчыла?!
Хәартас икоу акоуп ара,
Уажәшьта исцәыбымтцәахын была!..

Уи даәазәуп, уи сара издыруа иакәзам,
Уи даәазәуп...

Мап, сгэы самжъеит, мап, ари лакэзам,
Уи дагызатцәуп...

Иацы хыфызцәан, иацы хайзааигәан,
Иац цсык еицаххан...
Иацы дызҕагылаз, иахъа инапаҕы дааиган,
Изиргылеит ахан...

Ипшразатцәык нхеит, ахаангы дсыцәфашьом,
Дрылазаргы шәфык...
Аха иламыс цеит, уи изгәаазар, ихынхәышам,
Шьта диафсуам цсык...

Иаабо акэзам хзейгәыргъаша,
Иааиуеит иаамбазо акы...
Азэгы дашьтам гәыргъаҕхәаша,
Азэгы ипсахуам игәтакы...

Зны ихароушәа, зны иааигәоушәа,
Зных атыхәа хәанаҕоит!
Зны здахамам гәыгыртоушәа,
Зны рагәацшь дук ханнаҕоит

Иарбан астцәкья хзыргәатеиуа,
Хашка иааиуа, игәгәазоу?..
Ацха икәу, аиаша иазнеиуа,
Дрыцхауп зацьалтцәкья зыхьзо...

Икоуп ипшьоу, хзыхзызо гәтаккәак,
Ицәгъазаргы, хрыхьзароуп ха ххала...
Апстазаара иамоуп хзыкәгыло махәкәак,
Насыпуп, ицымтцәакәа хазхалар...

Есыша иныкэо дтэанхалар аузом,
Иахымтэарц ашыац имѡахэаста...
Аамта дышпахьымзо, аамта пырзом,
Уи амтэыжѡа акъашья зызгэатаз,

Нак ажѡан тдамтамра даман ицоит,
Аурт баацсгы уака ипырхагам...
Ажѡан иацэымшэаз апыршыа итцоит,
Ашыаурдын иацлабыз – дхагам!..

Икоуп ицшыоу, хзыхзызо гэтаккэак,
Ацсыхаггы хамам хрыхьзаанза...
Иаххэап, ихатцапцэар хзыкэгылоу махэтак,
Мрагыларахь хацшлап, хтахаанза...

Уатэтэи амш адэыцбеипш иааиуеит,
Харггы «хталоит» хаццакуа...
Хгэырѡа ихашьтоу нак хаиааиуеит,
Ишахзымдыруагь хахьагауа...

Акызатэык ха хгэы итымтэо,
Зшыаѡа ссақэа хацхьазо,
Гэыграк хамоуп, ахаан инымтэо, –
Ихацу цьахшыауеит хахьцо!..

Хапшын, еиха еигьу аамта ааигэахоит хэа,
Архэара иаавтшэарц егыагым, иааскьон...
Ускан зегь хзыхэан амш лашахоит хэа,
Агэра зымгозгы, мчыла ххы аажьон...

Иааит уи аамта, аха иахтахыз акэзам,
Зынзаксгы еипшзам иссируп хэа изфыз...

Апстазаара зеифафароуп, ижъагоу лакэзам,
Игэнахау – иажэыз роуп уи ишазыпшыз...

Иара ианагэацхо ауп ианааиуа аразкгы...
Изыргэыбзыгуа, баша рхы ржъозаап...
Умгэыцлан хэа ианахэом уи зынза азэггы,
Игэацхаларцаз, ацыхэагь аршэшэозаап!..

Уи апшаара ус иааинырслан ицэгьоуп,
Иузырзом иара ахьуцыло...
Икоуп зхаз иашьтам, имачзоугь урт роуп,
Зыжэлар рразк апхьа изыргыло...

Ишэмырфыхан, ишэмырфыхан, са сгэырфәа,
Уи аныцэоу, сахаштуашәа схы жьбоит...
Иказамшәа, исымазамшәа нак ихфәа,
Хьаа змам еипш, сышәфаччауа сцалоит...

Сара ишьтысхша шәа ишәсырбома, иззауеит,
Схала сатцоуп, ишәышәуа ишсышьтоугьы
ацшафәа...

Иахьатәи амш са истәушәа збауеит,
Сыччацшь рыцха, ианышәзалымбаауа
сгэырфәа...

Ибзиоуп, харжъазааит, харггы рыгәра аагазааит,
Урт зышьтаз рыблала ирбеит...
Ртыцқарафә ихәназааит, иртахыз рыцшазааит,
Хзықәдыргэыгуаз абакоу, интцәеит...

Еиҥах хмыццакгэышыап, еиҥах хаатэагэышыап,
Ибжыахамхып, шэааи, ххэыцқэа рпеицш...
Ибзиоуп, хацшгэышыап, аамта хашытгэышыап,
Ихалыхцап ибаацсу ашыеицш!..

Зегы здыруа уажэшьта иазцаара иаҕэытцит,
Иааилацаэажэан, еиҥагэ еиҥыыз еак рхэыцит...
Пытрак ашытахь, иара дшыҕазгы рхаштит,
Рымтэыжэфа анеитцырх, иахьакэзамыз
цъара иашытит!..

Зегы здыруаз, акгы даанамго дҕалазаап,
Еиҥах мчыла имчра ирхынхэырц избазаап!..
Аха иабаҕоу, уи зегь илтны ицазазаап,
Иара ифонутҕа, дара рымч затэык нхазаап!..

Тагалан, тагалан, иахзаауго хаздыруам,
Уцша хышэашэа иатцоуп мазак...
Хэазымиааит, ишубо, хгэырфа хьанта хзыруам,
Ацэыбналашыагэ хакэшэом зынзак...

Тагалан, тагалан, аамтақэа еитасуеит,
Ацэгьеи абзиеи еилахэоит...
Ашыхарахь зқяф тоу абҕабқэа тэфасуеит,
Агаҕаҕ, ауаа ҕэышқэа мыцхэоит...

Иабаҕоу, иабаҕоу, аиаша хцэыбналеит,
Аз зэазтаз ацсызеицш ицеит!..
Уааи, нас, тагалан, шыта хашта уталеит,
Уаргы угэырфа атэахышыа утцеит!..

Исараза, исараза, аиашатцѣкѣ уасхѣоит,
Излаутцѣахуа иумои иацынза узѣыз?..
Сгѣаггы ужѣымларц алацѣгѣеипш иѣасхѣоит,
Уа сааигѣа уанааиуа мацзак ихѣыз...

Исараза, исараза, иусырхѣаѣуам аиаша,
Уи хашѣтахѣ иааиуа рзы имаакыроуп, ицѣауп...
Урт дрылам азѣымзар азѣы угѣра згаша,
Изѣаужьырц иутахыз агышагѣ шѣаѣауп...

Исараза, исараза, урт уажѣақѣа сѣлкѣеит,
Аха срызкамьжѣт, еиѣаггы сѣгѣгѣахеит!..
Амаѣ еипш ахаѣѣ аѣѣақѣа ухы ануѣеит,
Ушѣам ануцѣыз, уа утѣы егѣыѣам, уѣахеит...

Ацѣбақѣа иртѣызааит ари амра хаа игыло,
Шѣытак анхалар ѣалом ианыцѣхо...
Исараза, исараза, исыцѣшѣо, згѣы тамгыло,
Уа уакѣым, схѣаггы исыздыруам санѣахо...

Иѣаз цѣишьон иашак уаѣ дызхымцѣо,
Уи днахысыр – дзырцѣхашѣауа мчык...
Даѣымсыцызт зныкгы игѣы тымцѣо,
Дацѣыцѣхамшьѣо, дымзыѣуа хѣычык...

Урт аѣѣышқѣагѣ ирымпыцѣѣорит аиаша,
Урт адуқѣагѣ ирамхѣеит азы...
Шѣѣа иара изыѣѣан иѣам гѣыргѣаѣѣѣаша,
Акы амыхѣуа, изкѣыршоу акѣылзы...

...Ак игрыхоит, сеидру дызмыртынчуа,
Уи наихыпраан ицѣѣару иара?..

Хъаасгъы имам, идыруазаргъ дшыршыуа,
Аиаша ашьхымзеиш изыртӕар абра!..

Адуinei зегъ тшӕан уи дамкуа,
Аха ианааи иӕхӕара,
Иблыз афурт еипш, акы дацсамкӕа,
Даахампытцахейт иара!..

Уи изымдыруаз ак ыӕазамызт,
Уаӕ дахӕомызт иӕхӕара!
Хшыӕлагъ еигъу дрылазамызт,
Аха иӕамлеит уи ихӕара!..

Ӕахъцо сеидру, нас, уазымтцаан,
Ӕаӕуп амӕа инымтӕауа...
Ӕазго адӕыгба ашӕ ду нывтцаан,
Ундӕылцш,уцӕа хымтӕауа,

Зны ӕазнызоуп, уи амӕа ӕашьом,
Уи ӕахъаго аадыруейтеи!..
Аха акызатӕык ӕа хцашьа,
Зынза ишиашам хныруейтеи!..

Ӕазӕу еилызкаауа, избатӕӕкъо,
Ирыцхауп, ргӕы тымӕкъозааит!
Ӕахъцо акӕым аус златӕӕкъо,
Уи амӕа ӕазӕу нымтӕозааит!..

Ус имариам ӕаззыцшу аагара,
Аамта аӕахуп...

Абна илаһаз аҗсаса аацара,
Зылшаз, иҗахәуп!..

Ус дысгәалашәоит лара,
Саңхә дцәыртцуеит лаңштцашәаран...
Ахаан сгәы иҗымтәәауа лыңшра,
Наспыртцуеит атцхыбжьон сыркаран...

Амшын, еилыскааит еиҗагы,
Аҗәара угәаан узацәхәтцуа...
Сзызхәыцуаз, истахыз зегы,
Апстхәа хьшәашәеипш ианыбжьазуа...

Уи сылцәыхароуп зынза,
Слафгы дарччом акыркырхәа...
Ахьшьыцбеипш данытцпраауа дласза,
Слыцәшәахуеит, ахьтатцәҗьагы дакыркхәа!..

Ах, ажәәан, суацлабуам сара,
Уа ухазыхәан дугәацхозар!..
Аха етәәацьяагы умами уара,
Дсанажь, сухәоит, иҗалозар!..

Иубац абаҗоу, ауаа җашьоукхеит,
Анкьатәи рыҗказшьа мәасхьеит...
Аамта аҗҗарреипш цьара иаҗахейт,
Лаапктас ашәарта рыцрасхьеит...

Адунеи иаабац ауп, цабьыргуп,
Аха ауаа реыртсахт гәгәала...
Хыцкәак изымтцасуа иҗархханы иркуп,
Амшә шыацхәеипш, изацәымцо рхала...

Лказшыа сэилымкааит зынза,
Абри дзеицшроузеи хэа слызхэыцуан...
Лыбла сцэылтцэахит маза,
Арахь гэаныла, дсеицхызуан!..

Излаздырри шыта лгэы итэу,
Уи ахытцэаху сызнеиуам!..
Ацша тцэуо аатцра ибжэуо,
Зэыр идыруоу изыргэатеиуа?!.

Ас хабанзақэу хэыцхыак,
Разкык алакта хэацхозар?!
Лказшыа злаасыртуа цацхак,
Сахэон, сфэахэатэы калозар!..

Лацшеимкыарак ауп исқэашыхаз,
Убригь аарлахэа сахьзеит!..
Зызлан длеицшын, леимаа ашыхэа,
Мацэысеимкыаран исфэаццеит!..

Дабанеихэуо, зэыр длыхызама,
Азныказгы мацк саашэеит!..
Уи диасит, аха дцама?!
Ихэытцкыаз кэиццас сгэы дташэеит!..

Сгэы тынчым, сгэы тынчым, измаануо
сыздыруам,
Сгэы тынчым иахыак...
Зегь знырша, зегь зхэаша, акгы рныруам,
Итэоуп реыцхыак...

Адгьыл иазымхэо, ажэфангы иазымгэагьуа,
Апша иштнацааит мазак...
Иарбану иахзымхо, иарбану хкыдзкьауа,
Ҷаахэыцпи хэыгчзак...

Ҷапсадгьыл хазына еитах еикэдырхарцаз,
Ирытцазхэои, ршьоу?..
Уи ацэцеипш ипыххаан ихэашхэаша имцарцаз,
Ибзиан ихьчоу?..

Сгэы тынчым, сгэы тынчым, избан,
измааноузеи,
Зегь тынчза иантэоу...
Уи ацшқа дзыртэоуои, атэы дзахоузеи,
Изыцшу хьантэоу?..

Ҷарт хайпыртцит уажэ аамтала,
Хгэы зыркэандоз жэа мхэазакэа.
Ҷаилибакааит ус лактала,
Ҷгэала ақынза хамназакэа...

Иааиуеит аамта, ханеикэшэаша,
Уи шыхарамгы аадыруеит...
Аха хгэала ахьахтэахыша,
Ахьахзымдыруа-харуатыруеит...

Уи сицыларц, схы саиааиroup,
Сыгэгы итатэқьоу асмырхэароуп!..
Схьаа снымпшырц, снеиааиroup,
Зегы срызхэыцроуп, сыесмрыххароуп...

Уи илшаша сазымтаазакә,
Сеитеицхраап, ихы еикәирхозар...
Иара иҕынза смылбаазакә,
Сара сҕынза дсызхагалозар!..

Закә аамтозеи ҳазташәаз?!
Цқьа ихаздыруам ҳахьаго,
Сеидру ҳамғақәа зрыбго,
Мамзаргь ҳгәырға иеарго,
Ҳхьаа иеаваикт ихацәшәаз!..
Закә аамтозеи ҳазташәаз?!

Аратлеицш, дарбан ҳазрышәшәаз?!
Ҳдацқәа шыгәгәо имбазеи?!
Ҳхьаа аҕынза дымназеи,
Уи шхьантыцьыз изымдырзеи,
Ашәитышәи измыртцысзеи,
Аратлеицш, дарбан ҳазрышәшәаз?!

Дзакә уафузеи ихазкашәаз?!
Уи ҳаиликаару ишахәтоу?..
Ишәартам абцьар зытра итоу,
Аха умға анлакьтоу,
Агәеанызаара шхәартоу,
Цқьа идырру ихазкашәаз?!

Иацы умғақәа тшәацәан,
Уи дануцхраа, укәаратцеит!..
Иац уеидара хьантацәан,
Ианумида, уцырны уцеит!..

Аарла дгылоуп иаргъ иахъа,
Аха дышгәақуаз умбазеит...
Дахъзумыхәо азы җаңхъа,
Гәниган, иңсы изазеит...

Уи зегъ гәауҗауан уара,
Аха думбазшәатцәкъа кәутцеит...
Аҳақ уацәымшәәзеит уара,
Уи уахыкәшаны уцеит!..

Зегъы ирымоуп рлахъынҗа,
Уи хыхъынҗәи азәы ибоит...
Ашьацхәеипш уаҗыпан уанацәца,
Уаагәырғәацәеит, хланҗы уагоит...

Сызхымзас сақәыҗит, шыҗа скарәхеит,
скараха,
Схы злазхъаша схәыҗит, зегъ скарәхеит,
искараха...
Қәра дуззакгъы схымҗит, аха сахымзәеит
ахалаха,
Ианаму сацрыҗит, ма исоуааит аҗалаха!..

Шъха дуззак ихало, мышкызны дылбаароуп,
Уа илацш зыдхало, ихамыштүа ибароуп...
Ишпазуеи, ишпазуеи, сымтәароуп, сымтәароуп,
Мышкызн... Сыздыруам... Сымпсуазар...
Сахъзароуп...

Уақәымҗын, уақәымҗын, сгәы,
ахәхәара уақәымҗын,
Урт рқынза имнеир кәлазом уара убжы...

Урцрымтын, урцрымтын, урт
раштагы утымтын,
Уцэыртла, иатахызар, хэылпазы, ма шыжыы...

Убжы зырмахарызеи, уи адунеи ду иазноуп,
Атэцэабжьеипш рлымха итэлааит аамта
ианатаххо...
Ргэы тынчхар калом, уи ашша ыкэлоит
иаразнак,
Нас, икам уи ашшакара зыцкэара цэгэахо!..

Иануэаччо акара ианшэарто ыказам,
Урт рыччацшы иалоуп рышхам узго...
Рыбзиара изатэахзом рыцэгэара икартаз,
Уи аэытэахны иныкэоит азыхкэа тарбо...

Угэуеаныз, афыза, урт ауаа реетаркхьеит,
Амат еипш иаразнак ирыцсаххьеит рцэа!..
Сара уара иуабжэоугы акыр исеиэазеит,
Аха сырзахамыртэиит ишубо рнацэа!..

Есымша угэы аркны узланыкэари угыы,
Аха знык иануцэтала, идыр, иркэашэуеит...
Уара ухэычым, мшэан, шыта иудыруеит уусгы,
Асаранцэ хаауп, аха ацхакэа алазар уашэуеит!..

Ари амшгы сара истэымызт, исыцэцеит,
Сыэуа сшашытаз, ишсызнымкылаз сымзеит...
Ариабжэарак, шакамш сцэыбналаз сыцхэазеит,
Цытк сымпытцэрааит, эа цытк
аарлахэа срыхэзеит...

Шьта сырцэажэу, урт сшыафеихгашья ргэапхом,
Саргы еилыскаауеит, саргы уаха сгэы
рзынхом...

Ехэарас иамои, амшгы анааилахэла итахоит,
Анцэа иситаз, са мышкызатцэык сызхоит...

Апстазаара зырфаш скыдкьо сагоит,
Уи алу иафызоуп, иаахэлаанза илагоит...
Аиаша аацэырцыр, иаразнак ирхэаеуеит,
Аха ашьта рзытцхуам, еитх ирцэиуеит!..

Сышьтыцаан сназго игэгэазоу цэқэырцақэоуп,
Урт зхылцыз ажэфан иланашьтыз ақэоуп...
Нахьхыза апстхэа, абгьеипш итыстысуа,
Сгэы снамырхыырц исцэырзоит аиаша
аныцсуа...

Исцэылгеит, исцэылгеит, сгэы ыказам шьта,
Икалап сталмырцшыргы уаха уи алакта...
Скаужьма, скаужьма, уи сашьтоуп стцаауа,
Мфэхэастоуп, мфадууп, сцоит сыпшаауа...

Иабыкэу, иабатцэаху, уи ашьта збару,
Ма знызатцэык шыри, алакта сызтапшру?!
Цхазатцэык ыкоуп, амаакырагь еибгоуп,
Мфазатцэык ыкоуп, уи лгэы итыган игоуп!..

Исцэылгеит, исцэылгеит, шьта баша сеимдоит,
Ибжамзыргы алшоит, сгэы зныхгы
исырдоит...

Аха уи зегь еижьагоуп, иабакоу, исшэырба,
Знык ауп ианышьтасуа, цым, ахшьбыцба!..
Иитахыз зегь, рfeitцаазашэа,
Их ду беиашэа ибеит!..

Аха дрышьтуазма ус дыштәфасуаз,
Атцаа дәықәлеит, иқәацеит...
Зегь рзықәан ацша анасуаз,
Иаргы даашьтпааны дагеит!..

Заа дазхәыцхьан, заа ишьтиххьан, избахьан,
Заа идьруан урт зегь шааигоз инапағы...
Жәлар еифышоз иара иакәымшәа ихәахьан,
Урт тыц шрымамыз дирдырхьан игәағы...

Аха атцыхәтәан зегь ицәаатит, зегь аапшит,
Еикәиреаеоз имцқәа абанзаигоз, ихъзеит...
Уи дзыхьчодаз, иара изықәан лакгы мшит,
Дзықәдыргылаз, атцаа агәтатқәагы
ицәшьеит!..

Ус ауп ажәлар, урт ахаан зынза иузжъазом,
Дара ирцәутцәахуа, мышкы, ҫымышгы
иузоит...

Аха урт рыгәнаҳа, ашәитышәгы иузгазом,
Убға еитцухаанза иареицъеит, иухъзоит...

Ирхәаз шәакәытц, уи рхаштхьеит даргы,
Шәзықәдыргәығыз, ацсхәа иаҫызоуп, ицеит...
Арака азы шәтахыст цым зегьы,
Шәара шәнапала шыок рыцсаҫа қашәтцеит!..

Шәара ишәышьтада, урт русқәа рацәоуп,
Зегьы ирыхъзароуп уа итәанатцы!..
Згәатцәа еилысыз дааныркылт. – Уццакцәоуп!..
Иаргы деипххәыцит нас, акрантцы...

Ех, апстазаара, уа уеилкаара цэгьоуп,
Дахоутцоит, дахухуеит ауаф рыцха атцэы...
Шьоук тып дук роуаанза ибзиоуп, ицкьоуп,
Иаароуит, акаб еипш, иптцауеит рыхэтцэы...

ЗБЫЗШӘА ЗЗЫМДЫРУА ШӘАХЬ...

Аамта цар, ижэбоит уи насшәа,
Ада цсыхәа шәмоуа шәкалоит...
Шәара ишәатәашәымшьо апсшәа,
Апсны зехьынцъара ирхәалоит!..

Шәыхчы инатцатдан шәыздәылтцуам,
Шәгәы ишәызтыцом, ихәацәалоит...
Апсшәа, амреипш заа ихытцуам,
Апсны зехьынцъара ирхәалоит!..

Шәымфа зырааигәо иаракәзар,
Лапшыцәгъак шәафго шәагалоит...
Саргы ихастцозма мшәа илакәзар,
Апсны зехьынцъара ирхәалоит!..

Хашьха дукәа уи рбызшәазар,
Амшынгы анцәажәо игазгалоит...
Акацкаптцәкья амтцәыжәа арышәшәазар,
Апсны зехьынцъара ирхәалоит!..

Аамта цар, уи гәныжәгоит насшәа,
Шәхы-шәгәы шәыкәәе шәаатәалоит.
Ацъ-тцла гәапшьеипш, игәгәоу апсшәа,
Апсны зехьынцъара ирхәалоит!..

АЗЫ МЛЕИКЭА...

Ҳара игэнааго, ҳара иаххьяау,
Дара ирхьяам зынзаггы...
Мацк игэиану, мацк изаау,
Урт азымхэыцзацт азэггы...

Атысхш рыгым, зеггы рymoуп,
Аха акызатцэык рцэынхеит...
‘Еа шьюук рфэы ауафара апшэymoуп,
Дара рфэы идэылцоуп, имыцхэхеит...

Нас уазхэыщыр, хьяа иаргэамтцуам,
Гэтыха рымам игэырфартэ...
Цъара изцэажэом, ражэа акалтцуам,
Уахь ирцымлеит рдырфатэ!..
Рыцсы тагэышьюуп рхазыхэан,
Атэыла бгозаргь хьяас иркуам...
Нас изрутари ыыпныхэа,
Азы млеикэа – иазгом агэам!..

Ашьапы кьяфуп рхэеит амц,
Уи ахара изымцазозаап!..
Аиашаггы дэгэаны иангэамтц,
Шьяфак азыкамтцо иартэазозаап!..

Иузыпшаауам, изтцоу хчуп,
Иатцумхуазар, арахь мчыла!
Мшэан, ҳацсадгбылггы хэычуп,
Иакэшауазаап, шьяфахэычыла!

Еивасны ицоижьтеи акыртцуеит,
Ауаа кэышқэа гылоуп игэатеиуа...

Иахъак урт амыщхэ ишэауеит,
Ирыздыруам ацхъа ирыцэнеиуа...

Усзымтаан, афыза, изеиқәуи хәа улахь,
Икалап итынчразар даара уа утәылахь,
Са скън даеакзоуп...

Аиашеи амци еитцагъежьны ианықәцо,
Ииааиуа са стәоуп хәа хракырак уанықәтәо,
Зынза игазароуп!..

Ишәартоуп ақәышқәа рыбжьы анрызтымго,
Ххәыштәара зырцәо шьоукы ианрапырго,
Ианааигәацәоу ахықә...

Ҳацсадгьыл хазына ашыабстеицш ианыцшзо,
Агәы тцзыблаауа, ргәы итоу ак рынмырцшзо,
Иузыпшаару утыц?..

Аамта иацнықәо дызуста?
Аиаша дашьтам, давагылеит...
Уи итцахъазаап зегь рґышәта,
Ацәгъеи абзиеи еицшны дырпылеит..

Аамта изацымнықәаз дарбан?!
Уи иламыс изкамыжыит...
Зегь иреиғъыз тыцкаґ днарган,
Имч шақәхозгъы, иаанижыит...

Абзиеи ацәгъеи анеиґагыло,
Анцәа ацхақәа рызхитцоит...
Руа иарбан ауфы дызқәыло,
Уи заа илахь изанитцоит...

Уи имтцэыжэџа хара дашьтит,
Аха данылбаа-ихырххъан ицџа!..
Атыц анирта зегь ихаштит,
Ихгыы ихаштит иара рыцџа!..

Уи дысзеилымкааит дзакэытцџкъаз,
Зны сгэы дтаршэуп, зны дсыцэтыцоит!..
Лара данызба амца ихэытцкъаз,
Зны еипхыылшьшьаауеит, зны илырцэоит!..

Уажэ азыџэан саџамыз, слира,
Шьџа џа зиасык схылоит...
Аб дшазыпшуеипш аџа иира,
Прозатэ џымџак саџыххылоит!..

Азы дырхэашьуеит цьоукы,
Нас иазыпшуеит хыхь ихыло...
«Ахы, шэзыпшузеи, иреихау шэкы!»
џитуеит дгэыргъан раџхъа игыло!..

Цьоукы, имхэыцуа хара,
Азырџаш иџан рыџетадыршэуеит...
Урт зџеу шиашам рбоит ара,
Аха баша азы ддыржэуеит!..

Шьоук аиаша зынза ирбазом,
Шьоук агъамагъы рхаштхъеит!..
Шьоук зегь ирхэо агэра ргазом,
Шьоук быбышза амц хаа иаршэтхъеит!..

Заа иддырхэоит аиаша ахкы,
Зынза ишхэыцқәоу, ишгароу агара!..
Аха азы андырхэашыцэо шьюуы,
Еихэлачыр алшоит ҳазлагара!..

Шьюук шзахэоз ацхьақа еихеит
Хьяасгьы дрымамкәа азэгьы...
Зыгезыркәышуа рацәәфхеит,
Урт кәышзар – ҳаигьымхоз ҳаргьы!..

Атыцқәа абақаху, иршеит,
Еитдырхт, еитцарцалеит зынгьы...
Икәышмыз дрыдырцеит, ддыршәеит,
Урт кәышзар – ҳаигьымхоз ҳаргьы!..

Рхэыцшыа иақәымшәо ртахым,
Зынза ианыртцазом ихэгьы!..
Икәышым – азэгьы ронгьы дахым,
Урт кәышзар – ҳаигьымхоз ҳаргьы!..

Азэгьы датәарбазом зынза,
Арахь ицжәондаз дара рыхгьы!..
Акәышцәа иреицхызуеит имза,
Урт кәышзар – ҳаигьымхоз ҳаргьы!..

Исашәхә, издыруада ҳахьцо,
Ҳамфә ицәфашьеит Анцәагьы!..
Реыркәышшәа ацәажәашья ҳзыртцо,
Цқьа икәышзар – ҳаигьымхоз ҳаргьы!..

Тынч сыштәаз, сыгәтыхақәа аакылсит,
Афыцьбарейцш, иаразнак иаасылсит...
Уеитамтын, рхәан, тыцқаф саадырсит...

Ишәтахузеи, хәа усгыы сырзымтцааит,
Мамзаргь заа сырпылан исызтымтцааит,
Ирылшозар, исзеигьу ак рхәыцааит!..

Уаха умцсит, ахахәеипштәкьа ихьшәашәан,
Рыла сдырбеит: «Ғумтын, умцәажәан!»
Саргьы саатгьлт, иаразнакы сааиташәан...

Ус апырқьхәа, амца насыщралеит,
Сыгәтыхақәа мтцәыжәоахеит, сыхиаалеит,
Азыркәи еипш, амца аныск, иснаалеит!..

Ус сеилабымган бара,
Адәы савабмыжьын схала!
Сара исылшауеит бзыпшра,
Нас быспылозар лыпцхала!..

Зынза бацәымшәазои сбылра,
Хара иңар хәа са сымца?!
Икәлоит ибзымгозар сыгәра,
Аха бааныжьтәкьаны санзымца,

Идыр, мчык сыцуп сызмышьтуа,
Сғазхәо, ипымтцәазо зынцьыруп...
Аапын антцәамтазаз ишәтуа,
Ашәтгыы зыршәтуа ак шыкоу дыруп!..

Зны иааигәоушәа, зны ихароушәа,
Зны итәазоушәа имыццакзо...
Зны иааскьоушәа, зны имнаскьоушәа,
Зны ипырзоушәа икәаратцо...

Тыцк зазымпшааз сыздыруам,
Избом, сашьтоуп иара ахьца!..
Сааигәа ишыкоу зынза исныруам,
Схагәта ианчаблоу слахьынца!..

Ибзиоуп, иахзымдыруа рацәаз,
Адунеи шеифартәу цәгьазазаап!..
Шәара ицәырыжәгаз нцәас,
Уажәык амц мыжда ихәацәазаап!..

Уажәшьта уи зегь шәа ишәтцәахла,
Ахәа ақәшәыцса, имаацшыроуп!..
Шьыжьла, шьыбжьонла, ма тьыхла,
Ишәцәытцымтцыкәа атцыхәа шәкыроуп!..
Аха ишәцәытцпраар акалат,
Есс, ишәцәыбналоит шәзахьзома?!
Амц азыхәашь еицш имшат,
Ҷиаша рыцха хнафазома?!

Шьта данбацәыртцуеи Ҷазәы,
Зусгы, зажәагь рыгәра аагаша?!
Иахьа ҳацшып, ҳацшып уатцәы,
Аха ҳгәы ҳажьозар баша?!

Ацсны иамоуп аразкы,
Пхьака ҳажәлар абзиа рқәашьуп...
Дзыгьацашам ҳамфә зкыз,
Ҷазә даацәыртцып, дзыкәтәоу рашьуп!..

Уи амц иаабзом зынзак,
Уи итахым ихазгы ахра!..
Убри ҳалигоит мцак,
Убри ҳаҶигоит ицәгьоу ахра!..

АТЦХ СЗЕИХСУАМ!..

«–Наӑ иушыроуп, уабцъар уатцх,
Иӑадоуп!»
Аха исызцымеит, цыым, ари атцх,
Иӑадоуп!..

Уахак слымхаѣ бжыык хәхәоит,
Сеилаго...
Зных зынцъырла сәанахәоит,
Санацәцо...

Изыхсырӑкьозеи, атцх тәцоуп,
Ипшзаза?!
Гәырѡак амам, зегь ахцоуп,
Хараза...
Шьюк рыпхызқәа уа иаанкылоуп,
Маза...
Амытцмыць арыцеипш, уи иагәылоуп,
Ихааза!..

Нас исымои сара илакысшыас,
Амаалықь?!
Ма ах иазымгаз, уи иалоу пызшәаз,
Ацыблыкь...

Сасцәа дахьқәан жәѡан иатоушәа,
Етәацъаа цшзоуп!
Зны акәымжә иақәу хәынтәрақәоушәа,
Еилацсоуп!

...Уи ацгәеикәатәеипш, исзыргәыбзыгуам,
Исышышыбуам...
Аха усгы атцх сзеихсуам,
Атцх сызшыбуам!..

Ба бааспыртцит, акы сцэызышсә саанхоит,
Исхәо сақәшәом, изуа сақәшәом,

сцъашьатәхоит...

Афныка сдәықәлоит, мчыла сшыргогы
сшьапқәа,
Сшарбаазоугы, уссгы исымам сара ақә!..

Баргы хьаас аггы бымамшәа кабтцоит,
Бызымртынчуа, егъахкы ыкоуп, аха ибзоит...
Беитасафсуеит, сгәабымтоушәа бхы ларкәны,
Ас бсымбацызт, быцхашьатцәкьо сара скны...

Нас ишцааури, имазазааит, ихамхәап,
Ҷагәкәа еибырхәо, дара рхала ирзынхап...
Аха мышкызны, акы иазааны, ак рызбар,
Цәыртцшьа хамам, идхарбароуп ха ххабар!..

Нас убраанза, ишыцәгъазоугы иаахачхап,
Са сышларгы, бара ицегь бтыцхахап!..
Сеигәышә ахьтахауа, итасыжьуам сеихаггы,
Ба банышәтуа, са сыцкәынхоит еихаггы!..

Ицәыргатәызгы, ицәыргатәымзгы
зеггы рхәеит,

Урт еибархәашьт, егъа иазыцшызаргы
имзеит!..

Зегь зышьтаз, шьта аиаша абакоу, цака ицеит,
Уи анрымцыхамшәа, иара ахатыцан амц
хдырбеит!..

Аха нак-нак ҳара уи алатцәкьа ҳзынхару,
Ҷашьцыланы, иара иашоушәа аабару?!
Нак ҳацыртып, ҳафны иацшәымахоит мамзар,
Аиашагь ҳзыцшаауам, азы идырхәашьыз мзар...

Ҳақъытцп, ихамхәап, уи абафхатәра шимам,
Ҳақъытцп, ихамхәап, дышуафымггы зынза...
Дыбзиоуп ианиҗаху, ихазггы дарымам,
Ауаа иандырбатәу, дшыртәатәу аханза!..

Абафхатәра шилам иамхәакәа хшааиуаз,
Дышуафымггы шахзоз ауаарҗы есымша; –
«Ижәдырузааит дшыҗам, исеиҗбу, ма исиааиуа,
Ижәбома иахыҗкоу, абар, са сылша!..»

Иаабо закәызеи, ицәыруго акгыҗам,
Уи иҗы ахаанггы узтацшуам
абафхатәра алакта!..
Ианаамтаз дышьтызтггы дахынтәааз афныҗа,
Асаба икаирчыз еиқәтәахьазаарын шыта!..

Анцәа ицааимбарцәеи агъангъаши
Шаҗа цәа ихарпаз рдыруан,
Иҗежьюан ианихырхуаз рыбахац!..
Цәазатцәыкаҗ ианааи, иаангылан,
Ахьта дамкырц, деиқәдырхарц;

«–Ах, ауаф рыцҗа, шыта умгәатәизан,
Уажәшьта цәак ада ухазам!..»
«–Ижәмузозар, убриҗь шәаеиҗзан,
Иазыстахузеи, сара истәзам!..»

Акәыз цьыршьан ацааимбарцәа,
Ауафы даарыцхаршьан цәҗаза,
Ацсны иҗоуп, рхәеит, ахацәа,
Зхы иаеиҗзауа зынза!..

Нас рымцәыжәақәа ааитцырхит,
Ажәабжь иархәарц рынцәа ду...
Цытк инеихьан, рҗы рзеихымхит,
Ҳашья рзамтеит, ихәатәу!..

Анцәа дузза русқәа иааркәыхны,
Ипааибарцәа тәка иртәеит...
Урт руазәк ицәа ааихыхны,
Ауафы гьангыаш изеит!..

Апстазаара, абас сызургәакуеи уара,
Скыдцалан сумоуп есымша...
Зны агьырпцәа исоухәоит ишааиз сығәхәара,
Сфызцәагь снарылугоит стәымшәа...

Издыруада иааигәазар зынзак сығәхәара,
Зәаазхаз азыхәашь сагозар...
Ускан иабастаху, уакәытц срығәхәара,
Изакәызаалак бзеирак сымбозар...

Шақантә исурдырхьои ишааигәоу ахықә,
Улацшгы знеиуам уи атәғ...
Издыруеит, ууал гәғәакәа сыкәуп, исықә,
Урт зегь ифьркаауеит сгәатца...

Адуinei дағазнык исурбашам санца,
Мракгы алақтатқәкәа стацшышам...
Ас сзырпатоzeи, исыхъzeи ахца,
Уафы симбазакәа саршышма?!

Зны аетцыс еипш сызхара исызбомзт удәы,
Ушьха кышә-кышәра сағалон...
Ажәеипшәаа дысхылацшны, сгәы зегь ртәны,
Сеырца-еырцо ахлантц сынталон...

Апстазаара, егә иуртшәазаргы умацәаз,
Ушыстаху удыруаз, сузгәамтцуам...
Алу сафызоуп, азгыра зымтәаз,
Сцыцза саангылеит, сеитатцуам!..

Мчык ыкоуп, иқәацазом,
Уи унырлоит иумбазакәа...
Шьяҕак иупыршәан ицазом,
Иуацәажәоит, ажәак мхәазакәа!..

Уарггы ихоутцоит ахәатәы,
Ишыкам шудыругь иуиааиуа...
Аха иугароуп уцсгатәы,
Уи аеырцәгъан ианузааиуа...

Уара баша агәра угазом,
Уиешъара зеггы иртәышьтроуп...
Мчык ыкоуп, иубазом,
Узқәа икыдыхәмарло иушьтоуп!

Ах, уи азғаб дыцшзаза,
Дышпаацәырцуаз сара сәацхъа!
Уи слыртынчуамызт зынза,
Сыла иххалон лара лсахъа...

Уажә дабакаху, дцахъеит,
Лразкы ахараза дашьтит...
Сарггы уиижьтеи сеикәтәахъеит,
Ахаа агъаеицш, дысхаштит...

Ба быхшыф ауп, ба быхшыф ауп, зыгәра бго,
Уи бшаркьало, уи бшарфашьюу ббазом!..
Бгәы базхәыцыр, уи дадыруеит ибықәнаго,
Аха иазыбуеи, уи зынзак агәра бгазом!..

Ба быхшыф ауп, ба быхшыф ауп, са исағоу,
Есымша избыцуи, икалозар аоны иаартәа!..

Ус схәеит хәа, хшыџда дныџәалааит хәґоу,
Агәра бгозар, са стәы хныџәнагааит сынтәа!..

Мчыла исхәахуан, уи дысхасрыштүеит сара,
Сзылпырхагахой, уи лынасың лыпшаап...
Аха сналпыртт, еихаґы салагоит лызгәыкра,
Баша сгәыгуан, уи амца ыцәап, ма иґаап...

Нас исхарои, нас исхарои шәа сыжәбоит,
Уи сгәы дтамлартә иґарґақан ашә сзаркуам...
Лара дызґабуп, лара дссируп, лара дәырбоит,
Иґыхны илыршәхьеит сгәы иаґаршәыз
абырқәам!..

ґагалан, тагалан, са сґынзаґ уааскьеит,
Аґлақәа рыбґқәа зегь рґухит...
Ахьтаґ аґқәеиқәатәеипш икбууа иаатәеит,
Ахауаґ аґәандара ашәухит...

ґагалан, тагалан, зегь сцәугар калоит,
Мап кышья шсымам удыруеит...
Уи лыччапшь сызүтом, уи сарґхалоит,
Уи сгәатцәґ ахьеипш ицырцыруеит...

ґагалан, тагалан, бзиа узбоит,
Исуґои исцәугои еиґрамзар...
Исараза, исараза, мацк сааеырбоит,
Уґәәан-ґар аґынґа сахамзар?!

САЖӘИИРААЛАҚӘА ИРМУЗЕИТ!..

Зынза сыбпыртыр стахын,
Сыџуа агәашә аҕны сназеит.
Аха ихьу-сууа инаспыххын,
Сажәеинраалақәа ирмузеит!..

Ғазәы биеҕаччон игәғәаны,
Сара хьаасгьы сбымкзеит...
Сцон, убригь насзырханы,
Сажәеинраалақәа ирмузеит!..

Зегьы ишырбоз иаахтны,
Шьта егьшаҳзеилам сымҳәазеит...
Истахын, бхала баарцшны,
Сажәеинраалақәа ирмузеит!..

Сышәтқәа аанхеит иканзаны,
Ба ибызназгоз дҕамлазеит...
Саргьы исызбымтеит сбыхьзаны,
Сажәеинраалақәа ирмузеит!..

Зны истахуп ба бҕы сөырбар,
Ға зных сыбпыртырцгьы сызбеит...
Аха былабжыш рбан,
Сажәеинраалақәа ирмузеит!..

Издыруеит мышкызны барей сарей ҳшеикәшәо,
Егьа аамта царгьы...
Баша ибырцәгьоит иахьа бара блеишәа,
Уажәнатә базхәыцла ханасыц ҕеишәа,
Бгьы ҕак аҳәаргьы...
Дыццәажәуеит хәа базхәо азә игәра бымгароуп,
Исымазам ажәха!..

Бара банаацэыртц, арпыстдас сөырбароуп,
Ҳаи, абри ачкэын, дызуста хэа итцаароуп;-
«Ихьз хлымҫа иташэхэа!»

Баргы бымзытытцэкьаргы, мацк
быцхашьароуп,
Алацшкэа быкэшоит!..
Бан ак зафымшэо, сыхэ цкэа илшьароуп,
Бабгы ибмырхэароуп, «Иахьа ихамшшьароуп!»
Ҳандэықэымла ихақэшоит!..

Издыруеит мышкызны бмапқэа бшырхыцо,
Ахтыстеицш быркьымскэа!..
Аеыкэаша ашьапышьтыбжьеицш, сгэы
тыца-тыцо,
Сыбцэымфашьяаит уа, цкэа бсыхэацш саныббо,
Сбылуам бымца схьымскэа!..

Иахьагь амш цацшьза игэылшэеит,
Напы мызэзэа иузкрым!..
Сөыза имукэа еитах сгэы пижэеит,
Игэахэит, усгы акгы ихэарым...

Сара уи агэаггы азгьеицш сырит,
Уатцэкьа сияцэажэт сгэы нханы.
Сыхалалра шынцэоз исырдырит,
Иара иатэамбара аханы!..

Цьым, ацстазаара хьантатцэкьоуп,
Зшьамх инанаго қэцауеит...
Уацэымшэароуп, ацсра алактатцэкьа,
Уанымеитац, уи хынхэуеит!..
Идыр, ацстазааратцэкьа лакэзам,

Уакэытц, иудыруашэа иааипдыркъакэа аехэара,
Ихароума, ма иааигэатцэкьома уеҕэара?!

Зынза имачзам, иагьрацэамзаргь узыхьзас,
Цкъа иутцмыцшит, убриак шакэызгьы узҕэзас...

Нас зегь иитоума иара ишитаху анцэагьы,
Баша имхэааит, уи афыза дақэымшэацт
азэгьы...

Узыхьехэаша, о, хужьом зынза ирацэам,
Ишцауури, улахьынтца мыжда рыххацэан...

Мачзак аҕара уцашьыцуан, аха егьаурым,
Мачзак аҕара уцэгьахэыцуан, аха иаххэарым...

Аамта иакэҳажьп, уи уиеипш иагьа архэазап,
Ухэра ҕназэзэаап, ма ашша ахьшьушэа
иарыбзап...

Аха уазынхахуеит, ак уаназмыжьуа уара ухы,
Уи иуанахэо, иааухнакьоит ауп уцшшэахэы...

Убри узацькьар, убри уагэаламшэар, унцэоуп,
Аха узаиааиуам, убри зегьы-зегь иреицэоуп...

Акгьы цьамшьазо са сызлақэлоузеи адунеи,
Ишу саблып, ихьшэашэоу ахьта санамыркуеи!..

Уи ацхэысгьы, драззашэа лыгэра згеит,
Аха зегь башан, лыгызмалра сьлмырбеит...

Исылшоз ала, лара лзы ацхыраара кастцеит,
Даазыхэоз зегьы, сатцамхакэа инасыгзеит...

Аха итцегь, исылымшашаз ахь деихеит,
Илыхэҗаз атцкыс, даара акырза лҗаххеит...

Уи сзахьцом, уа са сапсуара еилагоит,
Сыла шаапшуа, уи сшазхьамхәуа агәра
лсыргоит...

Уи апҗәыс, сара убри ашәымҗаз сылтҗиит,
Сыла хтгәышьеит, зегь еилыскаазшәа
еиҗа сиит...

Азы алеимҗа, са сахәәеанза сагалоит,
Уи ахахәқәа агәгәахәа реинҗабжь
саргәғәалоит!..

Сбымбазазааит, нас зынзак,
Сбымбазаз...
Быгебыргазазааит, нас уажәшьҗак,
Быгебыргазаз!...
Егьсымхәазазааит, сара иахьак,
Егьсымхәазаз...
Имыхәхәазазааит, сыгәгьы хәычзак,
Имыхәхәазаз...
Иҗамлазар мшәа оумазак,
Иҗамлаз...
Бара ибыстоит, сгәы сзыпҗхьак,
Изырхәацәаз!..

Ус хәипҗырҗит иахьагьы,
Блакҗа ианымпҗшит акала,
Бизыпҗшымызшәа азәгьы,

Зынза ибымамызшәа агәала...
Сара уи зегь збауеит,
Хәашьас иастои сыгә иадыруа!..
Дәәазә бымра изыпхауеит,
Са шәахәахаак анысныруа...

Зных уи сылахь еикәнатцоит,
Зных сымтцәыжәәақәа еитцнахуеит!..
Шәахәа хәычзак сархәацәоит,
Ишәартахаргы, уи сығнахуеит!..

Са самырцәеит, самыртәеит,
Иаха исцәыбналаз жәеинраалак...
Зны саблит, зны сартәеит,
Зных исацәажәеит бжы хаала...
Аха сазааигәахан, ицрит,
Снахыпцшит ауп уи амтцәыжәәа...
Ах, самыхәеит иахья ари,
Зынза итнакьеит сара сыжәәа!..

Арахь сартынчуам уажә акы,
Цәыз дук сымоушәа исыцрыхоит...
Иацы исыхәацшуаз блакы,
Изыз сажәеинраала арғыхоит!..

Бысхасрыштып сара мчыла,
Быхьыз тастцәахып, иззап...
Базгәамтазшәа зынза сыла,
Цытк иахьыхароу сназап!..

Аха мчык арахь исыхоит,
Бааигәа сыкзарц зтаху...

Уи самыхәеит, уи сыцәҕыхоит,
Ионы исцәықәлоит ҳацқа иху!..

Ак ансыгу, ак ансыхо,
Акы санахәәеуа абра,
Шьта издыруеит сымч зқәымхо,
Бхаштшьа сымазам сара!..

Ах, шақараантә сгәы пжәахьоузеи,
Сымч зқәымхо сағашәеит...
Ах, шақараантә сырхәәехьоузеи,
Уажәшьта сымчқәагы сшәеит...

Ишәартан амш анмацәысуаз,
Иандыдуазгы сгәы мцеит...
Зны абзеира шьоук ирзызуаз,
Иахья ацқа сзыхнатцеит!..

Уаха исхәом са бзиа бшызбо,
Азәгы иҕацхья игәагъны...
Уи сымаза сгәы исыцәтызго,
Исзынрыжышт нас иахьхәны...

Зынза ишәартам баргы ибцәыззар,
Уи бгәатцаҕы ацсы тоуп!..
Ахахә иатцоу хьтәы цсыззар,
Мышкызны иатцызго сара соуп!..

Уаха даасмеигзеит, уаха даасмеигзеит,
Ахьхәхәа диҕаччеит иара!

Цэгъа саагәәтеизеит, цэгъа саагәәтеизеит,
Сахьгылаз саҕын абылра!..

Иаргъы даацеипцеизеит, иаргъы даацеипцеизеит,
Адуinei абжа иртаз цьюшьап!..
Ибла цхеипцхеизеит, ибла цхеипцхеизеит,
Зынзакгъы дазымхәыцт, сылжъап...

Ех, уи арыцха, акада ак издыруам,
Избоит, сара сеипш даҕашәеит!..
Лыччацшь анафыс уаха ак иныруам,
Лымпыл иара имба итәшәеит!

Ари ацстазаара са исзымтцеит,
Зны икәымшәышәуп, зны ицбароуп...
Цхак сацәымшәо исызхымтцеит,
Сызәу баша лагароуп...

Зны атыша сыхқәнаргылоит,
Зны акышәкышәраҕ сагауеит...
Зны насыплашак спылоит,
Зны разкчышәрак сабауеит...

Егъа ицәгъазаргъ уара угәыжәла,
Умч зкәымхауа убоит...
Игәаан ацстазаара анужәла,
Ашьапы уатцаркәац уагоит...

Зегъы уриааиргъы ара,
Узлаиааиуазеи ацсра?!
Уи иазышьтыхыз дагоит,
Уи узацәыбналом, уабоит!..

Зегы уриааиргы уара,
Узлаааиуазеи ацсра?!
Уи иацылаз, имѡа нтѡоит,
Иацѡыбналаз, ицха цтѡоит!..

Зегы уриааиргы ара,
Узлааааирызеи ацсра?!
Иѡоуп, имыцсуа, имазоу,
Ацстазаара аткыс еихазоу!..

Иѡоуп ауаацкыақәа, иѡоуп ауаацкыақәа,
Анцәа илацш рхуп есымша!..
Иѡоуп ауаацөгкыақәа, иѡоуп ауаацөгкыақәа,
Иагәылатѡоуп аѡстаа ихыцша!..

Ѡ-мчык адунеи зегь нак-аак иеимаркуеит,
Сеидрума, сеидру еиха игәгәоу...
Ахәыцрақәа сықәпапан иахыак сыхтаркуеит,
Адуinei абас ианырххоу...

Рлакта утадырпшзом урт ауаацөгкыақәа,
Уанырбо зынза итәымуаѡеит...
Ианатцахогь иѡашьазом арт ауаацкыақәа,
Акәашымѣеипш, кыраамта ибылуеит...

Бысхасырштит шысхәо иаразнак
баасгәалашѡоит,
Былацш хаа уаха сзацѡом...
Зкыѡык брылазаргь, быххаччо баасѣалашоит,
Шьта быда сышхәартам сыззом...

Аха иѡоуп хѡыцыагь зхыцара халымшо,
Уи мчыла еиднахуеит хәгәқәа...

Ҳоызцаагъ хзыпшуп, цъара ус азә днаҳалымшәо,
Мазала игәыргъо рхырәқәа!..

Бысымгәаарц сбыхәоит, сылапш
гәык быхсыжьюазар,
Уи шәартәк анцәыртцау абалоит...
Бхарштшъас исымои, сгәы тыхны
икасмыжьюазар,
Иахькаршәугъы быхъз аҳәалоит!..

Адуinei аадырхәырц иафуп шьюук ара,
Ихдыршәтырц ртахуп иара хыла...
Акәышқәа рыбжы затца ирмаҳара,
Гәагла итәу ажәларқәа анеидыххыла...
Аха икәоуп урт рағәра иаахан изку,
Ижышуа бгәтәс, иадцан ипхартцон...
Иара адунеигъы ласызтгъы урт ишыртаху,
Ирпырхагоу ахаҳә еипш, ахлантц итартцон!..

Амфә атәтәым агәағ,
Заа итцхлатәуп адацқәа...
Уи иззахамтәаз акәарағ,
Икамлацт ицәымыткәацқәа...

Аҳалалра шәартәоуп цәгъа,
Абга иацтаркыз жьюушәа!..
Аха ихьчазар иара цқъа,
Иазыргар абжы нароушәа...

Ускан апшәмарагъ ауеит,
Цгъак захьзашам иркаран...
Мамзар агәағ ихнафәуеит,
Узафампшуа адунеи еикәаран...

Бысцэыбнал, бтахызар, иахыбтаху бца,
Сылахьгы инаган устaxым хэа иантца!
Зегь акоуп ба бышка сыфны сцалоит,
Зегь акоуп ба быччацшь бмырбазакэа иззалоит!

Икалоит сбыхтыгэлар ґазэы бшизыцшу,
Сгэы цызжэоу бымхэароуп амыцхэ саншу!..
Мамзар, уи арцыс зынза сиаґахоит,
Ишэтқэагы ргартатқэка имоуа дынхоит!..

Амш сыннакылом, ицжэалааит ақэагы,
Ускан сшьамхы цархоит еихагы!..
Бхышэ хэыч цхыбжьонла цэгъашэа исгэацхоит,
Бзамоқэа иреицшны икацшьза еикэацхоит!..

Дыбцэажэыр калоит хэа шьоук баша
бдыршэоит,
Ирдыруоу, зны атцэарт шґеоу акэамцагь
кашэоит!..
Аеыбґаґ ханнеи, зынзакгы спырзоит,
Скамчы сқязом, ус знык иасырбоит!..

Бысцэыбнал бтахызар, бнала, ма шьхала,
Зынцьыртцас бмапқэа рыла сшьахала!..
Аарцэ акэыз, нырцэ акэыз, мышкызны
сбыхьзоит,
Ахацеицш, сгэы бызтымтцуа бнаган
бтасыртэоит!..

Ба бзыргэааи хэа сымтцааит,
Аха быблақэа исархэеит..
Цытрак ашьтахь ибхыцсааит,
Исмырбакэа, маза бґархэеит!..

Аха быччапшь сѣабмырцхеит,
Итбырқәацәааит бара бқышәқәа!..
Шьта бақәытц, уажәшьта исызхеит,
Шьта иаарты нас бара бхышәқәа!..

Аха икыдыбқьеит уи убас,
Асаркья тқьарц ацсык ауп иагхаз!..
Ҳаи, шьта исымада тынхас,
Иаитәы еггыкамзаап изхабгаз!..

Аха шәымтак ауп ицаз,
Лыччапшь схылыгзеит мацәыстцас!..
Иарбан мчу уи лгәы қазтцаз,
Иарбан мчу са сыцқа хызтцаз?!

Шьта срызхәыцуеит сара шәкы,
Аха акызатцәыкгы сзалхуам...
Утахызар ухагаха, уаапкы,
Лгәы анузаалырт, улыцсахуам!..

Ацстазаара ақыба-зыба,
Амағыш иафызоуп, сашьтуам...
Сара стамтәац азә ицыба,
Абзеира сзыузггы дысхаштуам...

Ас изсцәыхьантоу сыздыруам,
Астцәкья изтцысуазеи сыцқа?!
Азы хышхытцәауазар, сзыруам,
Снахәларшәны сагома рыцқа?!
Ус сишама лахьынтцада,
Хықәк схықәнажылап азәы сибарцаз...
Ари ацстазаара атәы зтцада,
Сызфыз иашан даара ихәарцаз...

Са сгэы итаскыз сзахымзозар,
Шьапҕаршө сзиуазар ацсәаха...
Снеирц ахыстахыз, снамзозар,
Сгәыхәтәы сзацымлауазар уаха...

Нас, сабеитахыз сызшозгы,
Адәы сзықәйтцеи сырғәакуа...
Сара исеиҕыыз азә дибозтгы,
Агәырҕа хьантыць дамыргакәа!

Уи атдыс цшза махәык инықәпраан,
Сыжәахыраҕе иаины ицхьахыр...
Ах, ацстазаара, ухышә нывтпраан
Мрахаак сыла итаурыцхакыр!..

Шаҕантә сшьацәхныслахьоу сара,
Сыжәа нтарсны саанызкыло,
Сөызцәа, шәсымамызтгы абра,
Сзыҕаломызт уажә сышәпыло...

Шаҕантә саҕәытцхьоу сара афра,
Скалам сыршәхьоу, усымбааит хәа!..
Еитасықәшәоит ҕыц аира,
Смуза аацәыртцеуеит, ухатцкы сцааит, хәа!

Абас исышьтоуп сыхәцә санкы
Ацстазаара, ус сцалароуп...
Зны сықәнаҕьоит, уи сшьапы,
Зны сықәнаргылоит; -«Уеихалароуп!»

Сара исымаз агхақәа,
Сцәа исызтамыгзеит, исзымжәит...

Зынгы сцэыргалеит ақәа,
Зны амра сықәдрыпхеит, срызрыжәит...

Иацы сыззымиааиуаз, ицәгъаз,
Иахъа снацәа иахасыршәуеит!..
Ажәа иашьтәаз, ихнартцәаз,
Схъаакәа, ҕызара сзыжәуеит...

Ус хәицнеилап, хамшәацәап,
Абзиагъ ацәгъагъы хнарфыхәо...
Ашәарта хпыртып, аеазап,
Рагәацшьтас, халамыс аныгәгәо!..

Ба быда гәфыгъроуп цым ара,
Ақалақьгъы аеаца аеалеит!
Ибдыруеит дшыкам ба бмыцхәра,
Баразәк сгәы ашә аартны бсыцәталеит!..

Шьта бара ибхәо канатцоит,
Са сазымдыруашәа иаацәырцуеит...
Исымбар анамуа аеазоит,
Саназыцшзам, ашәхымс иаахытцуеит!..

Зны агәфыгъра анакә насхацоит,
Зынза иццакзом уи, аеыргәапуа...
Сгәы сашьтоуп, икам, инхацәоит,
Уабакылаз, схәахуеит слафуа!..

Уи ахыкоу бдыруатгъы бара,
Иатцеит ба бкын аеытцәахышьа!..
Уажәшьта изгазатцәкьом уи агәра,
Зынза исгәапхатцәкьом уи апшышьа!..

Сзыргәырғьо башьтамшәа бара,
Сзыргәақуарә акәзаап бахъацшәымоу!

Агәҗыҗра саашьтнаҗаар сара,
Баразәк боуп самызхуа исымоу!..

Зегь акоуп исзычҗауам бсымбар,
Бахьыҗазаалак сгәы җшаауа ибышьтоуп...
Сара саҗхьа җкәына җшзак бигар,
Иаразнак сызхылауа ба бышьтоуп!..

Са издыруеит, ус схы агәра асыргоит,
Сгәы итоу мышкызны иназароуп...
Иҗоуп хәшәык, уи сыхәоит, ма сагоит,
Ба бзы ихьшәашәоу, сара сзы иҗароуп!..

Зегь акоуп, ба бынасыҗ калоит,
Исыздыруам, заштә бталоу дарбан?!
Баргыы гәаныла бзиа сыббалоит,
Даеазә иччаҗшь наҗ азгыра инаҗан!..

Уажә азыхәан ак хзеиламшәа ххәалап,
җагәра ргарҗаз ирҗаху җархькәаап!..
Ба бызҗабуп, ашьабстеипш бәырбалап,
Иаҗаххар, саргы сымахә хылҗа схысҗаап!..

Сызхьымзаҗ шыраҗәоу агәра згоит,
Иааҗәырҗует сәаҗхьа еиҗа хракырак...
Сшьаҗә неихызгар, зегьы бгоит,
Снапгыы инампытҗшәоит уа маакырак...

Аха аҗстазаара җаҗхьа иҗәкәырҗоит,
Сылаҗш нақәшәоит иахракзоу ахра...
Ашәартара аҗәаҗьейпш исынҗоит,
Снышьтнаҗаауеит ажәа ахра!..

Ахеипш исылкѣеит сара ажѣа,
Уи дѣыкѣырцеит садыргарцаз...
Ахы, ухатцоуп, уажѣшьта уцѣажѣа,
Ашьапѣаршѣтѣкѣа узаауит рѣарцаз...

Аха уи ажѣа са сахымпсааит,
Атак дѣыкѣыстцеит имѣашьо!..
Изыкѣнаго рышѣхымс иахысааит,
Иагъырдырлап уи иахѣашьо!..

Ахѣа иафызоуп иуқѣкны ианааиуа,
Ушьапы уқѣнакѣоит угѣгѣамзар...
Уи дфырхатцоуп ажѣа иаиааиуа,
Аха дрыцѣауп, агѣы изтамзар...

Ажѣа быстеит, уаѣа исхѣом хѣа бзиа бшызбо,
Еилазгар акѣхеит сара уи ажѣа уажѣшьта
ишыббо!..
Изурызеи, сеилкаа, сбыхѣоит, сгѣы сызтыгом,
Банызымбо, амш шыкѣсдутѣас иаасызхыгом...

Сара ускангы уи ажѣа мчылатѣкѣоуп ишысхѣаз,
Иахѣагы исыздыруам закѣ мчу сара исыхаз...
Бзиа бшызымбо, шыта бшысхаштхѣоу хѣоу
сангыло,
Урт ажѣақѣа роуп ибдыруаз сыпсы згѣылоу!..

Ажѣа ибыстѣаз нак исзырхынхѣ шыта икалозар,
Бзиа бшызбо сара саакѣымтѣзакѣа исхѣалозар,
Шыта исыздыруам нас абриакара ба бзырхѣыцуа,
Амца анатѣо ауп агѣгѣахѣа азыршы анхытѣуа!..

Иааиуеит аамта зегь ириааиуа,
Азэггы издырзом дахьаго...
Аха изларшөу абзеира аиуа,
Анцөа дахьигзоит иқэнаго...

Усгьы дыкоуп уи мөахызго,
Ма изырхэашьуа есымша,
Абзиа иашьтоу ажөа рцэызго,
Зынза ишығөғөамгьы ихыцша...

Аха аамта зегь ириааиуа,
Акгьы амбоушөа канатцоит...
Уаө изгөамто, иара иаөуа,
Улахь инаган ианнатцоит!..

Ус бара бымсааит, өацъара бшыцшуаз,
Зынза ишбызгөамтаз шөлақөагьы шышуаз?!
Агөашө сшаадыххылаз зынцъырла иабыркыз,
Аанкылара шыцөгъаз сьге скамчы зықөкыз,
Сышьхөа насырбар, уи снахьууаа сцон,
Бтаацөа ирыхъз еилыркаанза, ашөымтаказ
быззон!..

Ус бара бымсааит, өацъара бшыцшуаз,
Нартөа рқөаб иакароу ахш рацөа шбыршуаз!
Уи уажөы-уажө ишатцыбшьуаз,
ихытцыр хөа бышшөоз,
Шөлақөагь уақа ибыдгьыжбылон,
рцыхөақөа зрышөшөоз!
Урт брызгөаан брықөытцөкьон,
нақ шөыспыртцла, тит!
Сара сычхара шхытцуаз, хьаас зынза ибымкит!..

Сгәырџақәа зегь сгәартейт, сгәырџақәа
зегь сгәартейт,
Схьаақәагы рағәрақәа рығешәейт...

Бца, быспыртц, иауазар, бца, быспыртц, иауазар,
Иќалап мышкызны сыбрыцрхар...
Ибхарои, са сбылуазар, ибхарои, са сбылуазар,
Нас уи бымца салтып сеиқәбырхар!..

Шәарт шәыгә иалоу рацәазоуп,
Акәастхеицш ишуп шәхьаа...
Даргы зтынчым убриазоуп,
Даргы аршлейт убри заа!..

Ари ацстазаара хьантоуп,
Ҳацхьа игылоу идмырласуазар...
Шьоук ирхьаау дара ртәоуп,
Уара ухьаа рылымсуазар,

Мчыла иузрыдтазом уара,
Уааигәа агыларә ианацәхьатца...
Аамта атцәы алоумтан ара,
Иара ахала ианытқәацуа!..

Уи даныбзиаз аамта цахьейт,
Уи дағамхакәа амцхәашьа итцахьейт,
Шьта уабаихәо!..

Аџстаа ичысхә алакта дтадрыцшхьейт,
Ианыртахыз, аху-хухәа ддыршхьейт,
Дрылоуп урт дхырхәо!..

Уара угэы далоуп анкыа иуафыз,
Уажэ дааумпытцахеит деицшны афыз,
Изузбари рыцха?..

Уара усгыы уафызаауеит узфыц,
Аха убри ифыза уафамшэаларц иц,
Дыкэумтцан уцха...

Уара узцэахэак иацсам роуп узбахэ зрыххо,
Урт ирдыруеит уканатц ахаан ишмыцхэхо...
Аха ирыздырзом уа шуакэым дара тазырхо,
Бафхатэра ахырымам ауп рыцсы еилазырхэо!..

Уи, Анцэа ду иоуп хыхьынтэи ирылазтцо, изшо,
Уанза рнапы знеиуам, икам шыта икшо!..
Иацсам хэа дрызхьамцшзар, цыым, акыр зылшо,
Уара уаныкамгыы, уфымтақэа роуп,
уатцэтэи амш зышшо!..

Уи ауха аиашаз амла сакуан,
Аха бара цыара быццакуан,
Быбла сабомзт...

Быстак уызуц, бхэеит бара,
Аха урт ажэақэа исзымгеит рыгэра,
Бгэы акынтэ иаазомзт...

Снеира бтахушэа ибтахымшэа ибхэеит,
Изура сзымдыруа саргы саашанхеит,
Лафкгыы сығенамхит...

Бзиа избоз быччапшь сыцэцеит,
Бзиа избоз ббыста мсазеит,
Атцхгы сыхнамхит!..

Шьта еилкаауп, егьхзеилазам хара,
Абриакра аамта сзажьоз нас сара сгэы?..
Бнасывысуеит ус хара-хара,
Ҷаизааигэазаргь, ихабжьоушэа аабоит такэы...

Шьта еилкаауп, Ҷазэ былапш изырхоуп,
Сара ус бнасахэаччон ргэыбзыггас!..
Ах, сыгэ рыцха, иужьоз уара ухоуп,
Уаразэк уоуп издыруа сара исхугаз...

Шьта еилкаауп, арака са смыцхэуп,
Бгэы ааиртырц цкэынак даадыххылоит...
Са сымтэыжэоа сзышьтымхуа ихуп,
Ахэлара зыхьзас ахшьеипш, сыцхьарылоит!..

Ҷара ихабжьаз зегь абра интэеит,
Ба быхэмарра шьта сазыхуам...
Сызкэыло абакоу, хацхагь цтэеит,
Сзырхагоз быччапшьгы базфыхуам...

Гэырѳак рхуп ихэашьза слакта,
Хьяасгьы исымам уажэшьта испеипшу...
Исзынхаз сеидру. мшэан,уажэшьта,
Зыбгькэа Ҷгэыхауу атла сеипшуп...

Уи лымца скызаауеит сара,
Азэггы издырзом уажэшьта исхызго...

Уажэыгь сацэшэатцэҕьоит абылра,
Уажэыгь исхэаауп сгэы дантызго...

Аха сымца лхыымсзозар зынза,
Даеазэ икэицқәа дыдрыпқозар...
Саргы уи салхэозар имза,
Иқэыпшзоу цкэынак игэра лгозар...

Иазхоуп,слызхэацшзом сара уажэшьта,
Уи лгэы иалнахыз длымаз...
Данызбо еихаччаргыы слакта,
Гэаныла исхэоит, сыхшө, уапшэымаз!..

Шьта иазхоуп, хайпыртцып цшьаала,
Уи са шсакэугыы еиха иззыцэгьо...
Акагы ҕамлазшәа ба бҕазшьала,
Ихәаегэышьа акэиц ихэытцҕьо...

Шьта иазхоуп, еиқәаххып хамца,
Санылом бымөагы сөырхахан!..
Исыцрымшөо быччапшь, ахэатэхамта,
Сажэра итазгалоит хьҕэырчыхан!..

Аамта иқэыгэҕэоит гэгәала,
Дакуп ахцыҕеипш дытацалан...
Аха итыцаҕе иара ихала,
Азэгы дзииааиуам дықәацалан...

Ахаангы ирымтац ыпныхәа,
Ахаангы абз цэгьагы дзахэуам...
Угэы тынчыз иара изыхәан,
Уи азеипш ихышьтра ицсахуам!..

Акгыы камлазшәа хайҕаңшуеит,
Дахымдырзоушәа хауа изхароу!..
Баргы ҕыгыҕкала беилашуеит,
Саргыы исызцәыргом арахь исгәалоу...

Абас хайпыртцоума зынзак,
Ҙазцәажәом, хажәақәагы ныхуп...
Иҕахтар хтахуп хара шыаҕак,
Аха хабжьара ацха хыхуп...

Цәашьык хааза итацхон са сгәы,
Азәгы исырбомызт, итцәахын...
Исыцын, сахьчон уи такәы,
Сымҕа арлашон, сатахын...

Иахьынтәааз сеидру, пшак тьысит,
Ишызбоз иарцәеит са сцәашьы...
Мцак захьылмтцуа ицсасит,
Шьта исхаҕатцәкьоит сара ашәшьы...

Цхаррак ыкамшәа цьаргыы,
Адуinei тәазшәа збауеит...
Сгәы ихааза итацхоз сцәашьыгы,
Лабжьшк иацны икаҕәауеит...

Убас сбыргәааит уи ауха,
Исхәогь сҕамшәауа саанхеит...
Зынза ибымамызшәа ацшыха,
Нак быспырууаан беихеит...

Сыла ирбоз сызхатомызт,
Ари ба бакәзу, аҕазәу?!

Сбышьталаргы, сызбыхъзомзт,
Зынза сашьтуамызт сызку..

Бцеит ауха.Бхьамыцшзакәа,
Усггы имкыкәа ихабжьаз...
Амзагь са сымшатазакәа,
Еитасанахәеит сышжьаз...

Зегь сцәызит шәымтак ала,
Уи ауханза исгәацхоз...
Исзынбыжьит бара агәала,
Ишыбдыруазггы сыштанархоз...

Уаха акггы хзеилам, абзеираз, хаилгеит,
Ба бынасыц са сацырхагам...
Акымзарак, икәлеи, атәылагь мыбгеит,
Исзырхәоуггы акыказаап, схагам!..

Уажәраанза издыруаз бакәзам бара,
Иаалыркъан убас бөыбыцсахит...
Зынзак истахым сара акггы ахәара,
Сзеитамцуа азә илацш сацахит...

Анкьейцш быказам, аарла быччоит,
Ибыхьуа сыздыруам саныббо...
Атдыхәтәантәи аамтаз быгәггы еикәыцчоит,
Ибтахзамкәа былацш ансхыбго...

Казшьала хаикәымшәеит, кәралагь убас,
Сызбаттамтеит уаха быцсатца!..
Сбыкәныхәан бдәықәыстоит, сгәаазом зынзас,
Игәаггы нас, бца нас, шыта хатца!..

Иҗоуп бзиақ, шәа ишәызгәамтә,
Уафы иахьибартам аңсы тоуп...
Аңшза иашьтоу, ақһиа дызшато,
Зегь иреиңгу уи илактоуп...

Шәара ишәқәашьым уи дахьыҗоу,
Иааигәа анеира, ибара...
Абзиа зныруа, аиаша иазыҗоу,
Убри азәк игоит игәра!..

Даара идууп шәара ишәцәызуа,
Аха ишәзеилкаазом зынза...
Дыҗоуп ус, азәы сзызхәыцуа,
Дсыргылт сыңсҗазаара аханза!..

Кагы җамлеит нас, ус ҳаиңырҗит ҳара аамтала,
Ибныбмырҗшын, бфызцәа рҗынғы
ба блақтала...
Ғынч базхәыцып, ғынч ибшәап уи зегы бхала,
Нас ҳаитеиқәшәап, нас ҳаитеибабап лыңхала...

Исанабыжыша ус акы ыҗамзар схынҳәзомзт,
Иара бхататцәкыагы инағаршәны
сыгәра бгазомзт...
Кагы җамлеит нас, цша шәышәык ауп
аарла иасыз,
Ус иаҳнырт ауп, ахы ҳнардырт ауп,
ишымфасыз!..

Са саныббо быбла цшзақәа амца рхылоит,
Аха ак рҳәаанза, уи бгәы акәышра
нарҗыххылоит!..

Урт иртахыз, урт ирзбарыз, нас сазхэыцуеит,
Издырт шысхэо, избеит шысхэо,
инасцыртцуеит...

Са саныббо бзамѡа пшзақәа аауаркалеиуеит,
Ибуа ибхэо бақәымшәауа, баагәтеиуеит!..
Акагь сымбазшәа сыбла бкәызгоит
быцхашьяанза,
Чытбжык зафымшәо ахшыьцбеипш,
бысцәыкәпраанза!..

Са банызбогь, сгәы сыцәтыцоит, измаанозеи,
Уи анкылара, уи аргәыбзыгра, иаҭахзоузеи?!
Мшәан, саныббо, ба быгәгы ус алеишәа
цәгьазар,
Икалои нас, инеиужьны, ирцыртны ицазар!..

Ҳаипыртцуеит, еиҭах бааныжьны сцауеит,
Ақалақь баларшәны бхала...
Гәалақәак бымоуп, аха ибзауеит,
Цьара быцшуеит быбла кыдхалан...

Сшьапқәагь сызхәыцзом, уажәык еилагеит,
Ишәыхъзеи, сфныка сыжәгароуп!
Сыхшә, уаасзымдырыртә иахьак уеибагеит,
Уаҭа угәы кажьны усымбароуп!..

Амзагь хаакәакәараза хыхьынтә ипцоит,
Пшқацәоушәа ецәацьяагьы гароуп!..
Нартаа рбаагәареипш, ацстхәа еикәацхоит,
Аха ианатахха, урт зегь срыбгароуп!..

Ари ақалақь зынзатцәкьягь агәра згазом,
Цкәынцәақәак збеит ишуатыруаз...

Баша игэы итеимкааит, азэгы бизгазом,
Ахыкэалааипш скылкьоит, ибдыруз!..

Ҳаипыртыз цызышьо, зынзак ргэы иажьоит,
Схықэыстдарц сыкам, бсыцшаанза...
Сгэы алым иафызоуп, иахьтаку исыжжьоит,
Ахыцқэа цыххаа исыцэцаанза!..

Сажэеинраала иамхэазеи, нас сара сгэы итаз,
Инеины бгэы изтамтэазеи, иара иахьахэтаз?!
Ма бышьтырцраан бамгазеи, жәфанахьы хара,
Былабжышқэа тамбазеи,
иацэымшэазои азыцшра?!

Сажэеинраала аныпхашьо, бахлафаала бара,
Иахьынзауа икәацала, иафызааит абылра!..
Амала ирыцхахоит уи ба бгэы итшәар,
Атысхшеипш ихыбмыртәалар,
ибцэызуеит ибыршәар!..

Мшәан, хлашәума, иҳахьзеи, ҳара ара
зегы аабоит,
Аиашеи ахәахәеи еитдагьежьны еикәцоит!..
Зтәы иагоу сеидру, уи афәара хароуп,
Аха ишәартоу, иаиааиуа рахь ииасуа роуп!..

Макьанагь иҳаздырзом ҳара ҳаззыцшу,
Амца аикәтара мариоуп, ахчныза аншу...
Аха гәыбғанс ирутои нас згэы нхауа,
Ғәхәарак амфы ззаамгаз ехәатәан
реандрыцхауа!..

Ҳзыхъяз раџазамзаргъ, ус баша ҳамџамсзаит,
Ҳгәы иџаз назыгзаша шыоук ааип еиџа...
Уи хажәа зызнаагаз игәамџхартә
дымгәамџзааит,
Мачзак иаатылашаартә иџаџџамашь илаџта?!

Хәычы-хәыч хнаскъанагоит хәџьал хәгәтасуа,
Иаразәк ауп издыруа ханаго, хәхъаго...
Артәаахәа аџшадаас атрышә ианахзасуа,
Аџсџәахә –млашь хәатџра данаво дымлаго,

Иаадыруеит ари адгъыл азә дшақәламхо уаха,
Еиҳа-еиҳа хамџа тшәахоит, иладароуп...
Дгәамџлааит аџсџәахә, хә иҳамазам гәнаха,
Ҳзыхъяз ауп изымго, уи изышьтымхуа
еидароуп!..

Ҳхы хзазымиааизаџт хара,
Баша гәыграк акәа хџаршәуп...
Ҳрышьџоуп ахъзкәа рырҳара,
Иҳазгәакъоу џьара икаршәуп...

Аамџа ххықәнаргылт ахықә,
Шәыџсык ухазаргъ уахъеиқәымхо...
Хәџьал хәџысуеит наџшхықә,
Иҳардыруа, харгъы хшазымхо...

Агәфьыгъра иаџызоуп аџсрагъы,
Иануџаауа, акгъы уџахзамзаап...
Сга, усыџәнымхозар саргъы,
Иџахжәоу атџлеиџш, сыгәгәазамзаап!..

Шаҕа ус җаркузеи җаибархха,
Җхатақәа ихаздырзом җанрыщәцо...
Җаибазом иаразнак җазтаххаз,
Изаке мчу сеидру җныкәызцо...

Нас, акы җазааиуеит җаапсаны,
Уи нахыс җашзымцоугы җнарбоит...
Җамахә җақәа наҕ инкапсаны,
Җамахә аза җашьтахь иааиуа иргоит!..

Сылапш лкәызгеит сара мчыла,
Ах, иахья агәнаҗа кастеит!..
Дааныжьны амҗа сананыла,
Уаҗа схьампшзакәангы сцеит...

Аенынтәарак сгәы хьухьууан,
Шьтахька исыхон, сагарцы...
Уи сыжьжьахуан, шьта умтәуан,
Дуцәызуам, укоуп дубарцы!..

Схала издыруан уи шымцызгы,
Арахь мчыла агәра згон...
Аха саангылазтгы, сыпшызтгы,
Уа сгәы ацҗаипш итабгон!..

Знык ауп җа җалапшқәа анеикәшәә,
Уи нахыс уаҗа дсымбеит.
Ах, ицәгьазазаап уи ллейшәә,
Сахьзаанза ла лыхәапшра җеишәә,
Ахьшьыцбеипш, днытдашәкәә дцеит!..

Хаи, цыушьт, абас дпырзарыма,
Уаха хаибамбазои шытаЦ
Сарымоуп, сарымоуп, сарыма,
Нас уи зеггы баша истцэахрыма,
Сызтамцшуазар уаха ллакта...

Сишь, цъара апстхэақэа еилатцэеит,
Ишызбауаз ажэџан хэашьит...
Амза анысцэыртцэах, исхацэеит,
Сажэақэагь сзымхэеит, исџатцэеит,
Сзыргэыртгьоз сгэыграқэа ршьит...

Ус, иаамацэыст сгэысеанзамкэа,
Ус, шэахэассирк аасџаччеит...
Сыткьеит, уаха мчыкгы сакзамкэа,
Уи дхьацшит зынзакгы илтэхзамкэа,
Аха илгэарцхатцэкьан дыччеит!..

Иабакоу хацсуара, хдоуха,
Иабакоу иныкэызго ишьтыхны?..
Иткьеит, иандэықэло еипш аеыткьа,
Адэыцшзатцэкьа цэыпцны, игэыхны...

Уажэшьта ихынхэрыма еибганы,
Ма хшахьцэуоу аламзатцэкьоу?..
Ас, Апснызегь рыбганы,
Апсуара нахпыртцны ицатцэкьоу?..

ЗЕГЬ АКОУП, ИБЦЭАХУЕИТ!..

Зегь акоуп, ибцэахуеит, зегь акоуп, ибцэахуеит,
Зегь акоуп, бзиа сшыббо бцэахуеит!..

Хашьха дукѣа ихьчо иахзааргаз,
Амшынгы иазымызѣзѣеит ара...
Хбызшѣа псуам... Иаабойт ишхьяабгаз,
Атцарауаѣ, ибзақѣмыршѣеит убра!..

Уи затѣазымшьо азѣ джалозар,
Ма изтахым зынза атцара...
Урт хазрыхѣои, ицааит ицозар,
Атцарауаѣ, ибзақѣмыршѣеит убра!..

Есымша ихѣатѣым уи шшѣартѣоу даара,
Ихамгоушѣа уаха ха ххы агѣра...
Иаабойт гба дуззак еипш ацѣаара,
Хбызшѣа тцаақѣрылазом ара!..

Икан иашак, хабла зыдхалоз,
Хгѣы хытхытуан иара аабаанза...
Уи ахракыраѣ знык изхалоз,
Хьатцшьа имамызт дыблаанза...

Икан иашак, ѣысшьа змамыз,
Уажѣ уи атыпан ѣак рхѣыцит...
Шьта изтахыда, иагьмазамыз,
Уаамта цеит хѣа инацырцит!..

Икан иашак, амц ааскъаанза,
Аха хѣахьяпшаанза иацѣхалеит!..
Ахѣыхѣ рыцхаипш, иахьаз абаанза,
Атра иныхцаны, иныхтѣалеит...

Ус, барей сарей хабжьара,
Ибжьаршѣуп иумбо цѣа хѣычык...

Зных уи хақәнақьоит хшьара,
Зных ихаланатцоит мчык...

Хөщыагь хауп уи шықоу здыруа,
Иарбан ҕышәтоу иара ахьху,
Уи амаакырагы цырцыруа,
Излыху сеидру, мамзаргь хьу!..

Аха хзыкәымлеит, иахзымгәагьт,
Ус нырцә-аарцәынтә хаиҕапшуеит...
Аз хышхытцәа нақ ахықәахьтә,
Зызлан лыччабжь хахауеит!..

Адуinei ду зырхыцхыцуа,
Цқьа иззымдыруа ацәа итазо,
Азәгы данықам уи дзызхөыцуа,
Еиха ианырацәоу дзыргазо,

Ашәарта анықоу амца акырхәа,
Ааигәа данумбо еиқәзырхо,
Шьоук аныччо ақырқырхәа,
Ара амаалықьцәа антәахо,

Цьара иқоуп гәыграк аарла,
Рахәыц хәчык адунеи зку...
Ианаатцыс-цысуа уи уаршәарла,
Нас убри акәхап акәышра зқәу...

Ах, уи амцхә идмыртцысуандаз,
Ишшәартоу рдыруандаз дара...
Ах, уи цқьатцәкья агәра ргауандаз,
Ируамызт ргәы ртынчны атәара...

Адуinei тлатцас иандырхыцхыцуа,
Ара акызатцэык са сзыцэшэо,
Рхада уаха акы мхэыцуа,
Иахьреигэыргьо ауп уи зрышэшэо!..

Хаќэытцп, шыта хгэалаќэа уаха ихамхэап,
Уаф илацш иахьамбо итцэахызааит...
Ханырымбо хьызцэагь хазбахэ дрыххап,
Ханырбо еиха хартахызааит!..

Издыруеит, мышкызны хьыцэагь хаикэшэоит,
Аамта ихацэцоу ауп сзыхызызо...
Ах, уи сыгэ рыцха, ахэыч иеипш ибыцэшэоит,
Банамбо игэырфэоит ацэа итазызо...

Аамтала иахтэахыргы, ма иахзаргы зынза,
Уи шхэытцкэраауа здыруеит аеырфэыцны...
Сшархаго, ишыгэхьяазго, ба ибасхэоит имза,
Мышкызны ма избароуп уи цхызыны!..

Зны бхэыцуп, зны даара бзажэуп,
Зны бажэа кырза ибразоит...
Нахьхьииза сгэатцаф бсахьа таршэуп,
Сшэоит...Иаацэырызгар ирзоит!..

Зны изгэагьуеит, зегы-зегь басхэоит,
Баргы бысцырќьаны бцауеит...
Зных са сыбыз мчыла ифасхэоит,
Идырќэыдуа ауасеипш исшьахауеит!..

Сгэы итоу бдыруеит егьа истцэахыргы,
Маза-аргама уи схэалоит...

Идыр, мышкызны са сыңсыргы,
Ибызмырцээз мцан бгээҕы сбыллоит!..

Уа угээкра хьаас измада ара,
Хи-пси роуп арака иҕоу...
Уа ужэлар рхьаа, ргэырѳара,
Иабартаху, убызшэа ушазыҕоу?..

Абас иабанзацои дара,
Ирымазамкэа, акы изхьынхало?..
Ма шээхтцас иалазуеит убра,
Ма инахэлабгоит амшын иахьалоу...

Урт урмазтаан аказы,
Урт уаа гээѳақэоуп, иудыруаз!..
Уара уангылоз шарпазы,
Хьаасгы иркым, узыруазыруаз...

Абнаршэыраҕгы иумбои,
Атцла гээѳақэа рацээзаап...
Аха урывсны умцои,
Маҕээхэыс, зынза ихээртамзаап!..

Аха ишээртоуп акы убра: –
Уа зны-зынла ауртгы асуеит...
Хлантцы ианталауа дара,
Ааигэа игылоу аҕа ирыцэхасуеит!..

Ах, сыгызмалхэыч, бзырччаз здыруеит,
Ацха ихыстцаз азы иабтееит!

Аха ианаму, шыапыла сыруеит,
Бара уи шызгәағьуазгьы гәабтәит!..

Ах, сыгызмалхәыч, җазә былапш икәшәеит,
Са сахь ахьапшрагьы баҗәытцит...
Иахьа исгәапхоз ажәакгьы бҗымшәеит,
Изакәу сеидру, даҗак бхәыцит...

Ах, сыгызмалхәыч, ихьбхит сыцха,
Аха азы сталауеит сбаазаргьы!..
Бгәы зызхьаауаз, дьнхазеитеи рыцха,
Ажәра беабтоума, дмаазаргьы?!

Апсадгьыл ахьаа араҗа згәы җкааны иаку,
Ицәгьоума, ибзиоума, уи иахьуа зегь зыхьуа,
Иҗалалоит убри ауаҗгьы зны ибла аныхку,
Пату аниҗәйтцацәо итәоу цьара зыҗерыхьуа...

Уи дыҗгәгәоуп, дышҗашьоу иарагь иблала ибоит,
Аха амҗа иитоит, рацәак хара имхәыцуа...
Амала, дыззеилымкааз, дышнеиуа ицха табгоит,
Ауаҗ җәыш, аҗны дахьтәоугьы идыруеит
уи дзеипхьызуа!..

Уимбазшәа җаитцоит, угәра игазшәа җаитцоит,
Уиртәазшәа җаитцоит, иреиҗу тыцкаҗ...
Иугәапхазшәа җауцоит, уеумрыххазшәа
җауцоит,
Иухәтазашәа җауцоит, уахьтәоу ухы укәәҗ...

Аха иузымдырт ура, уи узнеигаз убра,
Нас дааигеит уцымхәра:»Утыц узымбеит!«

Убра иугеит ухы агэра, убра уацэыбналт атэра,
Убра уииааит уара, афстаа уеиумтеит!..

Ба сбыргэыргэон уаанза, ба бысэаччон ихааза,
Нас эазныкгы игэагы, икалозар...
Са истахым итааза, сара скын ианааза,
Бара быччапшь, ацэашьеипш имыпхозар...

Са сзыкэгылоу сшыам, ибдыруеит ус исказшыам,
Аха ихэа, бмыпхашыан, сыбгэапхозар,
Убриак азыхэан, сиуеит, убриак азыхэан,
сыэуеит,
Убриак азыхэан, истиуеит, ититэхозар!!!

АЦСУА

Зегь ухьяауп уара, зегь угэалоуп уара,
Апырпырхэа есымша убылуеит...
Шьюк ухыччоит ара, уагыатэарбом дара,
Малла ифычоу рыгэра ргауеит...

Аха ашэартара анааигэахо азэггы дубом,
Урт ыказамшэа ишэакьоит...
Уара иушьтоу ахыкэалаа ускангы уазгом,
Ихыдышышыны адгыл ианкьоит...

Нас дарбану арака иапшэыман инхо,
Уи азцаара абатаху, избоуп!..
Асаранць еипш ипшзо хапсадгыл еикэзырхо,
Зегь рапхья иааткьо, уа уоуп!..

Уи деилыскаахъаз цысшьон,
Сгэы сыртынчхъан сара стэала...
Аха башан, сгэы сажьон,
Сшьара сықәйкъон ажэала...

Уажэшьта ахықәакны санааи
Ауп, дзакэытцәкъаз аныздырыз...
Иаргы дгэыргъан, данысиааи
Зынза ихаштт иеы шкэадырыз!..

Дөыжэлан, иапхъақа дызцом,
Арахъ ишьтахъкагы фкъарроуп...
Излеигои агэнаха дызцоу,
Аха дзаангылом, дыткъароуп!..

Башоуп... Уаха дызцазом,
Уа дадырсызшэа дынхазаап...
Гэнахак шытыхны изгазом,
Дунеи дук акра ихъантахазаап!..

Иазхоуп азгаб, шыта бақэытц аеырбара,
Бара ибеигъасшьо азэгы дсымазам сара!
Амшын хықэгы ба баныкам итацәуп,
Измаанои нас, са банысымбо сзатцәуп!..

Сөызцэа бзиақэа исылырхуеит алаф,
Урт срызгэаазом, урт ирымоуп уаха қяф!..

Са сахъызгаратцәкъа сзымдыруа схэаеуеит,
Уи бызгэамтоушэа бахъгылоу быччауеит!..

Уажэ гэаныла уахынтэ фыстуеит: «Иазырха,
Бара быччапшь, са исыцралеит имцаха!»

Аха дгэабтан, былапш идхалт аеазэы,
Издыруада, шэеитеикэшэозар шэара уатцэы?!

Ах, убритцэ́кья, са ишысзымчхауа агэра га,
Дааспыхьашэар, уи ачкэын дакэшэоит икэнага!

Ацша хага сахэытхэытуеит: «Иаачхала,
Уи иуалхэо сара с́кынза иаацхала!»

«Шэара ишэзеилои?!» – схэеит гэаныла
сааибакын,
Апырпырхэа исызмырцэазо амца скын!..

Аха избатцэ́кьоит, цкья ишазымхо уажэ сылша,
Са инаспыртцны, ишиашо италоит ба бхы ацша!..

Иабакоу рхэаакэа, амци аиашеи еилацэтеит,
Шьта еилхаргароуп, ихэан цхьагылак
даагэатеит...

Аха ассир, абламбаратцэ́кья уа иаабеит,
Амц анонала, бзеила уаабеит, ихэан, даатэеит!..

Азэгы даны́казам зынза,
Схала аусураф сыштэоу,
Уи дааоналахуеит маза,
Избоит амцаггы шлыцроу!..

Акгы сбыхэауам сара,
Ибымбои сапхьатэгы шрацэоу!..
Исхэо захауада ара,
Скышэ иныкэылкит лнацэоу!..

Саатымшэароуп айхабцэа ркэал,
Ҷакала аныкэара сҗахзам...
Аха аамҗа иақэшэо ажурнал,
Ус аҗыжра мариазам!..

ҲАЦХЪА ИШЬҢОУ...

Ҳацхъа ишьҗоу ҳара иҳаздыруам, имазоуп,
Аха ҳацстазаара еихагы изыбзиоу убриазоуп...

Ңыара ҳкыднакьеит, ңыара ҳабгалеит хланҗы,
Нас еилақкааит, ҳара иахҳараз акранҗы...

Зны ҳаргэыргьеит, зегь маншэалахеит цэгьашэа,
Ҳагьаргылеит, ҳахьырбарҗаз шьоук рханшэа...

Аха уи, шьоук иаразнак еитҗанаргэгэеит,
Рыла ҳамбарҗ, нак ҳарҗыргазарҗ рҗаххеит...

Урт идҳардырит, ҳдацқэа шаларсу ара,
Ирҗаххеит ҳэа, ус ишзааигэамхо ҳаеҳэара...

Ҳара ишаабоз, уака ирыкэаеит рыхқэа,
Ҳара ишаабоз, уака ирываҳаит рнапқэуа...
Аха рышҳам, цэгьала ирымпыҗахеит убра,
Нас иабаргоз, нак илбаардатқэкеит дара!..

Хара ҳамам, азэгьы изы ацэгьара ҳҗахзам,
Ҳиаша ҳашьҗоуп, изахҗэахрызеи уи мазам...

Уи ззышьҗыхыз, уи ддауапшьуп, дыгэгэазоуп,
Ҳацхъа иахьышьҗоу, рҗысышьагь
амам, ихьанҗазоуп!..

СХЫ ЗЖЬОН...

Схы зжьон, бара бзиа сыббозшәа уажәраанза,
Иаалыркъан жәахазны ус шакум агәра згаанза...
Бхатаггы ибзымдырзо, быблақәа бырттаанза,
Уи данаацәыртц, бара амреипш биҕацхаанза,
Схы зжьон, бара бзиа сыббозшәа уажәраанза...

Агәра згеит, абзиабара аезаны ишымҕасуа,
Зны ушаднацхьало, аха зны наӀ ишуцәхасуа...
Зегь маншәалоушәа дурбоит, уҕызцә

зыбз иасуа,

Дара иабардыргәышьои, уара иуграсуа,
Агәра згеит, абзиабара аезаны ишымҕасуа...

Аха иӀоуп шәымтақәак сара ахааназ исыцу,
Бысхаштыр анырымүа, сгәы аналақоу,
ианҕыцу...

Зны иғәгәаны исыхьуеит, зны изақроу тәыщуп,
Зны схыскәачран соужьуп, зны сызтаку хыщуп,
Аха иӀоуп шәымтақәак, сара ахааназ исыцу...

Уажә иаалыркъан ишыббо сыхжъара сақәытцит,
Сгәы злакасмьжыша ҕа хәмарракгы схәыцит!..
Бара ибеиҳаны шыта ҕынтәықәра схытцит,
Сыцха азы иазымгеит, ашәартара спыртцит,
Уажә иаалыркъан ишыббо сыхжъара сақәытцит!..

Азә хьаас химамкәа ҳара,
Иааиз аамта ҳанахаштуа,
Зынза иҳатәам аҕерыххара,
Ғарцылап зынасыц зхашәтуа!..

Абзиеи ацәгъеи еилганы,
Изаны ианеиқәтәалак хтәыла,

Нас аҕэышқэа натэаны,
Хусқэа тырцаап блатцарыла...

Убарт ирбартахоит инхо,
Аамта зыхэашьтцас ианлеиуа,
Зыцха хнамхзакэа еиқэхэ
Дынхоит! Иарбан хзыргэатеиуа!..

Сара даныздыруаз, устэқэа игэы кьашьзамызт,
Аха хэычы-хэычла ицэталеит агэамсам!..
Ускан зыгэра гам ауаа рахьгы дшьамызт,
Уажэ данырбалак изырхэоит, акиацсам!..

Даара ишэартоуп ара абга имлашьуа,
Аха уи шамаха ашьха иаёоуп...
Ицэаушьаша, ауаф зегьратцкыс дахьыкьашьуа,
Азэ илацш ахьзымназо-игэаёоуп!..

Уи сиеигзан аиаша сымхэеит,
Дазхэыцып сгэахэит ихала...
Уимоу, хэычык дысрыгехэеит,
Имфаггы сныхэеит лыцхала...

Иарахгы акэыз цышьеит,
Дызлакамыз ала деырбахит...
Са сиаша агэтатэқэа иршьеит,
Итцегь иурыгэгэароуп, ихэахит...

Еазныкгы еитах агэразгеит,
Иацсам имьцхэны думрыгехэароуп...
Сгэызианра абцеицш исыхгеит,
Схоуп зегьызвызбо, исхароуп!..

Ак спырхагоуп, акы сашытуам, сѣанахѣоит,
Акы сазааигѣоуп, аха сгѣы ухароуп, ахѣоит...
Уахь сназароуп, агѣра скыроуп, зегьякоуп,
Сгѣи сыхшѣи, са сбаѣхатѣреи зну мѣакоуп!..

Аеш хѣыѣеипш, дысѣѣыбналалоит лара,
Уи дынѣѣытѣкѣрааны данѣоугыы слырбазом!..
Избоит каканѣлак уи дшаѣу «арышѣшѣара»
Дысѣѣыпхашьоит, мамзаргь уи сыгѣра лгазом!..

Сыеш хѣычы, бѣыхѣа батииуеитеи уа,
Бахьѣо зегыы, уи агага сара иснарбоит!..
Сыла хызѣаргыы, исызгѣамѣазазшѣа катѣауа,
Мѣѣѣжѣѣак сыѣан, сышьѣырѣрааны
сгѣы сагоит!..

Зегь арака аамѣалоуп ишаауа,
Урѣ ирдыруеит ускан излагатѣу...
Уаргь асахьаз уааргоит иузѣаауа,
Уажѣ иубама, уаѣѣшѣоит ихѣатѣу...

Дара убри аамѣа иѣарыгѣо раѣѣоуп,
Иргоит хѣабиѣарак рызхара!..
Хѣа хѣзустѣда, ѣѣым, хѣара хѣатѣѣоуп,
Ма урѣ зѣѣысуа, мѣѣѣы ѣѣаѣѣоуп хѣара!..

Нас иахьнеиша ианнеилак, иааилаѣѣкѣны,
«Ххыхны» хнарѣоит аз иѣрысны иѣѣо!..
Урѣ ѣѣаѣѣоуп хѣа умѣѣажѣан азѣ иѣны,
Шьѣа иѣѣышхѣахѣеит, уара ахшыѣ зурѣѣо!..

О, ажəџан ду, ажəџан, зегь абауеит,
Икəашкакараза асы хзанаруеит...
Ари адгылаф икоу амыцхə хкьяшыцəеит,
Уажəраанза ицкяз хəгəкəа хəашыцəеит...

Иаразнак еибатиит иац зыцскəа еихəлаз,
Ипырымкт агычрагь, ишаз, ма ихəлаз...
Уаџ изгəамто, урт зегь уажə сыла итəхəхəуоп,
Ишəартоу, ианызытлак, иаапшуа
хəрпхашьар хəуоп!..

Бтəуоп бара... Са сшыбылуа бызгəамтоушəа,
Уа алафхəаџцəа бырзызрəуеит иахьак...
Зны-зынлагь баапшуеит са сахь сатəамбашəа,
Ба бəызцəа бахьрылатəу бəеыпхьак...

Бтəуоп бара... Уажə адуней сшыкəу бхаштызшəа,
Сара ахьта иартцааз асаркьеипш сгəы
еикəыччоит...
‘Еазə лсахьа, уажə фыц сгəы итəшəтызшəа,
Зынза исзааигəан, уи акыр-кыр дыччоит!..

Бтəуоп бара... Зынза хьаас сбымазам,
Бымац уха дахьымзо азə дєырбоит...
Сгəы быцəгəааит, са уха ара сапшəымазам,
Анкьа зны сеилазгоз лахь сагоит!..

АЖƏџАН ДУЗЗА ЗЕГЬ АБОИТ...

Хьаа змам шьоук еидтəуаны еицəажəуеит,
Дара ры адуней аахəыргьы зегь акоуп...
Ауаџ гəыраз, мыкы шəынтə деитəшəуеит,
Уи ипцтазаара ахыц еипш, ирыххоуп...

Ажәѡан дузза зегь аѡоит, иахьынтәаапшуа
Уи иадыруеит рлабынтѡагы ахьынтәѡ...
Урт зегь хыхьынтә Анцәа иоуп ирхылацшуа,
Дмизацт макъана уи Иахракыра дызжьѡ!..

Аха аамтала, ара зегь рхы анырхаштуа,
Ари адунеи иззықәугь хьаас имкуа,
Ажәѡан хыхьынтә аныхәапхьызқәа анашьтуа,
Урт ажәтѡар реицш ирхацыруеит игьыкуа...

Убасқан шәымтѡак рхы иазхәыцроуп даара,
Ацәгьеи абзиеи рмахәар тѡрсны иркуеит...
Рѡапхьа ицәыртѡеит имыцсзѡ азцәара,
Атѡак абаанза ирыцрытѡуам, ихтәнакуеит...

Хьаа змамзгы ацәажәара иаакәытѡует,
Урт зыртынчуа, измырқәаѡо ак рыхьзоит...
Ауаѡ гәыразгы, мышкы-зны имра хытѡеит,
Аха ацъ тѡлеицш, кыршықәсаза дѡоит!..

Зегь кәлоит, шәмьццакын, зегь кәлоит,
Уи макъана аамтѡа атахуп...
Иахтѡалоит, зегь тѡцәаны иахтѡалоит,
Хьхы шәахархәоит шәаргы, шәмәтәахәуп!..

Агәра аагоит, мышкызны акы шәахьзоит,
Аамтѡа бзиагьы ижәулак иаажәгап...
Шәара уажәнәтә шакаѡ шәыкоу шәыпхьазоит,
Егьырт ажәахаак нафьышәшьыр, ихазхап!..

Макъана ажәратцәкьа иеаитѡм иара зынза,
Ахықә ааигәѡушәа шиѡоугьы уажәшьтѡа...

Ишықәсқәа илымха итархәауеит маза:
«Псыхәа змамаз баша иумырцәгъан улакта...»

Уи дызиааиша зегъы дыриааихъеит тцабыргуп,
Уажәшьта имчқәа хәычы-хәычла ицәынтәоит...
Аха ианатаххо, аума далақоуп, аума игәуп,
Иара ацсәахатцәкыагъ уи иахъ
дназго ицқа птәоит!..

Зны-зынла иаалырқъан сгәы каҳауеит даара,
Хамџа ҳабаго, хәа иастоит схы азцаара,
Аха атак саҳазом...

Амқәыл ҳазымцқъакәа иахъысны ицазар,
Ҳағацәа рыбжеихараџык атыша итантәазар,
Еиҫа ак ҳазхазом...

Ҳа хбызшәа хтәылаҫ тәымра ауазар,
Ҳақсадгыл ҳартгәыртәеипш хцеира миуазар,
Шәартак хзыпшуп...

Шәҫых, шәара ацсацәа, шыта ишәахауазар,
Шәшапшәымоу дырны шәынха, шәынхауазар,
Ҳазныхәаз дымшуп!..

Мчыгәгәак шықоу зегъы иааныруеит,
Иқалап зынзатцәкыа иааигәазамзар...
Ахъыз шахқәалак, иаадыруеит
Ҳааигәа ишцәыртца, еилахазамзар...

Аха иқоуп уи хъаас измамгъы,
Ацсы штатцәкыоу рхадрыштзозаап!..

Ихытцны ирышьталозаргъ аргы,
Зынза уаха имшәазозаап!..

Убарт аанызкыло, ириааиуа,
Ма ицәырцдыр, изырхәыцша мчыкгы...
Ара ацәгъеи абзиет еитәнеиааиуеит,
Уимоу, ирыбжьазаап еиуара хәычыкгы!..

– Бзиа дшубо лоухәар дгәаауеит,
Саазықәшәазеи, саазықәшәазеи!
Лафк аацәыругар, дартцаауеит,
Даазташәазеи, даазташәазеи!..

– Бзиа думбоушәа узықатцозар,
Лааигәагъ уқәымлан машәыршәа!
Цытк хара уца, узцозар,
Игәагъы нас, нақ улцыршәа!..

– Убриак сьдумгалан, сахәом,
Уи илеигъу са дабазбо!..
Исахә, исахә, дызласыцсахуа,
Сгәы сызтымгозар, иабазго!..

Ба бсымбазтгы, сбафсызтгы, быбжьы
смахазтгы,
Мшәан мышкызны хәикәшәарызу нас хара?!
Ажәак сымхәазтгы, иаасычхазтгы,
иаастаххазтгы,
Зынза бысцәызуан, ахаан бахьысымбоз хара...

Бара сгәабтоу, сара бгәастоу, хауа дарбан,
Харт убрака хәиоымсырцаз мчык аацәыртцт...

Хала иамбо, хгэы ианыруа, маалықкк инаган,
Мтцэыжэфа пшзақәак хдырпырларцаз
ха хзы ихэыцт!..

Ус аамта сзаццазом сара,
Иазымызэзэо – са стэык нхароуп!..
Рацәак ирацәамхаргыы сыгеҳәара,
Уи баша дцэырымтцзаап,рхәароуп!..

Ара бафхатәрак змоу зеггы
Ишьтуам, Анцәа илацш наихмыжккәа...
Ус баша диасуам азэггы,
Ма ишьта,ма идацккәа нмыжккәа!..

Уа унаган уқәдыртәеит убра,
Жәлар ирхәау еиха иубарцаз...
Иакәымтцоуп урт угәрагара,
Дара иахынзартаху уцарцаз...

Знык урт рымфа уанацәыхккәа,
Знык иануцсах ухышьтра,
Зеггы иреицәоуп урт рлапккәа,
Ахааназ иарзуеит уара утәышьтра...

Арака иааиуам ыырбара,
Иагьумхәан, саапсеит, ошә, гәышьа!
Ара узаргаз ухамыштроуп уара,
Урт рыматц уакәшәароуп аушьа!..

Кыр тцуеит, ба быччапшь-хаа сәапхоижьтәеи,
Ишануу пхызк еипш, сгәы итәтәоуп!

Кыр тцеит, уи даара сарыпцоижьтеи,
Уаџ иимбо мца хаан исыцроуп!..

Кыр тцеит, стыпца пшза, уи зегь ббоижьтеи,
Аха ахкэажэтцас бпышэарччоит бара!..
Кыр тцеит, кыр тцоит, саргьы исгэапцоижьтеи,
Ба бымцаџ, хаа-хаа абылра!..

Шьта иазхоит... Хмыхэмарып уаха,
Хапцкэа тоушэа кхтцауеит,
Зегь аадыруашэа хтэауеит,
Хахкэа хақэыжьны хцауеит,
Хагхақэа гэианны иабауеит,
Шьюкы хрыхан иаагауеит,
Хаапшуеит, ацэ́кья ханахаха!..

Шьта иазхоит... Уи ақэра хтысит,
Хара азэгьы уаха хизжьазом,
Уи иахьитаху зынза хцазом,
Хара иахмыхэоу даабазом,
Ўатцак хадгьылгьы хтизом,
Хара иахиааиша шьта дзизом,
Хазжьаз цьызшьо игэы иапысит!..

АХА ИАУАМ...

Ба бпырттра ус имариазтгьы, сыбпыртцуан,
Аха иауам...
Ма даеакала ак сызбазтгьы, сазхэыцуан,
Бсымбар ауазтгьы, шэы-шьхакгьы сырхытцуан,
Шэ-зыкгьы срыруан, шэ-цакьякгьы сырғысуан,
Аха иауам...

Са сныжърагъ ус имариазтгы, сынбыжьюан,
Аха иауам...
Ма даеа чкэынак былацш ихбыжьюан,
Сашэақэагъ наĳ икэыжэ-кэыжэны икабыжьюан,
Ма еибамбар ззымчџауа џагэқэа ааиубыжьюан,
Аха иауам!..

Уи даџпыртцит зегъ џааныжъны,
Уаџа илымшеит, дыхэжэеит...
Илацш цшьяала инаџхыжъны,
Зынза џахымбо днаскъеит...

џа џахынзаанхо џаздыруам,
џаџьал гылт инаскъаны...
Аз хышхытџэа италт, изыруам,
Ажэак заџымшэеит игэаџъны...

Ара џакоуп уажэ аамтала,
џаџьал хзымхынџэыр уатџэы...
Ишэаз дгэанатоит илактала,
Убри иқэнаршэоит ахэтџэы!..

Бара ибызгэамџоушэа џатџа,
Сара ба батцкыс шысхытџуа!
Саргы исызгэамџоушэа џастџап,
Бара мазала бзызхэыџуа!..

Ус, џеижэихэба шықэса цап,
Зынза цсаатэшэа инаџабжъыцраа!
Уаанза џџязшыозгы ирџэап,
Еиџдыраашья амазамзаап рықэра!..

Араҕа са исзеилымкаауа даара ирацэоуп,
Зны ҕыц ныҕэак сакэушэа сцэырцуеит...
Ахыц иаҕызоуп, сдуinei рыххацэоуп,
Зны сыцшқоуп, зны акыр шықэса схытцуеит...

Аиашеи амци еиҕагылоушэа збоит,
Зынза ихзамшэа цхак урт рыбжьара...
Зны имцушэа, аха нас еиҕа рыгэра згоит,
Схатагь даара исгэацхозаап ахжьара!..

Ахшҕ аныхьшэашэа, агэыграгь аацсоит,
Урт ирыбжьалоит иҕаулазоу тышак...
Арахэыц еицш ипоу, дара рымҕагь аацтэоит,
Иамоузауа уаха еицшьышьак...

Иааигэоума, ихароума, крагума аара,
Изусцэада иахьынзааихьоу гэазтоу?..
Ишэартоу, са исзеилымкаауа акэзам ара,
Аамта ахьхэашьу ауп ишэартоу...

Сахьцоу уазымтцаан цьым уара,
Сахьынзаниешагь азэгы издырзом...
Цьарак шьта исылшом атэара,
Аз уажэ стамлар, уатцэы сзырзом!..

Иҕалоит уи скыднакьар цьара,
Иҕалоит инамыцхэны саргэамтыр...
Уакэытц, ацстазаара, сжьара,
Усырцхашьом, азы сзамтыр!..

Җааиуан ус акгы мхэазакэа,
Уи дызҕыыз зегь хамбазозшэа...

Иаргы дцэажэон имразакэа,
Зныхгы мчыла иеиргазозшэа...

Уи шака цэа ихаз здыруаз,
Уск еицафыз, хара ҳакэын...
Сынтэазеит хэа даныуазыруаз,
Ипсҗазаара зынза илакэын...

Уи ихие даараза иркэышуан,
Агэзыианқэа иааигэа ирацэазар...
Имч зқэымхоз рзы джыышуан,
Иҗахын рыцхақэа пытцэтэазар...

Уи ихы дфахартэы дҗазтэазгы,
Игэагыны хала дхыпшыломзт...
Акырынтэ иаххэеит иара ихэтэазгы,
Аха ажэа дазынкыломзт...

Знык дшыацэхныслан, хитцагылеит,
Ахэынцэа дылахан, дтаҳгеит...
Иара изы кыр хшыапы хахгылеит,
Цыара аҗкыаррагы даҗаҳгеит...

Аха уи зегь ус иахэтэазшэа,
Ғара иахуалызшэа дазхэыцит...
Уи хицхрааларц уа хдыртэазшэа,
Зегы ирахэаны дырхысит!..

Зхи зыпси рзы адэы иқэу,
Шыта изааури ак илымтцазар...
Ғазтаижыуа сеидрума, закэ хықэу,
Нак деыжэшэырпа, деыжэымтцазар!..

Ғзықэгылоу ацха хмыртцысыроуп,
Цака азырқаш ҳатсны ицозар...

Зынза хьзыдатцэ́кья хмы́цсыроуп,
Хьы́қэк а́кынза хьзымна́зозаргь...

Уи дтауадхеит, а́тауадра анынтэ́а,
Уи дылатэ́оуп, ихы аалмы́хэхэ́о ахэ́ынтэ́а!..
Ауаф́ра мџа́цигоит, иара иши́таху иџахы́тцэтэ́а,
Ихазы иа́цитцеит, уаџ дызхым́цо а́ққа́тцэ́а!..

Избан хэ́а бысмазт́аан, ха́гэ́кэ́а зуазы́руа,
Бареи сареи х́шеи́пыртцы́з дара роуп изды́руа...
Хџы́цьагь урт́мчыла ихар́кэ́ышуан ха́акэ́ымт́цкэ́а,
Хала́пш рхын урт́ зынза́к иаары́црымт́цкэ́а...

Урт́ а́гэ́ра шырны́маалоз уажэ́шьта́ агэ́ра б́гама,
Х́ашиаша́мыз еи́лыкка и́хамбеи нас, а́ргаме́а?!
Иза́хпыртци́ ха х́е́ара, убаст́э́кья и́ццаќзозма́?!
Знык абна иныла́шэ́кэ́аз ашьа́бста́ узахь́зозма́?!

Урт́ аамт́оуп ара́ка зегы́-зегь зыкэ́рыжью́а,
Дара акгы́ рхарам, хыхь икэ́тэ́оу ибоит!..
Аха аамта́гь уст́э́кья и́коума иузы́жуа,
Ахы у́танарца́р, иахьата́ху уагоит!..

Уажэ́ урт́ гызмалры́ла аамт́а иаиаа́иит,
Аенышы́быбжы́он рышьта́ дырзит ишцо́з!..
А́тшэ́арра ианы́бжы́ала, амч мха́кэ́а ирза́иит,
Уи нахы́с ашьа́пкэ́а аа́псеит ишны́кэ́ырцо́з!..

А́екэ́ар иа́фызас, уа иуза́арца́зеи ры́цха,
Урт́ рнапы́ уаны́цшылоит, ула́кэ́а траа́..

Сгәы иауа-иамуа сықәлоит уа уыцқа,
Сызнеир – абзиа, сумбар – җәзә дыцшаа...

Хатца бца, нас, ибтахызар,
Са бысхасрыштүеит, бымшәан...
Уахггы җынггы уи дыбхызар,
Зны машәыршәа бгәы дтәшәан...

Са зегь схызгоит, имариазамзаргь,
Изызларызеи, ичмазароуп...
Егьяурым нас, сагазарггы,
Уи угәыргьо уздылаша – цсроуп!..

Аламыс аныкәгара даара ихьантәзаап,
Уи азоуп инышьтатқан изацыртуа азәырфь...
Уи аидара иаттам зынза имәа ласзазаап,
Аха уи излаизухәои, абри иоуп ауафь?!

Рыцхарас икәлаз, урт рфызцәа мацым,
Аракагь иаахакәыршан даара ирацәоуп...
Сажәагь ззеилагаз иахьссзымдыруз акәым,
Ирацәафуп сымхәеит, исхәеит, ирацәоуп!..

Уи ииаша ҳара ҳкынза ашәахәа ааиуеит,
Җа ҳашәшьыра нак ицхьанацоит, иаиааиуеит...
Мчык нахатан иахмырбазакәа инахдыртүеит,
Мшәан ҳацтәзаара закәызеи, ҳазнархәыцуеит...

Аха акыраамтә ианымхынхәлак, хгәәтеиуеит,

Уи ашәахәа ҳа ҳахыыкам илеиөеиуеит...
Уи ииаша имшәа-имырға хгәәҫы инхарцаз,
Акоуп изыхәо...Ҳацәымшәакәа аиаша
ххәарцаз!..

Зынзатцәыкгы ҫыбымтит ҳацхақәа анхысхуаз,
Уаха инасҫабмырцхеит быччапшыгы
схызхуаз...

Ашәгы нкыдыбкәеит абзеиратцәкәа мхәакәа,
Бцеит... Аха бышпацеи, сгәыграқәа мгакәа...

Уиижътеи ҳанеибабо былацшыгы скәыбгоит,
Стынчрагь абақаху, бамеигзакәа исцәыбгоит...
Схы сықәыжыны снеиуеит, сеидру сызхәыцуа,
Банызбо ауп иаразнак сгәы бансыцәтыцуа!..

Ипшзаны дцәажәоит, дагъеиҫкаауп дахыгылоу,
Иччапшь ухнахуеит длашо дануцыло!..
Ибзеиреи ицәгъареи, исыздыруам уи илоу,
Араса пуеаанза ишузымдыруа еипш, иагәылоу!..

Анцәа срыцхашья, згәы цқам спумыжылан,
Сухәоит, змышьята цәгьюуггы сашта
иҫаумыжылан,
Зыбыз кьашьуггы сышәхымс дхумыжылан,
Егьырҫ зегь срыцкәаит ирҫахызар
инасыжәлан!..

Уажә ейкрауаа убас ирацәәөхеит,
Иаарылыҳәхәө, данцәыртц, ҳтахеит!
Казгык ҳазхамло ҳаґахеит,
Лабашьас, ажәә кәыш ҳтахеит!..

Урт ааибабан зынза инхазом,
Арахь, ицәырган жәак рхәазом!..
Иштaхо рдыруеит иахьцалак,
Изықәгылоу амахә анцтәалак!..

Аамта спыртцны изцазом,
Уи агәтатәкья саласоуп!
Иаґаххарггы, сазыртысзом,
Сзасышьтымхуа, сгәалазоуп!..

Ғара акымзарак ҳбазом,
Иҳатцабгоу? Ғзықәгылазу?!
Аамта ахьяақәа агазом,
Уи азоуп изыласу!..

Сымшқәа цоит испыртцны пшьаала,
Са сәы уаҳа иртахзам...
Аха издыруеит урт ркәазшьала,
Ргәы-рыцсызегь рыпҳазам...

Ғазәы иашта ианынтало,
Рымтәәыжәәа рзышьтымхуа иаапсоит...
Сара сымшқәа зегь аамтала,
Шьоук абгьыжәеипш ирыпцсоит...

Урт ирытцаршәуп сыгәтыха,
Са сырбаанза, иртәахуеит...
Знапы ианыршәлоу сымшқәа рыпҕеыха,
Ианатәеимба – дырхәуеит!..

Зегы сырхаштрыма сара,
Уаҕа мчамазамкәоу сажә?!
Мцак ахылмтцау схәышҕаара,
Ус иаанхома еиқәыхышәашә?..

Ма ргәатца иҕалауоу шьюуки,
Иарҕыхоу апырқьхәа рцәанырра?!
Уи акәзамзи са схықәкы,
Мацәыстцас снәлыччарц шәыхдырра?!

Изаауп макьана ахәара,
Уи сажәа ахынзацо нархала...
Ианаҕу ацәашы абылра,
Иазыпшуеит ицәаанза ахала!..

Испырцызшәа катцан сгәала,
Ус аеатцәахит цъара...
Сзаламкысит уи снапала,
Цәгьа хәишыцылахъеит хара!..

Аха гәырҕьарак ансзааиуа,
Уи аеыргәаан инатәоит...
Иказ урт еитәнеиааиуа,
Иааибыр, сгәаҕ атыц рызхоит!..

Аха аџбагь цсыхәа рымам,
Сылапш шаарыхшәаз, еисуеит!
Анкьа агәырҕьара ацшәыман,
Уажәшьта агәала аеарыгәгәеит!..

Шьта сабашьталоу исыцэцаз,
Схы зжьеит хэа иабасыхэо...
Насыцк сывсзаргь исихэтаз,
Исзааиз сыдыскылеит схырхэо...

Аамта ыынтэны ихынхэзом,
Знык уи алапш наухнажьеуеит...
Уагэацхар, иуцыртцны ицазом,
Уанагэамцхагь – уканажьеуеит!..

Уи дыххэеит ишыжэбо заа,
Ара дацшэыматцэкьшошэа ибоит!..
Ажэа ззымхэаз ханизгэаа,
Иара имцааны игоит!..

Уи мыцхэ иатцаеырбо,изымныруа,
Шэйкэатц, ашьтагь зызмырхо!..
Ажэа ззымхэо, аха иатцоу здыруа,
Убри иоуп ха хаикэзырхо!..

– Абгақэа, абгақэа, хрыхэом, ифкытцэкеит,
Цсыхэас ирымоузеи, исашэхэа, стцаауеит!..
– Абгақэа ирыбаргэуи, иреицэаз ча
шьоук хэытцкеит,
Абафқэа еимаркуеит, иаашаанза итцаауеит!..

– Абгақэа иреицэоу, закэытцэкьоу умхэакэа,
Ссыза, шыафакгы усышьтуам, усыпшаауеит!..
– Абгақэа ратцкыс, ишэартцоуп абгалацқэа,
Агэашэала итуцарггы, ахтыстала иаауеит!..

Ажә еимаркуеит иаакәымтцзакәә,
Аиаша иазааигәахару шыта?!
Иабакылсри, ҳаарпырмшәазакәә,
Ҳаргыы ҳтацшуеит рлакта...

Зегыы иреигъуп убарт рхеилак...
Ҳгәы аарызтынчны ҳнатәоит...
Аха аиаша аҕынза ианнеилак,
Шьтыхшыа рзатауам, иацәшәоит!

Урт аиаша ишацәхьатцуа аабауеит,
Аха ҳара иахтәқәоуп, иҳачҳауеит...
Урт хәычы-хәычла ҳадгьыл ртииуеит,
Аха ҳара иахтәқәоуп, иҳачҳауеит...

Урт хәычы-хәычла хбызшәатцәкьа рхәәеуеит,
Аха ҳара иахтәқәоуп, иҳачҳауеит...
Урт ирыхан атәымуаа ааргауеит,
Аха ҳара иахтәқәоуп, иҳачҳауеит...

Урт ҳацсадгьыл пылыпылуа идыртәуеит,
Уажәраанза ҳабақаз, ҳаихауеит!..
Ҳанацәа рыцҳақәә ашәы рхьыкәкәә итәәуеит,
Ҳачкәынцәә иреигъу арақа итахауеит...

Нас изхароу дарбану, иаххәап,
Ма ҳнапала ҳеыдҳмыртиип ҳа хтәқәә...
Урт аиаша анырхәәеуа, ҳахәхәап,
Иранаҳмыжьып, шыоук иахцәыршьхьоу
зегь рыцқәә...

Аамта иазымхэаеыкэа инхаз,
Ҳара ҳҗынза иааиз ашэа,
Уажэыгы ицуп уи згэацхаз,
Изицырмтцт ахьаа аныхьшэашэа...

Нас, уи акэзаап игэҗэазо,
Ицымтцэо ацҗаицш ҳаанызкыло...
Аамта ахьаакэа зегь злазо,
Зхатэы хьаагы хэаены игыло...

Апоет имоузеи тынхас,
Иажэа амра агэылмыцхозар?..
Саргы ашэазатцэык баҗас,
Мышкы зны сеидру истынхозар...

Ҳахьзама хҗэы иҗаз, хназама иахьҗахэҗаз,
Шьта ахыкэ аҗны ҳааиуеит, ххэыцқэоума?!
Иахьымзаз утэаз, деиқэхеит акры згаз...
Ус жэларык рхықэкы рзынагзома?!

Ех, аамта, ауаф абас, дымшата уанигэҗас,
Инхой нас , араҗа, уафроума?!
Сгэы иҗаз рацэазан, сзыхнымхэуазар нас,
Усықэмызбан, егысхарам, Анцэа иубома...

Ара шьоук убас еибажьоит,
Излацэажэо иазхэыцаанза цқьа,
Рхата ирхэо акэу цьыршьоит,
Ицаанза уи амц нарыхьҗа...

Аха нас рхала еизынхоит,
Ирхәозгы иара акәзам зынзак!
Рхы убас иртәахыр ртаххоит,
Аха ирыцхраауа дреуам газак!..

ИАХЗЫМХӘЫШӘТӘУА ХХЬАА...

Аамта ахьцоз хәа хамбазакәа,
Иҳацәцазеит...
Ххьяагь хпырган имгазакәа,
Инаскъазеит...

Хдәықәлагәышьеит, шыта хмыцшзакәа,
Аха хзахьзом...
Хьяа хамамшәа, ихамнырцшзакәа,
Ихамтәахыр аузом...

...Аха зны-зынла ханхәыцуа,
Итыцсаауеит хәгәқәа...
Хара иахзымхәышәтәкәа хазпыртцуа,
Ирыхьзар ххәычқәа?..

Аиашеи хәреи зынзак акгы хабжьазам,
Иаахтахар, ашәымтаказы хәхьзоит...
Аха измаану сеидру, иахтахзам,
Иахьгылоу атыц шаадыруагы, иаазоит...

Аиашеи хәреи зынзак хайматәазам,
Хара хәпхьагь, иара еилнакаит!..
Агәы каршәны идәықәлеит, иахзыпшзам,
Харгы мазала ихәытәххәеит, ицааит!..

Шыта иабакоу, аиаша харахеит,
Харгы хшьамхқәа хәтцаауеит уажәшыта...

Уи ҳзахъымзоушәа анааба, ҳаихеит,
Ма харантә ҳтанарцшуазар ҳәа алакта!..

Са сашәакәа ргәашәкәа абра иасыркуеит,
Уаҳа сгәы изтамлауа мчыла!..
Са сышқа җә мшын дук ааскьоит, иццакуеит,
Иҗәнажәоит, иасыркыргыы зынцьырла!..

Лыччацшь уаҳа исҗалрыцхом,
Хъаасгыы ылымам сара сгәала...
Иаасхәо ак зынза илгәапхом,
Зегъ шылтаху икалтцоит ла лтәала...

Уажәшьта сашыцылеит саргыы,
Лағәра лықәыршәуп, дцалааит!..
Аха убригъ цьалшьоит еихагыы,
Илхәоит – итцегыы дбыллааит!..

Дарбан бзыцәгъоу сҗазырхо,
Иарбан тшәарроу иахъысхацәо?..
Кәиц хәычык ауп сызрыцхо,
Алацш хьшәашәа сымца анарцәо!..

Изури, аамта цырцәоит, сзахъзауам,
Зны-зынла ағәрагъ сымпытцшәоит...
Устәкьагъ иааинырслан сҗахәы сызхәауам,
Агага еипш, иаразнак испыршәоит...

Сзышьтаз зегъ абақоу, ихьшәашәт, изытит,
Сымала мҗазатцәк санхалеит...

Аѡстаацѡеи ацънышқѡеи агѡашѡқѡа рзатит,
Аламыс – ацстѡѡеипш иххалеит!..

Ажѡѡангы хыхъынтѡи ѡымтзо иаапшуеит,
Адгъылгы хъбаақѡа идыркареит...
Аиашагъ – аѡгылеипш уажѡшьта иаапсауеит,
Иззышьтымхыз – апыртцит ирхареи?..

Ацѡақѡа хызтцоз абаѡоу, ипсхьеит,
Издыруаз урт ракѡын хзаѡышѡта...
Иахзышьтымкааз ражѡа хпыртцны ицахьеит,
Азыхьеипш, цъара ижѡбозар, ихышѡта...

Аамта, иѡалозар, уаангыл, узпырцѡои,
Хамтѡѡыжѡѡақѡа реитцыхха хата...
Ахықѡахъ уахмыхар, хзыцѡшѡоузеи, хамцои,
Ушьапаштца хатцамшѡааит, хшата!..

МЫШКЫ АЗЫХАН...

Аамта акалашѡа ихъантоуп,
Иззышьтымхт хѡа, уапыртц, ухатцоуп!..
Уара уаанымгыларц ухѡтоуп,
Уара еидара гѡѡазак уатцоуп!..

Зынзак ухъампшцзароуп уара,
Шьта ушьтахъка хьатцшьа умам...
Иагазар аамта уажѡы угѡра,
Уцала, уи амѡа хъанта уанылан...

Азѡгы издырзом уахъаго,
Аха ирдыруеит уа ухырхарта...
Абзиагъ ацѡгъагъ зегъ злаго,
Иатаххар, уахнарцауеит ашѡарта...

Уара иахьутаху ицазом,
Зны уаргэыргьоит, зны упсы тнахуеит...
Аамта ахаангы интцэазом,
Уанагэампха, уцха хнахуеит!..

Аха убризегь угэацхоит,
Азэггы иутазом ыицныхэа...
Амыцхэ уашьтам, иузхоит,
Еимгэхэо унеиуеит, мышк азыхэан!..

Аиаша уашьталан уцап, узцозар,
Аиаша уатцалан иугап, иузгозар,
Аха ихьантоуп...

Уара укынза иааскьаргеит, иубозар,
Иазызурызеи хэа азбахэ умрыххозар,
Ишьтухыр ухэтоуп!..

Икалоит, иахьноуго иртахымзар,
Иеигьыршьозар, нак итцэахызар,
Удыргэақыргы кыр...

Даара ишэартоуп улацш ахымзар,
Уи злаоналаша ашэггы аартымзар...
Ушгылоу иадмыркыр...

Уламыс даара еидароушэа убозаргь,
Уахьцо иугалароуп...
Ацсы аумыршьалароуп...
Зынза иумыртэалароуп...
Сызцом, исылшом хэа аеарыгэгэозаргь...

Аламыс змам иахъреизартоу уаннеиуа,
Ахатқы ицалааит...
Иахътәоу ибыллааит...
Апсымтәқәа, ирбалааит,
Макъана ишыкоу аламыс аиуа!..

Сшәыхәоит, бафхатәра змам шәмырехәалан,
Иаразнак ихартцоит шәа шәажәа...
Шәыламыс ус мариала ишәымтилан,
Изыңсоу, ишахәтоу ала шәрыхцәажәа...

Ажәак ауп иртаху, урт нас икәцалоит,
Мшәан, рәаңхәа, аиашатәкыагъ хьатцуеит!..
Дара анаацәыртцуа убриакара иеырбалоит
Ашәкәыфәтәкыа илахь апхзы алтцуеит!..

Исымбозтгы, исымхәозтгы, исразозтгы,
Сафысуазтгы иказамшәа зынза ара...
Изңабозтгы, сыгесырхантозтгы,
сыгесыргазозтгы,
Изгәагъуазтгы шытахька схьатңны ацара...

Убриакоуп дара иртаху, иззыңшытәкыоу,
Даеакала зынза ирылшом сыхгара...
Мамзар, цымхеит, иабардыруеи
скәиц ахьхәыткыоу,
Амца рыцәгылар, нас ирцәыцәгъоуп стархара!..

Иаалыркъан лееиталкит, избац дабакоу,
Илыхьыз еилкаашыагъ сзамтеит уаанза...

Илытцалаз сеидру, изхэода дызлакоу,
Ла лыда азэггы дыршыа имам зынза!..

Лыблақәа усггы исызрытцхуам аиаша,
Урт ракара сзыркыалахыоу ыкам ара!..
Зны агәырқәа рыцуп, зны агәыргәаехәаша,
Дара рзы иныхәоуп сара сбылра!..

Уажәымзар уажәы, уи илтаху здыруеит,
Сылпыларц сышнеиуа сара сгәыргәатцәа,
Хышыыцбатас иаразнак шәартарак лныруеит,
Истахугь схәаанза сажәа җахтцәа...

Сыказу, сыкамзу, сызбада, сзахада,
Хыхь ажәәан, тцака адггыл, рыбжара ла лоуп!..
Апшазатцәык сышытоуп, саанымхарц тынхада,
Уи сымца анамырцәа, испеицшу былроуп!..

Сумшәтеит, сумшәтеит, ашәартара анааиуаз,
Ахаанггы сумбацшәа, успыртцит ганха...
Уацәымқашыоу иубеит, уи сшацкыоз, ишсиааиуаз,
Уаха дшысмыхәоз арака тынха...

Уркатәеит, уркатәатцәкыеит, урт улақәа
шаапшуаз,
Сазықәмкыеит сшыапы, җазныкгы сеиқәхеит...
Дықәзәзәаа дагоит хәа, азыхәашь уззаапшуаз,
Агыгцәа ргылан уа ушка еихеит!..

Бсызгәаа ибтахызаргь, бсацәха ибтахызаргь,
Агәмыркатылеицш амца бҗықәлааит бкацшыза!..
Быблақәа хкызаргь, җа чкәынк дыбтахызаргь,
Сара сыбхабрыштыр сузомеи зынза!..

Бхышә сатгагылан аашаанза бызҕыстлар,
Асаркыақәа ирзымчҕакәа наҕ итыҕкыап!
Акымзарак рыхыуам, саразәык бсызхәыцлар,
Ани ацкәын бшизхьамцшуа, ибар, инапы иҕыап!..

Җаинаалап җаинаала, иахтәахып наҕ җа хгәала,
Җагәқәа инарыбҗьяхтцап уа цҕа хәычык...
Уахьтә бықәла ба бхала, арахьтә сықәлап
са схала,
Маакыроуп, җабзиабара иахылтцуазар бҗык!..

Дыззаацшылоу сеидру, шәааиҕәатц,
иаашәычҕароуп,
Ари амҕа җахьнанаго идыруеит иара...
Иҕалоит җамҕахкьаргы, уи җахьцаша
җирбароуп,
Җашнимыҗыуа аадыруеит җарт мҕабжара...

Сгылан сырзыҕоруан, урт ирхәоз сзаҕамцалт,
Ргәы ишаанагоз аткыс аусқәа хьантан...
Җазегь ишаабоз шьацхәабаапск җахапалт,
Дыгәгәазтгы, уанза җаҕигар ихәтан...

ЗДАЦ КӘАДОУ...

Уи дҕәышуп, ааи, даара итцеит атцара,
Уи иидыруа здыруа дмачуп ара!..
Аха ацсы днаихагылан ажәа аҕәара,
Иамуит, иҕы акытцәкьеит ара!..

Уи хшыҕла иацлабуа дмачзоуп зынза,
Зегы ргәы шьтиххьеит иара ипхьаза!..
Аха иаалыркьан ианикәшәа аныхәәәа акра,
Ибз ихәлашәеит, ицәышхеит ипцшра!..

Абызшәәкәә идыруеит шаҕа утаху,
Уймоу рҕоурыхгы, ирҕыхәоу, ирху!..
Аха иазууеи, икәадатцәҕкьоуп идац,
Дшацсуоугы, ацсшәә макъана имҕазац!..

Абырг днеицылар, издыруам ихәтоу,
Асас дизнеир, дызгылом дахьтәоу!..
Бзеила уаабейт хәа фырҕьанк ширктәу,
Уи дацсуоу, ма ҕеа милату изтәу?!

Иуаҕыбжара дтысырҕ егыгым уажәшьта,
Ихылҕызи иҕылҕызи хзыртәмҕшт рлакҕа!..
Са сразҕаауеит, иаакәымтқкәа иара
дызрыхәауа,
Азә дыҕазар акәзами уи икәышра зхәауа?!

Сгәы, сааушатар ҕамлауаз,
Ғырымтт уи зегь збауаз,
Уа иумузеит...
Дрыцхаушьейт аз иагауаз,
Урызгәааит иҕымхраакәа ицшуаз,
Уа уихьзеит...

Сгәы, аиашатцәҕкәа ҕаутцейт,
Ишатахыз саргы исурцейт,
Шьта хайцуп...
Издыруаз акгы сымзеит,
Ухьаа сызгәамҕауа смизейт,
Егырт зегь мцуп...

Ацәа сҕыртҕны ицахьейт,
Атҕых каххаа исмыршозар,

Урт сыгәтыхақәагь еимпхьейт,
Иҕалап мдыртәҕьасгы сыршьозар!..

Схы сырқьиярым мыцхәы,
Саапшып, сөызцәа сыртаххаанза...
Җәашьак сзатару сҕахәы,
Атысеипш иқәпраауейт сназаанза!..

Уламыс даара еидароушәа убозаргь,
Уахьцо иугалароуп...
Аңсы аумыршьалароуп...
Зынза иумыртәалароуп...
Сызцом, исылшом хәа аҕарыгәгәозаргь...

Аламыс змам иахьреизартоу уаннеиуа,
Ахатқы ицалааит...
Иахьтәоу ибыллааит...
Аңсымтәқәа, ирбалааит,
Макьана ишыкоу аламыс аиуа!..

Иаалырқьан лееиталкит, избац дабакоу,
Илыхьыз еилкаашьагь сзамтеит уаанза...
Илытцалаз сеидру, изхәода дызлакоу,
Ла лыда азәгы дыршьа имам зынза!..

Лыблақәа усгы исызрытцхуам аиаша,
Урт ракара сзырқьалахьоу ыкам ара!..
Зны агәырға рыцуп, зны агәыргьаҕәхәаша,
Дара рзы иныхәоуп сара сбылра!..

Уажәымзар уажәы, уи илтәху здыруейт,
Сылцыларц сышнеиуа сара сгәыргьатцәа,

Хышыыцбатас иаразнак шэартарак лныруеит,
Истахугь схэаанза сажэа ҕахтэа...

Сыказу, сыкамзу, сызбада, сзахада,
Хыхь ажэван, цака адгьыл, рыбжьара ла лоуп!..
Апшазатэык сышьтоуп, саанымхарц тынхада,
Уи сымца анамырцэа, исцеипшу былроуп!..

Ус хаипыртцит, акагьы камлазшэа зынзагьы,
Лара лэымтра, са сархагахоит еихагьы..
Дыршыа амам, уи исцэылтэахуа, уи лгэы итоу,
Шьта ишпазури, ианбакастцои
ашьаҕа исыхэтоу?..

Схы сазтаауеит, аха уи исанахэом акгьы,
Дынцэытцаччоит, хьаас сылкзамшэа зынзагьы..
Аха са издыруеит, акагь камлазшэа данцауа,
Уи дшамырцэо, кэицк аашаанза дызбылуа...

Икаттам катцоушэа, избамгьы збоушэа,
Ицэажэоит ироушэа, ус шакэым рымбоушэа..
Ирхэалааит!..
Хгэырџа иагазоушэа, ихагу рымбазоушэа,
Зынза хдыргазоушэа, мдырс хрыпцхьазоушэа..
Ицалааит...

Икаттам казташа, избам зызбаша,
Ицэажэап аиаша, ироуп гэырҕаеҕэаша..
Еикэхар..
Гэырџак хазмыргаша, ихагу зегь збаша,
Акэыш ажэа зхэаша, харт ханзырхаша..
Хуаахар...

САЖӘЕИНРААЛА

Са соуп изхароу иахьыспыртцыз,
Уи аха смоузеит зынзагьы...
Кыр тцхьан ианызба сымра шхытцыз,
Сыгәгьы сеанимтцеит азәгьы...

Уажәшьта ихынхәышам иара ахала,
Избоит, игәааит иғәғәазаны...
О, сқәыпшра,сгәыгра, зегь лыпцхала,
Уажәраанза исыцын ипцшзаны...

Уи хәык изхымтцит, икыдхалеит,
Ашьамхы атцытцит, иаапсеит...
Уи аччацшь шәытан исынхалеит,
Зегь акоуп, са сәы иаазеит!..

Еиҫах ацстазаара сажәеит,
Иснарбаз зегь иашаз цыышьеит...
Анапы ахьақәнакыз сназеит,
Ишыстахымыз сымыч цышшәеит...

Еиҫах уи алу ду гьежьюеит,
Иара аангылашам ахаан...
Стәар, арыц еипш саркыьцуеит,
Сцар, исышьталоит игәаан!..

УИ АБЖЬЫ...

Уи абжьи сара тынч сартәазом,
Сыцәа ацсымтаз, цхыбжьонла исхалоит...
Истаххеит хәа цьаргьы сзацәазом,
Аха зны-зынла сышьта сыркьалоит!..

Зных ашәымтәк, схала саанхоит,
Бзиа избон, анкьа ус сгәы атахәыцра...
Изны иҕаз, шәохәак сгәы иаатацхоит,
Аха исыздыруам, убригь шаҕа ахыцра...

Зны цстхәақәак сара сыжәфан тырҕьоит,
Тымитышахь исыхоит сыргарцаз...
Уа бахәапшыи цаҕьапшыи срынҕьоит,
Уаха ахаан лахтыра сымбарцаз...

Зных уи ацҕа агәта сшықәу ихжәауеит,
Сышьтыпаан идәықәлоит з-хышхытцәак...
Саацсауеит, саацсауеит, сыхәжәауеит,
Аха сызхытцуеит, гәыҕрак насфьытцрак...

Зных исышьтоуп, зны ицоит исапызан,
Санацәызлак, зегьы ирызтцаауеит...
Уи абжыи, цша-тцәытцәык исзафьызан,
Наҕ быжьрабжьтцәантә икылкәраан иаауеит!..

Уаха сеилылкаар лтахым уи апхәызба,
Уаха деилыскаар стахзам шыта саргыи...
Уажәыгь исгәалашәоит уи рацхьа данызба,
Ихаакәакәараза лыччапшь сәапхоит иахьагыи!..

Аха уи уажә исцәылзоит, уаха ислырбашам,
Итаршәны илтцәахызар калап еазә изы!..
Са сзыхәан дыччашам, са сзыхәан деырбашам,
Даццәыртцшам амза уи хәылцазы...

Шаҕантә сужьахьоузеи, сгәы, са схәычүшәа,
Уаха сузхәыцны схытцуам ашәхымс!..
Лацәааихьшь камтцакәа есымша дысзыпшушәа,
Ахааназ дысцәызуашәа сгәырфа санзахымс...

Уи зегь еижьаган, ишызбоз слыцсахит,
Ацацхеипш леахалыршәит җазә инацәкыс!..
Убритцәкыагь лбааздарц, исымбарц утаххахит,
Мап, сыкамзар еиғьуп, уи збатцәкыар атцкыс!..

Җанеибабоу иааибаххәоит: – Ушцакоу, бышцакоу,
Җабзиабара, җаизгәыкра абаҗаху иахпыртц!..
Уи, анкыа сеилазгоз лыччацшь хаа абакоу,
Абнаршәыра иагаз амҗахәастеипш, исцәызт!..

Ари амшгы спыртцт ипхашыа-пхатцо
ашышыыхәа,
Ахаангы җаипылашам уажәшьта...
Уи аасгәалашәалар, схы иасталап еыпныхәа,
Аеааитанакып иаразнак слакта...

Ари амш спыртцт, зынзак акгы җзеилымхкәа,
Схы здыскылогь дсымам, сзатцәуп...
Сыцстазаара исзаламгалт уаҗа «арееиракәа»
Гәы зызтам арасеипш, сҗацәуп...

Иаци иахыеи рыбжьара исымбозар уцстазаара,
Иузхымтцазар цхак...
Уахзызо, унапы аларцан, иукуп уара умазара,
Уацәшәом азә иҗақ...

Укан, ухы азыхәан, азәы изыхәан шыҗакгы,
Уимыхәт, икаумтцеит...
Ашәыр тцла уаҗызоуп, тцәк зҗамлац зынзакгы,
Ушгылаз уканзеит!..

Ус лацшыла зегь ембаххэеит,
Акгы аанхмыжыит хагэқәа ирғаз...
Аха хцэаныррақәа зегь ғаххэеит,
«Шәхы шәымҕахан, уақа шәтәаз!..»

Ас иахьакәым, ас уатцә акәым,
Ицоит ҳацстазаара цырны,
Иац ицъахшьоз, ҳазлаз лакәын,
Иахьа хұсқәа зегь бырны,

Истахым сахтыгәлар сықәра стысны,
Насыпқ ацәаара сымбазо,
Лабжыш цырак бзамҕа иаҕысны,
Быхәда тқәашаа ианакхьзо...

Атцх, узтынчуи? Исымчуи, исымчуи,
Анкьеипш схы усызтарпазом!..
Ас ианшәартуо сбызшәеи сцъынцди,
Зынза ухантыцъуп, усзыртцысзом...

Атцх, кагы соумхәан, ичхагәышья,
Итцәахы, ухьяақәа уграгәа...
Лашьцарак салцшны хара ацшышья
Сырца, ус схәйтцаумшын ааигәа...

Хыхь етцәацъаа еилаарцыруеит,
Сеидру, иахьрылоу сара стәы...
Атцх, изсоумхәои, зегь удыруеит,
Сахьзоу, сахьымзауоу сгәахәтәы?!

Быгчацшыгы уақа сахьбаазом сара,
Ибхаштит зынзак сгәы апжәашья!..

Аха усгы зны-зынла ибылшоит сбыла,
Схэйтцэы-хэйтцэуеит, сақэшэом ацашья...

Исхаштхэу абзиабара аарла ихынхэуеит,
Сгэаф тыц хэычык шамоу адыруеит...
Зны ашоура станаршэуеит, зныхгы слахэуеит,
Зны азы изааршэлоу ахьеипш, ицырцыруеит!..

Уи алапш схьмзозтгы, сыесырзуан зынза,
Аха сычхарагы сзақэгыгуам даарак...
Уи ак ауп исымоу, ибасхэоит имза,
Аарла хэа сахьзырцшуа ацстазаара ацэаарак...

Исычхайт, исымхэеит, изжэагэеит сара схьяа,
Уаргы уи акэын уззыпшыз, уеихеит...
Аха иудыруаз афыза, даеа знык санургэаа,
Угэы утаччо узцом, утахеит!..

Са исымоуп кызшьяк, ура иудыруеит, сахьцом,
Иара еилазгаз ахааназ дсагоуп!..
Иатаххаргы сшэазом, ицэгъарахаргы
сгэы тыцом,
Амала ауафыраз – сара дыстынхоуп!..

Анцэа ду, сухэоит, хьымзг сумырган,
Аташьяыцф и агэыпхти зынза исумырбан...
Шақантэ икартцахьоузеи са сзы шьяпфаршэ,
Шақантэ иртаххэхьозеи ашьаршьаф насфаршэ
Ицарц, нас, уаха ахаангы срымбарц,
Ххатцкы дхашьтытцэкьеит хэа шьоук
рфы иехарц!..

Анцәа ду, сухәоит, хьымзг сумырган,
Ауфы хәымга, дықәумгалан са сган...
Сыла дапырга ламыск цъара измазам,
Срыцхашьа, дыскәыга, бафхатәрак злазам...
Ацъабаа сацәшәом, иахьахәлаанзагь сцәағәоит,
Урт уаха испумыжьлан, уажәшьта исызхоит!..

Лгәы иаґаху сзымдырт сара,
Лхәыцрқәа уаха имзазеит...
Днахеит зынзак хәеґәара,
Асабшақәа акыр лыпхьазеит!..

Са сыччапшьгы мчыла итәәахуа,
Уи днасыртәан агәра лсыргеит: –
Ғанасыц агәра ағарххуа,
Ғзағәузеи, амәыша тацәхеит!..

Ишызбоз дааихаччеит лара,
Гәыргъа лабжьшкгы лығәшәоит...
Ғнап акәыршан хтәоуп хәеґәара,
Амәыша азәы иахцәигар хәа хшәоит!

Дсазтааит са сфызә, аиаша ааигәахама хәа,
Алакта хазтапшырма хәа шыта...
Изеибакуеи ажәлар, абастцәкьа маха-маха,
Имааир хәа ишәома руахта?!

Иасхәоз са сфызә, ихаратцәкьоуп хәа сзымхәеит,
Иааигәатцәкьангы игьлан избом...
Аиаша еипынкылан ацьықәреи еипш
изхымхәеит,
Мақьанатцәкьа аґауа агәра азгом!..

– Мацк иаасазар – ацха сықәлоит,
Мацк иаасазар – азгы сыруеит!..
Мацк иаасазар – ашьха скыдлоит,
Уахь уназго амџа здыруеит!..

– Мацк иаасазар – хыла дтастоит,
Мацк иаасазар – адунеи данысхуеит!
Ахаан дызхамхәуа анышә даџастоит,
Лашара изымбо ибла тыхсуеит!..

Абас ишеишьтоу ауаџи ацсәәхаи,
Ца змам хықәк аџы еицнеиуеит...
Рыуа дарбан уахь итахауа,
Убризатцәык – иаргәәтеиуеит!..

Уи иуирдырзом ахаан акала,
Игәы иалоу, ма дзеигәыргъо...
Рџаџы иреихәазом ажәала,
Аха ирацәәџоуп зцәа зхиххьо...

Иара рыцхагь убас дыхьшәәшәоуп,
Илацш цәа уарқыцьқыцьуеит...
Дышуаџсуа зынза уимбазшәоуп,
Деиталоит, џыстаатцас деицьпыцәуеит!..

Уи ахаан агәыргъа иееитом,
Гәырџоуп иблақәа ирыхтәалоу...
Ибаны даанхом ауаа ееиқәа,
Дгәыргъоит – адамра иантало...

Ицсы тоуп, изтоугъы издыруам,
Маџцас ауаа рыба дхыршәлоуп...
Ишу дабылуам, ихьшәәшәоу иныруам,
Адуinei такар баша дцәыршәлоуп...

Еиҥах лыччапшь насҕаҥхеит,
Шьта аахэлаанза сгәәтеилоит!..
Еиҥах слышьталарц сеихеит,
Лөны дсықәшәаанза снейлоит!..

...Еиҥах сзеигәыгуаз зеггы мцуп,
‘Еазә дталыршәхьеит лгәатца...
Зынзак иааицрымшәауа еицуп,
Аха снейуеит, избаз хамца...

Еиҥах, ла лыччапшь сажьеит,
Ари анасыцгыы цеит исхыцраан...
Уи лгәы са сзыхәан имаатзеит,
Ус саргәыбзыцт, ашә хәыч сзывцраан!..

Мап, сзацөымцеит лара лылапш,
Аа, уи сахәаеуеит еиҥа!..
Аха нас, ‘еазә иахь данынапш,
Цәгыашәа илырлашеит ллакта!..

Шьта уазхәыцла хауа дарбан,
Датцаеырбан зыхьз лыҕешәо!..
Ма иҥалыртәо лгәы-хаа днаган,
Ма лхәыжәтцәы гачамк зықәшәо!..

Нас, уи лылапш хзацәцазаргы,
Лымца хзалтцуама уажәшьта!..
Егыаурым мшәан, халбылзаргы,
Былрахәшәми лыччапшь ахата!..

Дуззак хашьтазам хара,
Ҥадгыыл хәамазааит хәпшәыман...

Ҳбызшәә ықәыџлааит абра,
Дҕамлааит аҕсуа ара дарыман...
Дуззак заҕтахуи ара?!
Ҳаҕсадгьыл хәыч халазозар!..
Ахаан имыцәартә ххәыштаара,
Ҳцеицәә рзыхәан иахзеиқәырхозар...

Игәы итаз изџызтгы,
Ажәеинраала зиизтгы,
Ускан аџра иалагаз,
Апоетцәә рахь дыршьон!..

Ихатәроу шәкәыџок ибазтгы,
Уи маҕк изырехәазтгы,
Хымпада иаргь усқан,
Дпоетцәкьоу цыишьон!..

Игәы итаз изымџит,
Ажәеинраала зымиит,
Апоетцәә рыгәтацәкьа,
Днаган дызлауртәои?!

Идырбома бла хаак,
Ирызхәома жәә хаак!..
Нас иџныка цшьаала,
Днықәланы дымцои!..

Ииасыма баша саамта,
Азәыр ихәома сзыхьзаз?..
Сзышьтаз ус дук аџ сназаанза,
Сымџа ику, сшьаџа зыпхьзаз?!

Гэыграк ыкоуп, аарла ифымцэац,
Инасыцрыхоит, зынза сартэом...
Икалап сахьзаргы уи сызхьымзац,
Икалап, макьана ацэаара збом...

Хэычы-хэычла ифыцэаауеит хамца,
Егыбыгзам бсыцэтэымуафхарц шыта...
Ех, са сгэыпжэага, схэтэхамца,
Изысцэыбзои есымша блакта?!

Егыраан сыбхабрштырц бтаххаргы,
Бхы ахынахо бсыцэцаргы хаха...
Са исымоуп, шыта исылшоит ибсырбаргы,
Бгэы ачарахэа иаазыртуа ацапха!..

Зынза, о, зынзатэкья еицшзам,
Хзыкэдыргэыгзи, иахзааргази аамта,
Егыа матэа ашэыртцаргы ицшзам,
Шьюк баша ицшын, – Уажэшьта иаанда!

Еицах ахыкэ хэзааигэахеит хара,
Еицах уи аца тымитыша ххыкэгылеит...
Ех, агэыргэаха хмазеит хазхара,
Хацал гэыкэха афьрмашыцан иахдылеит...

Мшэан абас хазцишэауеи хазшаз,
Заа изхихуеи, хназыкэгылаз ацха?..
Шыта иатахызар, уи ахызгы ахьыршаз,
Уи агэырфа пнатэарц егыагым хгэтцга...

Хаззыпшыз дуней ссирк наскьацэеит,
Уатэ игылоу сеидрума ирцеицшу?..

Чмазара баацск ҳажәлар арҳәаәеит,
Апстазаареи ацсреи зегь анырзеипшу...

Гәыкала дсацәажәоз цысшыон лара,
Ускан җазә иакәын дзызхәыцуаз...
Зынзакгы илзымгәағит сыхъз аҳәара,
Ләызцәарә ипхалшыон исхытцауз!..

Ус ауп апстазаара, ихәмаруа уажәоит,
Уаргь уи агәра ган уашьтоуп укәаруа!..
Ақәыпщәа уанрылоу, уҗатқәкьоу цыушыоит,
Уқәрагь шанхоит – уаныхәмаруа!..

Сымшқәа исарҳәои, инаспыртцуеит иццакуа,
Уажәшьта сҗазҳәои, уажәшьта исымои
сзызгәыкуа?!
Са сашәакәа, саадырццакын сҗахәы сҳәеит,
Урт сдацқәагьы, иахьынзасылшоз исрығәғәеит...

Сыпсадгьылгы, уажәшьта шәарта гәгәак
иацәеит,
Сбызшәа – шыабстоуп, ас ду илсит, имыцзеит!..
Ҳлахьынцда акәзар, ус иаҳқәашьуп, ирыххоуп,
Аха сыжәлар, ҳтәеицәа ршьала еикәырхоуп...

Амшын ихыршәлоу анышь хәыч
сеипхызуеит сара,
Уажәшьта сазхәыцуеит зынза итынчу ақәара!..
Гәыбған сывам, исылшоз амеигымзеит ара,
Нас иахарои, ацқәырца ианалымшо
ацқәырпара?!

Уаха сыхынхэзом хэа сылпыртцит,
Мчылатцэ́кья лгэатца слыцэтытцит,
Абзеираз хэа ласхэоит уажэшьта!..
Аха уажэ еитах еак лхэыцит,
Алашьцара леалак дымфахытцит,
Ихаакэакэараза иччеит ллакта!..

Сгэалакэа спыртцит ишызбоз,
Сышьтырцааит, сеидру сахьыргоз,
Схы сзонакуазма афны!..

Уаха сыхнымхэкэа, сабацоз,
Сгэара сахымлар, сабацэоз,
Саакэгылеит сэыцца сины!..

Цъара иаангылатэуп уажэшьта,
Цъара иргылатэуп акэап
Уи хэазыхынхэуам еита,
Хэздэыкэлауам ахыкэ хэат...

Аха ирутцэ́кьяуам шьюуки,
Агэра рымпытцшэар хэа ишэауеит...
«Шэнапкэа таршэтцэ́кьян ишэки!»
Матцуаркэак ртцыхэа дрышэшэауеит!..

Арахь хыкэуп, хагеита,
Анахь э́кьярроуп, уафэпсуеит...
Хэаи, ицэгьамхандаз хуахта,
Гэырфа еикэатцэак хтанасуеит...

Урт аиаша нарымпытцкьян,
Зымфа ибрит...

Уажэшьта сеидру рыгэтакытцэ́кья,
Знык иблит...
Шьта ахэахэагь роур ишьтырхуеит,
Ианццакуа...
Урт рфеацхья баша шэыхрхэоит,
Агазақәа!..

Анкьатәи ххәхрыштып, анкьатәи цсит,
Цаатдас ихьшәашәеит хцәанырра...
Сгәы бзымхытхытуеижьтәи абар акыр цтит,
Иаиааиуеижьтәи анбатәиу сыхдырра...

Ус хәибабаргы, егь́камлазшәа хнеидытцп,
Анкья акәын амца анхацралоз...
Асахъаз ибтахызар ус акы ххәыцп,
Ицъахшьозшәа хабла зыдхалоз!..

Кәиц хәычык ы́коуп амца зыцроу,
Аха уи хәгәкәа рытцаф иубартам...
Сеидрума абзиабара иацшшәу, изеипшроу,
Уи уажэшьта сықәраф ишәартам!..

И́кан хәаак, иахьынгылатәыз ара,
Уа́ка интцәон хара хәизгәы́кра аеҳәара,
Уа́ха иахгомызт хара ажәәкәа рыгәра,
Хәцәшәон рзыцшра...

Иаадыруан заа, уи шахцәы́цгә́хәоз убра,
Аха иахзымгәагьт зынза ажәакгы ахәара,
Ацша ианарцәа, цшьяала иа́кәы́тцыз абылра, –
Цәашькәоуп хара!..

Уи дыхышәашәаза дыспылоижьтеи акыр тәуеит,
Саргы сазтаазом илыхыыз, лгәы нзырхаз...
Ус хнеицыртцы акгы еибымхәакәа хцауеит,
Аха хартынчум уи ахәаа хгәы итаһаз...

Гәнаха сымамшәа, акгы схарамшәа збауеит,
Исыхыыз сеидру, исыздыруам сара спеипш...
Уи ханааикәшәо, лылапш сфәыган илгауеит,
Ан леишәацәгә, лхәыч иаб дшилмырбауеипш!..

ИЦЫМТӘАР ХГӘАХЫ...

Мацк ауп ирыгу, мацк иаашәычха,
Аранза шәанааи, акрыбжьома?!
Амцхәара иакәытцар, аиаша дшәырха,
Ахәыцтәкә еикәзыршәо дрызжьома?!

Кыраамта ианыкәха амфа иашәеит,
Аиаша тынхадахеит даара...
Акызатцәык хакәым, хуалкәа зегь хшәеит,
Аха ихацгылахт инымтәазо зтаарак:

Хашьтахька иааиуа рымфа зхьантои,
Реидара уаха изласымхеи?!
Хазфыз анырмыхәа, хабаци, хазцои,
Хацскәатцәкә змыртәуазеи, иахзымхеи?!

Астцәкә жәбахьоума, зегь еибажьоит,
Ацхәкәа хырххьеит рыбжьара...
Аиаша иахаанхаз бзамыкәтцас дыршьоит,
Амдыр изыруеит ачара!..

Амци аиашеи рхәаакәа еилагеит,
Дыршьагь узрытом, еилазәеит...

Икәышцәан ицәажәаз баша игәраагеит,
Җагәкәа хҗачыхуеит, – имазеит!

Урт зегы рыгбақәа амшынаҗ изсоит,
Идәгәоуп, изургозеи рдырсалқәа!..
Җарт, еита хҗыцза, азсашья хҗоит,
Шьюк реишараз ихалырхуеит асалқәа!..

Иабаци акәышқәа, иаапсама ршьямхы,
Ртыцаҗ гьангыашқәак ахылоит!..
Пытрак иазычхар, ицымтәар хҗәахы,
Апсаатәеипш ахшәгы пхьарылоит!..

Излалгәагъыз сеидру, са сышка даапшит,
Лыблақәа исархәеит: – Умцароуп!
Иаразнак гәеанызаарак асеипш станасит: –
Уи ләыццәа машәыршәагь срымбароуп!..

Атдыхгы еимыгтомызт уи ауаа зынза,
Ипхашьяпхатцә ашарагь зәнамлеит!..
Ашьяжь шәахәахаа игәагъны ианхәхьза,
Хзамәа агәызрашьтеипш ианхалеит!..

Ашыкәсқәа хә иахзыпшуама, ицалашт,
Хазтымтцауа, хәптылашьцаак хталашт...
Икан, изыхьазгъы рацәоуп, рхәалашт,
Уи хашьтагь, рзанымхуа ианхалашт...

Игылап атцеицәагь, хазҗыз еикәзырхо,
Ицәыртып нас, хәхьызгъы тызго!..
Хамәашьяхуа иаадыруеит урт ауаа закәхо,
Хбызшәа пшза, азыхәашь иацәызго...

Макынагъ сеиларгоит азгабцѣа анцѣыртцуа,
Сеидру, урт аѣстаацѣа санырбо изызхѣыцуа,
Ипцхашьоушѣа катцо...

Ус снарыдтѣуеит саргъы сеипцххѣыцуа,
Сееипштѣны амра апхарра иакѣытцуа,
Пшьаала итѣашѣо...

Аамта иѣабжъалаз омак импцырзазаап,
Ѣааигѣара икан, иахцырцны имцазазаап,
Амтѣыжѣѣақѣа збоит!..

Зынзакгъы схѣычымзаргъ, зынзакгъы
сажѣзамзаап,
Азгабцѣа баша амцацшь рыкзамзаап,
Санырбо иѣырбоит!..

Сылцыртыр стахуижътѣи, ианбатѣиу? Иауамеи,
Акы сѣанаѣѣоит...
Ус хыхъ-хыхъла ѣнеицѣажѣалап,иамеи,
Гѣаныла исѣѣоит...

Аха лыблақѣа убас исыхѣацшуеит скылкаан,
Гѣнаѣак кѣстѣар?..
Акы лѣѣарцгъы лѣтаххеит, аха лыбжы
анлызтымкаа,
Лѣыналхеит дѣарц...

Шьѣа лѣыртцшьас исымои, самыхѣеит, самыхѣа,
Сгѣы лыцны иѣахѣеит...
Аанкылашьагъ сѣаѣом, иахаз аѣапырхѣа,
Иабақоу, ипцѣахѣеит!..

Аамта ааины ацсаатәеипш иқәтәеит,
Абар, уацхья...
Ҳәахәы зузымхәеи,нас, иуқәшәеи,
Ма иуфыз уацхья...

Аха иажәа ахытцәкья икаанза,
Ицеит инықәпраа,
Аамта алакта цқя дтацшаанза,
Иагәамцхоу иқәра?..

Нас узацхнфлой, уабацо,
Ушьамхы кәадазар?!
Аамта ззеилымкаакәа ицхазцо,
Ицеит, иуршәазар...

Ҳара иаххарои, уи зыцәурзыз,
Шьта иаабашам...
Макьяна ицәырымтцааит, ицхызыз,
Зыгәра аагаша...

Ҳагә иалоу, хгәы ишалоу ҳапылароуп апсра,
Аха апсуаа иҳамоуп ашьантцеиш анттра...
Иахмырзроуп ҳа хгәыгра, мышкызны ҳахьзоит,
Ҳгәы итаршәу ахәыцшзаф, ҳшеицу ҳназоит!..

Ҳааит аамтала ҳара ара,
Ҳара ҳцаргы, ҳажәа нхароуп...
Зынза иааигәамхар ҳәеҳәара,
Ҳазтаху зегь ргәы ҳрыцхароуп!..

Ажәа мчамазар ара,
Уи ҳабжьара ицҳахароуп...

Иара зыцсахша, ацымхэра
Аныкам, амреипш ицхалароуп...

Ара хазиааиша рацэазоуп,
Уалны ирцымларц уатэ игыло...
Ицшаауп, акызатцэык иахьзоуп,
Ишиашоу инагоуп амѡа хазкэыло...

Уи аиаша сара сшашьтаз шьта саапсоит,
Сахьзоит шысхэо, инасымпытцэрааны
иcыцэцоит...
Зны ицхашьоушэа, зны ишэоушэа, зны
ицхэацоит,
Уазааигэахар, зынза аеуреипш аеарххацоит...

Изауеи нас, уи аиаша тэымуѡра,
Иаґаху амбоу, ма иацэтэыму зегь ара?!
Ацхақэа зегь наќ ихыхны азы иагахьоу,
Ғара хқынза изымааиуа идыршэахьоу?!

Уажэ иабакоу, уажэ изызымбои, стцаазом,
Ари адунеи ду излакэшари, итбаазоуп...
Ма сахьзароуп, ма исыхьзароуп мышкы зны,
Сацбал иацны имааиуазар аезаны!..

Ах, иарбану иґыхаз сгэатца рхьухьуа,
Исцэыбналаз сацшаама еиґа?!
Атыц ианхалаз ала рыцхаипш сууа,
Гэырѡала иштэыз са слакта,

Аќама аґеипш шэахэахаак цырцыруа,
Сыхшѡ атра итыцо, исґацхоит!..

Сыгә рыцха сажьазаап, уи сылгәацхазшә,
Иахьакәым, иацакәым, иасымшагы иаҗуп...

Лхы ахькыду здыруа дызбаргы дсымбаргы,
Еилкаауп, урт аиаша са скынтцәкья ирзоит...
Шьта сықәраҗ иснаалом амыцхә сөырбаргы,
Акызатцәык исылшо, есымша схы зжьоит!..

Ҳакәытцып, ҳакәытцып, ба ибхәаз, са исхәаз,
Шьта дыршыагы хзатом ҳоыцьягы хгәы иҗаз...
Акызатцәык исыбтартә ибымоу җыпныхәас,
Сзымныкәеит усқан сара ишсыхәтаз...

Уи аамта абакоу зынзак иахзынкылом,
Уажәшьта ихацәцагәышьеит, игәхьяаго
ҳамтәап...
Издыруеит, ба ибеигу уажәшьта азә дыспылом,
Убриак сара сажәраҗгы ихааза сарцхалап!..

Ҳамға нымтәазацт, макьяна ихароуп,
Ҳкәыкәыцыкәуа ҳазҗу зегы нхароуп...
Шьоук аакәымтцзакәа аҗара дырхауеит,
Аха ахьыз, урт рымцан иқәлом, ирхауеит!..

Нас атцыхәтәан, ианеилдыршәшәалак инхо,
Шьоук ирыхәо, шьоук рзыхәан ицхахо...
Амал баша, уи акәарацчагы иагоит,
Ҳа ҳазҗыз, шьоук баагәаран ирзынхоит!..

Амшгы шыжьяахыс алахь еиқәызтҗеи,
Схәыцуеит уажәы-уажә сахьтәоу...

Сцарц сахьыказ, исыхьи, нас, сзымцеи,
Уаха сзахьымзеит сгэы иҫоу...

Сазызөрүеит бжык са сахь амѳа икәу,
Уигь уаха са скынза имаазеит...
Издыруада илцәыззар уи лыччапшь
лқышә икәу,
Җанеипыла иахьа дмыччазеит...

Сызхьымзац сзахьзома, сахьзома, сахьзома,
Зынза ихаразома сыхкәкы?..
Цсаатәцас инькәпраан уи сыцәцазома,
Ма испьртцар ус хамтакы?..

Са сыда изхәартои, иахьцоу акрадыруоу,
Атәакъеипш ишьтнапаап азы...
Уи нырцә инхазар, исылшару, сзыруоу,
Усцәымзын сыхкәкы – са скәылзы!..

«Уажә ихалшой, ҳара акымзарак акагьы,
Иаашәычхароуп, нак азыхәашькәа тыкәкәап...»
Угәы иаанагап, акы иапсам урт рхазгы,
Ирылысхи, нак сых ахьынахо сцап!..

Аха унатцаатцаар, ара ассиркәа уахауеит,
Уара иуархәо акәзам икоу мшәан, зынза!
Урт апшыжәлеипш, ахәитцәхәа ацара ркәауеит,
Дара ртәкәа ирызхаша, цыра-цыра ицхьаза!..

Уи дыхьшәашәаза днасцьртцит,
Слымбазацшәа зынза уахада...

Уи зегь башоуп, баша илхэыцит,
Зынза азэ дылбазом лхада...

Ус дабанзацо, сыздыруам,
Дахамшэало лхы мацара!..
Лара лышка азэггы дзыруам,
Зынза илырхракт лыфазара!..

Сарггы дысхасырштп, даныспыртцлак,
Аха баша ла лхы лражэуеит!..
Аамта азырфаш еипш ианхытцлак,
Уи лыпшзарагь нахэланаршэуеит!..

Урт хэычы-хэычла инасыхо,
Уаф илапш сытцамшэартэ снаскьаргеит...
Слымха итафэуеит дара шыгехэо.
«Ихьз изышытымхтцэкауа халгеит!..»

Са сызтахыз уакагь сгэартан,
Ирымукэа сымцахэ дмырцэеит...
Сагацэаггы ирбан сышшэартаз,
Амат икфэарцалаз еипш, еизытцэеит!..

Анцэа уибоит узтахым душатар,
Илапш ухызаауеит, иуцрытцуам..
Абзеира уны азы иузатар,
Идыркъаларггы, зынза ирзырзуам!..

Арбагькэа ианааиларпцо, зынраказ шыжык,
Шэартарак цэыртцуеит, сызгаша...
Сгэы иныкэыфэуеит цшыаала срыцхашыо бжык:
– Уи итэы егыкам, шыта башоуп!..

Иаансыжъыр акәхоит сѣбабаа зегъ зду,
Ихьшәашәаза тышак хабжъалоит...
Қытоу қалақы назазаз сызтәу,
Цқба аилкаара цәгьоуп урт рыбжъала...

Саагылазар Ақәа иқәын сыңсы,
Сшьап аарла уажәоуп иансыргылаз...
Ғыстыр сҕахуп, сшәымган абааңсы,
Сгәыграқәа аброуп иахьцхъарылаз!..

Аха башоуп, арака сыбжъы рахауам,
Ажәжәахәа иафуп урт сырееира!..
Иңьынцъахь даагароуп, еимаркуеит, ируам,
Иңьасшьоит абриакара ргәәтеира!..

Убасқан ағьефхәа даарылтүеит азәы: –
Уаха уи жәоуп хәа ишәымхәароуп!..
Даагылазар дахаршәын итцарзоу атцәы,
Ма уажәшьта тынчрак ибароуп!..

Уи акәхеит, мчык саман ицеит икаууа,
Абар, зынза сықәнақьеит сшьара...
Иғшәаз абгьеипш, сыңсы тцыс-тцысуа,
Ибжъоуп, амци атцабырги рыбжъара!..

Шьта зегъ рцәеилапсеит дара,
Аиашеи амци еилафьинтит...
Иқам ықоушәа ахәара,
Урт рацхъака рымфә азхымтит...

Шьта аамта изацхнфлом ара,
Урт ааныжъзаны ирапысит...
Убри ишамоугъы аеҳәара,
Дара ахьнеиша изахымсит...

Шьта ирцэызит рыгэра згоз,
Адгьыл цшьаала ирытцааҕэрылоит...
Урт ирыхуаз зегы збоз,
Рцэа ианырызшэа иаатгылоит...

Цқба ирзымшазаап рхэы,
Шьта шэ-уадафрак нарыцгылеит...
Амц еибырхэацэан мыцхэы,
Уи азытҕэеицш илагылеит!..

Уи лқышэ хэыцқэа тырчааны,
Лгэаара лзымтэахуа дааспылеит...
Ас ҕалтцомызт уажэааны,
Саргы изуа сақэымшэо саатгылеит...

Мшэан, уи дссирха даазаны,
Дсызто лангы исаналыжбуам!..
Уи лқышэ хэыцқэа тыгэзааны,
Суадахь днамгакэа дсызныжбуам!..

Урт сцэаныррақэа еиҕаҕыхеит, ирузом,
Исахэйтхэытуеит, цқба сырзымзфркэа
срышьтзом!..
Сара мчыла исхасрыштхэазегь сзааргеит,
Санырыхэа,сышэзызыфруеит, схэан,
саатэеит!..

Аха игэастеит, урт са сзызыфррагь рҕахзам,
Дара иртахугь, шьта са сзы зынза имазам!..
Сыесзынкылом, амитэ сақэшэеит схатаггы,
Ахьта иареицбуа, амцахь дшфуа еицш, еиҕаггы!..

Ианбатәиу, ианбатәиу, шыта акыр тәуеит,
Иныбжъаршәшәа, уи апхәызба лахь сыпшуеит!..
Ларгы сылапш дабылузаап, дырхауеит,
Лгәы бжъажьоушәа, арахь илзоушәа, сахауеит!..

Ианбатәиу, ианбатәиу, крызхытәуа мцак,
Исыкәша-сыкәшо, исыцралазеит иахьяк!..
Апша иазмырцәа, азы иазмырцәа, са сәы иааит,
Сабылгәышыааит, сабылгәышыааит,
уажәшьта исиааит!..

Уи иихәоз баша агәра ргон,
Урт ирзымдырт игәы итаз...
Аамтагь пшәаала иқәха ицон,
Уаха ирпымлеит дара ирыхәтаз...

...Аамта атцысхәеипш иласза,
Ицон иазхьампшзакәа рпеипш..
Инхеит уи иажәақәа тәыпцза,
Мцак зыцрамлазо амҫеипш!..

ССИРЗАК ДАМОУП АРИ АХЫҚӘАҫ!..

Ссирзак дниеуеит, илыхьзода,
Дцъаршьан, зегь ршьапқәа ирыхгылоуп!..
Зажәа, зылапш уа иназода,
Аамта ыршанхан иаанкылоуп...

Азәгы имам псып еиогахак,
Атцәгәырқәа реипш, рылапш дыршәит!
Рааигәа дмааиит уахык, ҫаха,
Иналыдтәалан кахуак рзымжәит!..

Ари цсшьароума,изыкэшәзеи,
Зегь лфычеит уи гәырфала!..
Амузыкатәкьагь лгәы ахзыршәзеи,
Уаф ма дхихуан кәшарала!..

Лара ицьалшьо амшын затцәыкоуп,
Ма дацхныфлоит ацша хага!..
Даахьацшзаргы, уи нас, зныкоуп,
Аха икәлтцои шака цырхага!..

Ссирзак дамоуп ари ахыкәәе,
Аха лааигәа азәгы дналышьтуам!..
Ахацәа хьатцует рыхкәа рыкәәе,
Ацәкәырцкәа ирызныжьны лара лышьта!..

СГӘЫРФА

Уца нак, успыртцны,иахьак са сгәырфа,
Сумбазшәа, ак хәыцны, нак улакәа хәа!..
Цкьа сеигәыргьап амра, иаапшит ихааза,
Снарыцныкәап сфызцәа,игәхьаазгоз уаанза...

Уца нак, узсышьтеи, ицшаа даеа мфак,
Зынзатцәкьа иумузозаргь, схы соужь иахьак!..
Агәыргьашьагь схоурыштит, сыччацшыгы
узеит,
Сгәысеанзамкәа сымфакәа ркышьатцәкьа
утцеит!..

Са исыман ацстазаара, аха исумырбеит,
Атцыхәа снахьырцшны иаразнак иугеит...
Уца нак, шыта сыла уахьамбо цьара,
Хәидажәлар, иуцәыцәгьахоит сааныжьны
ацсра!..

Уажэшьта ишпааимымк̆ари ацта,
Амра аеатцэахзома цымхеит!..
Схьяакэагь сцыртып иахьяк сгэамта,
Сырфеит, сырфатцэкеит, сагырзымхеит!..

Ипшзоуп ацстазаара шьоук рзыхэан,
Атцэеипш, иуаркалеиуа ирцацхоит!..
Урт дырцыртт Анцэа дрыкэныхэан,
Сара уи ацэаара сызирхоит...

Икалап уи ацта еимымк̆азарггы,
Шэахэак маазарггы сара скны...
Знык сызхьыпшыз салазарггы,
Убри сызхарггы шьта разкны...

Акггы саргэыргом уажэ саазкэылаз,
Испыртцит амрагь сгэы итацхоз...
Ипцэеит уи ацхагь саазыкэгылаз,
Исцаччеит сгэыгракэа антахоз...

Абас мацара ицома саамта,
Ианузеи, сзацхьом слахьынтца?!
Сгэысеанзамкэа сацъал маанда,
Истахыз зегь ак камта...

Ех, ус сгэы иахьямуа сцэажэоит,
Зегь идыруеит, зегь зызбо!..
Ихьантоуп сызнылаз амфа, сашэоит,
Адуinei азлагареипш ианлаго!..

Дабакоу иац издыруз, исфызас, сызцыз,
Ихаштит ха хфызара,ихаштит хазфыз...

Ихамазар еицахфон ҳоыцьагь Ҷатцак,
Ихагыз ханмырцшит, хамхьатцит зынзак...

Ахә шәауа уадак ҳацсы ҶнаҶәыкын,
Иаашаанза ҳдәашьы кәәҶза иакын...
Иаадыруан иахусыз, иаадыруан ҳзышьтаз,
Ахаан иагҳмыжьцыт Ҷара иахьҶахәтаз...

ИагьаҶара ҳкыднаҶаргьы аамта ихьантоу,
Ҷанеицыз иаадыруан аҶба ҳаштоу...
ИҶбахьшон, иагьхьаагон ускан Ҷәгьаза,
Ашәкәқәа ирнуи аҶстазаареи еикәшәомзт
зынза!..

Уажә урт зегь ааҶоушьартә ҳабжьара иаахәыхт,
Тьц дук наиртан, сҶыза дыбжьырт!..
Иац избац дабаҶоу, зынзак дкәаратцеит,
Амал ауп ириааиуа зегьы ҳәа иҶхьазеит...

Сазхәыцуеит, ианбантәеи ҳҶызара абас,
Ма иҶазамзу, ҳажьозу зынзас?..
УшьапқәатцәҶья иргәалашәо, адәхәыпш
зыгәра уго,
Излаухугои, азыхәашь хәычы-хәыч ианаго!..

Уи хьаас имоуп ҳа ҳбызшәала иахьымцәажәо,
Уатә игыло ҳәа ҳзықәгәыҶуа ҳара ҳәар...
Уаргьы еилукаауеит, иуцәтәымым
уи дзыргәжәажәо,
Аха ишпаҶоу, иара иҶнытцәҶья уназар?!

УаҶа аҶсшәа ашә ныдтаны идәылтңны
иҶеижьтеи
Ианбатәиу, уашьталеит ҳәа шьта иубазом...

Аон иазгэакъоу ус шэахэахаак иамрыпхеижьтєи,
Цшаашьагь амам,зынза аеатцэахт, ихынхэзом!..

Ус анакэха, мчыла изхьааигои иара ионы икам,
Баша аерацшраз абарбарра хагахьеит...
Иеалахалан дєырбагэышьоит иара адэныка,
Аха ионы – ацшэа агьефэха ашэ акхьеит...

Ипцшзан ацэажэашьа зтцаз игэра умган!
Уи уара, ипцшзаны уижьауеит!
Уи уара, газатцас уишьауеит,
Уи дыбзиамызт, ахаангьы дхэымган...

Иихэо дакэымшэоз атахызар зынза,
Ауаф изы абзиа еснагь згэы итоу,
Уи идыруеит иуатэоу, иухэтоу,
Уара акыр улшозар, убри изыхэан уахьза...

Шьта узжьаша, узкатэаша уржьахьеит,
Шьта узтахугьы уа узы ажэа рхэахьеит...
Нас, уизымтиуа, уизаамхэауа азэгьы,
Шьта укэышха, икалозар ухагагьы!

Зегьы сырхаштны стэоуп абра,
Ацстазаара цэқэырцоит сахьыкам...
Изгоит са сөызцэагьы рыгэра,
Ицэгьоу сызрыдылом исзыкам...

Абра еикэуп са схэыштаара,
Мьшкызны скэиц цэара иакырцаз..
Азэы сигэалашэар сара,
Убригь сызхоит зынза смыцсырцаз!..

Ицэгъаз зегъ ххаагахъеит хара,
Җазымхәәет амкәылгы, хәаааит...
Аха шәартак пшуп нахъхь, хара,
Уажәы-уашьтан, хагәгәамхар иааип...

Ө-мчык рымтәыжәәа дукәа ркәеит,
Аха макъана хашәхымс изхытцуам...
Аду – аурт еипш ихахкәеит,
Амач – ахы хымзгъшо, иахдыртцуам...

Насыц дук дашьтамызт иара,
Ибжыы мыргакәа цшьяала дааиуан...
Шьюuky идрааигәарц иеҳәара,
Ацсык аарыгхеит, урт ииааиуан...

Азәгы димбацызт дыхжәаны,
Ицәа иалсаанза рхы иахәашт...
...Убаскан ичхара цжәаны,
Азгъеипш ирытцалан, иагъахәәет!..

УАХЫК ХАФНЫ АЗЫХӘАШЬ...

Уахык хәфны азыхәашь фналт ицәкәырцо,
Шьта мчыкам, иудыруаз, ахәоушәа иунцо...
Схы ахыызгара смоуа ианыскъон атзамц,
Иабакоу аиаша, иаиааима зынза амц?!
Ирылшози ашәкәа, икьякыза иаатит,
Ашәымтақ, сәны хәынцәала иартәит...
Са соуп хәа имақаруан, ухыртәаны узго,
Сашта зегъ икәлеит азыхәашь газго...
Снапала еитасхаз ашәырқәа хыжәжәон,
Хла рыцхақәа акыжыхәа итәыуон, ишәон...

Ахы аалмыхэхэо изсон ҳақаблагы,
Абығкәа реипш изааҕәрылон уа ҳакәтқәагы...
Иа Анцәа ду уаххылапш, хрыщқан хҕаумтқан,
Уажәы-уажә дматанеиуан уа ахәычкәа ран...
Цақа иказ зегь еижәылан хыхь ианцауа,
Ирхәо сахахьан ауп, уажә сақәшәеит ара!..
Уа хәашьас иастои са сыла иабаз,
Азы, амат еипш, ашшыхәа ицәажәон иахьоназ...
Зегь шьтыхны иагон, оуматцәкьан изфыз,
Ҳафны матәа рыцха, ҳапхзаша зегь здыз...
...Уи атдых хҕәыбаса иаххысны ианца,
Зынзатцәкьа ичышәымзаап, ххәеит, хлахьынцә!..
Ҳаштаф азыхәашь ацсы ахьашьоз иианы,
Ацсуа лабашьеипш иарсын ҳафны!..

Ҳазшаз иоуп издыруа, уи иоуп изызбо,
Мышкызны ҳахьнеиуа, иаразәк иоуп избо...
Ҳацха маакырадоу, ма иғәғәақацоу,
Ахра ҳафалоу, ахлантц ахь хцоу...

Дзырфашьоу абыстаак дкаларгы калоит,
Аха убригь днаикәныхәан, днаипыртны
дцалоит...

Ҳазшаз зегь бзиа ҳаибоит ҳаикраны,
Уи илапш зыдхалаз, дирехәом ифакны!..

Насыц дук ыкоуп, арахь уа иубазом,
Итынчуп, ахаан уи абжы уаҳазом...
Зыжәлар рзыхәан ара абзиа зылшаз,
Ижәдыруаз, цьанат-цха изхитцоит ҳазшаз!..

Нахьхы цьара бхала бтынчза быкфәршәуп,
Ацхыбжьон биоит...

Ахаангы бысхамыштзатт, сгэатцаҕы бтаршәуп,
Маза бысгәырҕоит...

Мышкызны саныкам сашәакәа ирыпхьо,
Ибоит сышбылуаз...

Азҕабцәа ссирқәа сцәахәакәа ззыскхьо,
Ацәашьейпш ианзытуаз...

Урт зегь ирылыпхоз быччапшь лаша-лашо,
Шәкы ирылкаан избон...

Адунеиаҕ зегь схаштыргы, иарак ауп
исгәалашәо,

Ахы станарцон!..

Ах, уи азҕаб, дсылгеит, дсылгеит,
Егырт азҕабцәа ираңылгеит!..
Сышлыцкәашоз, сыхшыҕ сцәылгеит,
Сышлыцкәашоз, сгәы сыцәтылгеит,
Сызныз амҕагы санылгеит,
Иахьылтахыз сымҕахылгеит,
Иҕастоз нас, схи сзахымгеит,
Ла илтахыз акы сзахымпеит!..

Җашпамкәашои, җамкәашакәа,
Җкәашауеит!..
Ишцаҳмыршои, иаҳмыршакәа,
Иҳаршауеит!..

Җашпамҕырбои, җамҕырбакәа,
Җеырбауеит!..
Ахәса хәыцқәа ргәы иамыргакәа,
Җаахынхәуеит!..

Аамта цъасшьазом сара,
Ицъашьатәуп – ауфы дзақрартәыз!..
Пшьаала идырцәоит ихәыштаара,
Иаргы изгәәтом дшыцхастартәыз!..

Цытрак ашьтахь – хааизынхар,
Цқъа лактала ҳаибадырып...
Иахамкъашьыц азә дынхар,
Дцааит дышзахәо, иеы ҳкәадырып!..

Зегы ицъахшьауеит ҳара,
Аха анкылашьа ҳззхәыцзом...
Цытк иаарылыҳәхәаз ара,
Даххәәеаанза ҳааицрытцзом!..

Сгәырфәқәа зегь цеит испыртцны,
Схы сазнрыжбит – шьта шәеицыз!
Сеитадәықәлеит – цытк сааицххәыцны,
Сеитаналагеит – сызфыз!..

Исымоу мфәкоуп, сануп интәаанза,
Ацәхьатрагь сашьтазам уажәшьта...
Снеиуеит ус, уи сракәа цтәаанза,
Уи амфәҫ сеипхызуеит суахта!..

АСАСААИРТӘҪ

Зғабк сышә дааины днылагылеит: –
Атак сышәтоу, зтәарак сымоуп?!
Саргь аңсуа ишихәтаз сылпылеит: –
Бааи афныҫа, са саңшәымоуп!..

Атыпқәа ирышьтоу, хыхька ихалоу,
Хрыламцәажәеит, зынза ҳамгәамтцит!..
Аполитикцәа рыхқәа цеуа изыдхало,
Харт зынза еибашьрада халтцит!..

Шьта еилыскааит, шьта абас ауп ишцатәу,
Мфак алхны ушнеиуа икәаратцойт...
Иувагылатцәкьоугь дызустоу, дахьатәу,
Иуимырдырырц, зегь ирфашьойт, зегь изойт...

Уа узызгәакуа, мышкызны иутаху калоит,
Аха узлак ала иубарыма инагзаны?!
Ақәа иахнаркьаргы, иауркатцозеи, ихкәалоит,
Жәфан иаанашьтуеит ацәыкәбарқәа цхьазаны...

Ари адунеи ду ашәкәа кьақьаза иаанартуеит,
Шьоук златытца, шьоук алаталоит ипжәаны...
Хлахьынцатцәкьагь, шьоук амацеицш
иаадырхәеит,
Ианытцәкьоу сеидру, аха хнарғалоит хжьаны!..

Уажәшьта егьсыгым анцәа иубома,
Лыгызмалрақәа зегь стцойт!
Зынза ишылтахым дсызгома,
Аха иамузар – дыззоит!

Ацқа ихыстцахьазгы хылхит,
Азы иалтеит мазала!
Ах, сылмышәеит, сыңсы тылхит: –
Ухаз еиғу еак збала!

Збашья сывам даеакала,
Зегь са исықалыжыыр лтахеит!
Уи азцаара атак сынтәала,
Илмызбарц, днахан илтәаххьеит!!!

Ах, сывеу зегь баша хәыцроуп,
Ибзиоу ак ааиуам схафы...
Ма дыззароуп, ма дызгычроуп,
Ма сназароуп лгәафы!

Сгәы сывхәыцзом са саазкәылаз,
Иара цәажәоит ахәатәала...
Сгәыгра хәычы схәақәа иргәылаз,
Зынзак иамоуп икәацала...

Ах, сумыхәеит ахәатәхамта,
Сургәакт утзамцкәа срыдрыгәгәала...
Макъана сабылуанатц умца,
Ахаангы унсыжызом ура ухала...

Адәахәала акгы убартам,
Уажәшьта хдъаршьом хазбауа!..
Мцак хәацрасуазаргь, хшәартам,
Уи мчык амам хазбылуа!..

Аха аицыртцроуп иахцәыщәгьо,
Цшьаала ианеимаххуа хнапкәа,
Иахцәамбылкәа амца ихәыткьо,
Рытра ихазтацалом хәгәкәа!..

Ҳаитеипыртып, уи шыта Ҳашыцылеит Ҳара,
ҲагәтыҲақәа еитәх мчыла иаҲтәахып.
ИабабтаҲу, сара сыхъзгы арыхҲара,
Сацсамзар акәҲап, бара ихыбсауа бнацәхыц!..

Амала ибдыруаз, бҲарштшыа сымазам сара,
Бзиа бызбалоит, зегы ирцәытцәах мазала!..
Ахықәахь инеиуама,мшәан, иантытцау аз атра?!
Ус бкәац-кәацауа бнасыдтны бцала!..

Ицъабшыаргы, ба бангәаауа бзиа избоит,
Сашыцылацәеит, ирлас-ырлас бгәы апжәара...
Бара убасқангы, сара сцасазы бәырбоит,
«Уи слыцсаҲуам!» – араҲь саҲыхуп аҲжъара!..

Уа, ауаарацәа ба бнарылскаарц саннаскьо,
Быхъшыцба лацш наҲ искәыбгоит быццакны!
Ах, смышьтеикит, ах, издыруеит зегь зыхкьо,
УаҲа исзымгәагьт, уаҲа исзымҲәеит ба бәаҲны...

Беитасыргәаауеит, уажә са сыла ишабо,
Беитасцыртцит, амца бәықәыҲәҲә баaikәашәан...
Ах, сыгә рыцҲа, уа уоуп исымоу зыгәра зго,
ҲалтаҲызар, уи дхынҲәуеит, зынза умшәан!..

Ускәатц, исоумҲәан, аамта атәы,
Агәра аҲырхит,иаҲзынкылом...
Шьоукы ирыздыруам рхатәы,
Амал иарлашәит, иангылом...

Абас инымтцәандаз Ҳтоурых,
АҲар ахышьтыҲҲа иаҲзандаз...

Ҳақсадгъыл рыцха наӳ иғәых,
Агәылшьяпқәа иахцәырымфандаз!

Зынзак дшәартазам аға,
Иац ханихырц иаҳәагылаз...
Анцәа ду, сухәоит, хайқәырха,
Ҳалбаармдааит, ҳа хтәқәа иаххагылаз...

Азәгы измырцәарц ххәыштаара,
Ҳәарыханы, акәицқәа еихәлахцәеит...
Аха аамта ақәаад цәреипш ара,
Иаадырцәин, рцыба итартәеит!..

Икататәу рдыруеит,
Ианыкататәу рдыруеит,
Ишыкататәу рдыруеит,
Иахыкататәу рдыруеит,
Иззыкататәу уанза еиқәхар!..

Иацы дшыказ иахәа дыкам,
Ләылыцсахуеит есымша!..
Лусураә, ма ләныка,
Дышпаццакуеи, ахыпша!..

Слыхьзагәышьяп, уи мышкызны,
Исхәагәышьяп, сгәы итоу!..
Лара лажәақәа срацысны,
Схы лсырдырып, ишсыхәтоу!..

Аха ицьоушьаша, дыхәмаруеит,
Илызгәамтоушәа акагъы!..
Баша сәуеит, баша скәаруеит,
Лкәатеи цыстәоит еихагъы!..

Ихааза исныруеит ла лыцхарра,
Аха сеидру уи аеҗәара?!
Амш аныцәгьо, азыггара,
Ушзақөымгәыгүеипш, краамта ара!..

Нас, абастәкья хаипырткрыма,
Уаҗа иаҗзеиламкәа акагы...
Җагәкәа иртатәкьям ххәыцрыма,
Хьяак җамамшәа зынзагы...

Нас, җагәхтыхақәа җтәахрыма,
Еиҗа хзарыма җашбылуа...
Хус җаиташьтаз хымапсыма,
Иҗамбоушәа аамтагы шцауа...

Нас, җа ханасып хзыпшырма,
Амтәыжәфа шамоу, ишпыруа
Җзымдырзоушәа, иҗаршарыма,
Иарбан махәу изықәтәауа?!

Уи ииҗәо акәзам иззызфртәу ара,
Иимхәо ауп акрызтцазкуа!..
Ижәдыруаз, дакәытцзом макьяна аеҗәара,
Дцәырымтцкәа ағъарахәа дафазкуа!..

Ианигәапхо аамта убас ирхәашьуеит,
Азытәкьягы амца ацреитдоит!..
Ииҗаху ирхаан ихы наишьышьуеит,
Ииҗахым, хылатәкья дтеитдоит!..

Уи игәра згаз зегь цшуп итәаны,
Азы шыцәаз ирбазшәа ирахәтуп!..

Иманшәаламхеит тыпх, аха сынтәагы,
Ишамуз жәбоит, шәшахатуп!..

Макьана дымцәыртцыц иаххәо захауа,
Макьана ҕа пытрак ҳацшыроуп...
Ах, апсабара, зегь зычхауа,
Ҳаграқәа маапшырцаз, ушәтыроуп!..

Илтәхзамызт, илтәхзамызт, илтәхзамызт,
Акы дхьанарцшит мчыла сара сахь!..
Ипшззамызт, ипшззамызт, ипшззамызт,
Слымбазшәа наӀ лҕыналхар убрахь...

Ихаразамызт, ихаразамызт, ихаразамызт,
Шьаҕак аакалтқан са суадаҕы дназеит!..
Ипхазамызт, ипхазамызт, ипхазамызт,
Аха хөыцьагь ҳааицәналан, иахрыпхеит!..

Ииашан аамта цеит иахдыртцны,
Ҳхы иахзамырхәеит, нас иахарои?!
Ихианы иҳамамызт зегь хөыцны,
Шьоук антало, шьоук злахалои?!

Ҳҕызхуа акыкоуп, уи хазгәатар,
Иреиҕу мөак зегь ҳаицанылар...
Ижәоа аанкылан ахықә зәазтаз,
Аамта бзиак шыта ҳацылар...

Амал мыщхә згазгы идырхынхәыроуп,
Ажәлар иртәу дара ирзынхааит...
Ацәгьа зузгы иҕы маахәыроуп,
Аиаша акоуп, убриала инхааит!..

Нак харкэатцып иаиааиуеи, еитцааиуеи,
Халамс еихау партиас икои?!
Ипхашьазаргь, аамта еитцааиуеит,
Уи амахэ бзиа еипш, иныкэоит!..

– Ианбыкэу аиаша атэы ианаго,
Ауаа апстазааратцэкья анроуа?!
– Азэ дысурбозар уажэ имлаго,
Урзымзфрын, урт зажэа зроууа!..

– Ианбыкэу хажэлар цкья ианыҕеио,
Апсуа ила Апсны тэыроуп!..
– Цкья ирхиарц апхьарца азырхэо,
Иара ианитаху иуркыроуп!..

– Ианбыкэу хапсшэа пхамшьо ара,
Зегьы еицырхэо ианыкалаша?
– Убригь иамоуп ара аеҳэара,
Мышкызны иишт ицкьяны изхэаша!..

– Ианбыкэу хажэлар азэыкны инхо,
Хэыци-дуи еихзызо ианаабо?!
– Икалап ирацэамзар ус изгэапхо,
Цкья урылапши урт анаатэо!..

– Шьта арака ағэра рыххатэуп,
Ианамуы, апшэма иажэа ихэароуп!..
Ари адгьыл ахаангьы апсуа итэуп,
Ари адгьыл ахаангьы уи изынхароуп!..

Урт афыцьагь еифырго акагь ыкам,
Абаз кылтцэак иапсам иаахтцэаны!..

Зны сатцашьыцуеит, ишыздыруагы
иалахьынто!..

Аиаша здыруаз иртѣахит, ирымхѣазеит,
Хара халапш урт ркынза имназеит...
Шьюукгы ражѣа иахьынзахѣтаз ирымразеит,
Амцгы пшуазма, амѣа ылнахт, имтѣазеит,
Аиашеи иареи еивагылеит, шыта еихъзеит,
Иааузымдырыртѣ, дара аѣбагы еипшхазеит,
Аиаша рыцѣа, баша алуѣа хазеит,
Еибафазаанза, уи абжытѣѣа рмахазеит,
Шыта хѣаигѣа иааиуам, иахѣыбналеит,
ирхазеит!..

Хѣаибамбеижътеи акраатцуан хара,
Хѣазлааии иахьанза ичханы?!
Са сашьтамызт ахъз архара,
Бѣѣырцуамызт баргы быпцхашьаны...

Уажѣ хѣаипыртѣра даара ицѣгъахашт,
Ихамбазакѣан еилатѣеит хѣагѣѣа...
Шыта аѣныѣагы амѣаѣа бхаршт,
Бдѣыѣѣлеит хѣа башьтуам аѣѣа!..

Бсымбароуп зынзакгы бзытуа,
Ачамгѣыр еипш, игѣхьаазгоит быбжы!
Арбагъѣѣа аккаѣѣа иѣытуа,
Ианааиларпсо, хѣрпылап шыжы!..

Хѣыгы-хѣычла аиаша наскѣоит,
Хѣзтампшзакѣа уаѣа алакѣа,

Лапшык, аҕамчеипш иҕахкьоит,
Иахцэызыр хэа ишэоит хгэыгырта...

Нак хықәуп, ацсык инаҕкьар,
Абаҕчагы убом, хәгеита...
Знык иалшан амцэыжәҕақәа аҕьар,
Ишеиқәхаз хнарбар ахата?..

Уи ыкан, уи ииаст, ицеит,
Ахааназ ихаштуам избаз...
Уи амацэыс еипшуп, иқшеит,
Еиқәхашыагы иоуам изынкьаз!..

Санлаҕсуазгы игәастеит, дхәацыхәапшыа
дгылан,
Аарлахәа лхы лыртцысит...
Саргы хьаас дыскцәамшәа цшыаала сөынкылан,
Ус сшылзыцшыз акыр цтит!..

Арахь дзызхәыцуа са соуп уаха аашаанза,
Саргы сзызхәыцуа ла лоуп!..
Ус ауп есымша, знык хәаибабаанза,
Хәaneiбаба, нас зегь мцуроуп!!!

Илхәоз сахаанза цқьа агәра сымгеит,
Лыблақәа есымша сыржьон...
Лалахь сназгоз сыцха табгеит,
Сагәылахеит атцых цхыбжьон...

Ицъаушьаша, акызатцэык хьаасгы илкуам,
Иабалтаху са сызбылуа!..
Арахь зегь лбахуеит, лыбла алыркуам,
Сасакәушәа зыгәра лгау!..

Дгэыпжэагахан дцэыртцит уи доумаха,
Лара лғапқха амзатқьагь таан!..
Илхэоз смаҳар акэын еиғьыз уаха,
Лыблақәа рымц еиха ихаан!..

Абаҳчеипш, сгэы дытцалан днеиуеит лара,
Ашәтқәа хкы-хкыла илькәшәоит!..
Сыблақәа лхымшәо ишлыцугь убра,
Уажәы-уажә дысцәызыр хәа сшәоит!..

Уи лымәа шнымтцәо здыруеит зынза,
Сгэы усгьы, Ацсны атцкысгьы итбаауп!
Аха зны-зынла шәартарак цәыртцуеит маза,
Сеидру, ацсы мыжда цаауп!

Макьанагь думбацызт ус зыгәра уго,
Азәы лкынтәиғь иумоуцызт нызбак...
Ицәыртцуеит цәаныррак ушьтырпраан узго,
Улапш налылашәкәоит пхәызбак!..

Улышьтоуп аахәлаанза ахәынтцәа шыақьаны,
Адуinei зегь ухарштны, уекинтцәо...
Ухатцоуп, игәәта лымтцәыжәәа кьаны,
Ачытбжь умырҳакәа духыпраан дышцо!

– Шәа ишәыгугьы здыруеит, ишәыбзоугьы
здыруеит,
Зегь збашьяк шрысто агәра жәга!
Ажәлар ианышәтахха, сөыццышә
шәкәадыруеит,
Саанымкылакәа сдәықәлап, шәытга!..

– Мшәан, баша имызбазаап, алхрақәа зхәыцыз,
Уареи ҳареи атцааршә ҳабжьан!..
Цқьа уҳаздыруамызт, уажәоуп уанцәыртцыз,
Акызатцәык ҳазлаухәо – ҳумжьан!..

Зегь зхаану, зегь збахьоу,
Ажәәан цшьяала иаҳхагылоуп...
Аиаша акагмыжкәа изхәахьоу,
Амц, агәағьейцш агәта иагәылоуп...

Шьоук урт харгалон тцәәантцәы: –
«Арт уаә дрыхәом, аума ргәыжәлоуп!..»
Аха ицеит амшқәа, иахья, уатцәы,
Аз иагаз ацҳаипцш, нырцә ихыжьоуп!..

Ҳипыртыр ртахзамызт ауха ба быблақәа,
Мазала цшьяала игәырфон...
«Устцәкья ҳашәхашәмрыштын, зны-зынла
шәнықәлақәа!» –
Иналабхәеит атцых цхыбжьон...

Уи акәхеит, шәымтакгыы уаҳа имыртыкәа,
Бәацхья сышкацаз ббоит!..
Быблақәа роуп зегь зхароу, бмыгәзыкәа,
Сцар, агәырәа исцәагоит!

Сааит, сара сцашья Анцәа итәуп изеипцшрахаша,
Аха ицшзазар стәхуп...
Ажәаз шәымзышо, шәара акырза ишәызхаша,
Сгәафьы итцәахуп...

Уи хэшәуп, ихәрыбгыцуп, шәа шәыхәрақәа
ирықәшәцар,
Иаразнак игьоит...
Шәгәы италаз шәа ишәтәуп, аха ирыцхауп
итышәцар,
Еикәшәырхар, ишәтынхоит...

Уи дызустоу азәгы издырзом,
Уи дмазоуп...
Уи дахьыкоу азәгы дзырзом,
Харазоуп...

Уи итцыхәа зларсым арбан,
Аха иузкуам!..
Рәанынархо, иара даагәатан,
Дазцоит агәам!..

Уи дырзылгом, далағызшәа,
Дырзырцысуам!
Агәам малны далахазшәа,
Ицсы тәуам!..

Ицбаушьаргы ауеит,
Абриақара изыхарои хәа!
Есымша азбахә ххәауеит,
Иабакоу, инзырхои хәа!..

Иаашәычхар, ишәзаауеит,
Уи шыта аныкәашья атцозаап!..
Шьюкы ирыбжәуеит,
‘Еа шыоукы иныкәырцозаап!..

Ах, хгэы ахшэеит, иахтахым,
Зегь ахьгылоу ихэхэозаап!..
Анап иашыцылаз аиаша,
Хара ихахэом, рхэозаап!..

Хагоу ихигааит ари амш шысхызгаз,
Сөыза дцэажэон игэы тыгыгы!..
Сгэатца итаршэны исымаз пхэызбак,
Лыччапшь сцэылтцэахит иахья!..

Са сзықәшэаз ауп уаф изхымго,
Сөыза мацк игэы кастцеит!..
Згабк дышхысххязгы, дысзымго,
Сшынапшаапшуаз, хатца дцеит!..

АХҚӘА

Ашыта дхуп	3
«Алапш бадыргеит иахбак...»	3
«Азыхэашь анлеиуа, ианшэартоу зынза...»	3
«Хаинаалом, казшыала хайцшым...»	4
«Ус хайпыртдызшэа кхцтоит...»	4
«Цьым, уи ауаф дхеит, дхазеит...»	5
«Насыпк ацэара сырбаны...»	5
Аамта андэықэла	5
«Схэыцуеит, урт ауаа изырхашти рхы...»	6
«Шакантэ сылпыртцырц стаххахьоузеи...»	7
«Ус аамтала зегь хамфасуеит...»	7
«Зны сылпыртцыр лтахуп...»	8
«Арака ишэартоу акзатцэыкоуп...»	8
«Сыблақэа ибархэо зала...»	8
«Нак бысхасрыштуеит сара...»	9
«Сыгэтыха сзымхэеит иахьагы...»	10
«Ибгэагы, ибгэагы, сныжьны банцоз...»	10
«Ишэмахацзаап цьымхеит икоу...»	10
«Иахьа былапш мчыла ибцэахуан...»	11
«Хгэырфакэеи ххьаакэеи хгэыргьеи зегь аман...»	12
«Аамта иадыруеит иара атэы...»	12
«Иказ аиаша, ус ацсы таз...»	13
«Бысцэызыр хэа сшэоит табыргны...»	13
«Сара амшқэа срыхьтэыуар стахзам...»	14
«Ибзиоуп, уа уакэзааит Апсны еикэзырхаз...»	14
«Быблақэа исархэааит, уахтахым хэа ура...»	15
«Банызбалак...»	15
«Ацардеикэатцэеипш иааимылцаан...»	16
«Аеапсахуеит апсабара...»	17
«Сашэақэа, шэашта стахеит, стахацэеит...»	17
«Ажэфан саламшэкэцас иаанашьтуеит асы...»	18
«Хабаккоу, хахьааихьоу здыруада шыта?...»	19
«Шьта акымзарак хзеилам, ха хайлгахьеит...»	19
«Аамта иамазкуада ара?!...»	20
«Ихьчатэуп рхэоит хбызшэа...»	21
«Ацша тэыуо адэы ицэхалеит...»	21
«Ачамгэыр унацэкьарақэа анафешьлак...»	22

«Исхамыштзеит, быблақәа шсыхәацшуаз...»	22
«Акыр ҳаикәнархозар ҳара...»	23
«Мшәан, зегь кәышқәоупеи арака...»	23
«Иреигьу аамтақәа ҳапхәака ишьтоу...»	24
«Сгәы дынталан ирхәашаанза...»	24
«Ахала иааизом анасып, пхашьоит...»	25
«Иихәаз сашьтам, уи иґы иақәнагоз ихәеит...»	26
«Абзиа уны иастоит азы, иагалааит...»	26
«Аамта уәехьфрфрны уанкаҳа...»	27
«Сашәақәа спьртцеуит, рцәаара сахьырпшны...»	27
«Мап, мап, барей сарей иахзеилам акгы...»	28
«Бца нас, шьта хатца, мшәан, сгәы зегьы бфеит...»	28
«Уаҳа ҳмеицәажәап бааи зынзагьы...»	29
«Агәра бгозар сара исхәо, сыбпырхагам...»	30
«Сыбпыртцеуит... Сшыбпыртца...»	30
«Аамта исзакәмыршәеит сшьаґа...»	31
«Урт абзиа рымбазеит...»	31
«Нас иазызуеи, сгәы хьтхьтуеит банабо?!»	32
«Нас иахьаткыс ишпеигьымхари цьым уатцәы...»	32
«Шьта иабақоу сара сышықәсқәа исыңәцаз...»	33
«Баша угәақуеит, баша угәжәажәоит...»	34
«Мшәан, зегь раткыс быччапшь зсәабрыпхеи...»	34
«Схы ахьынахо иньқәыршәны сцап...»	35
«Агәаг илыҳәхәоит араҳь...»	35
Нас, издыруада ҳахьцо?!	36
«Уажәраанза ҳаицәажәон аиаша ҳтаҳызшәа...»	37
«Аамта даара даргазеит...»	37
«Сыхьз набхабрыштып бара...»	38
Апоет	38
«Ахаан сымгылазацт зымґа...»	39
Ацстазаара – усгәапхоит!	39
«Ус ҳаицыртызшәа кәхтцеит...»	40
«Сгәы схәычушәа снарбауеит...»	40
«Гәыбған быстазом сара...»	41
«Ба бхәычыхәмарра сгәапхоит...»	41
«Быблақәа ирхәааит, сыртаху сыртахыму...»	41
«Урт злацәажәоз зегьы иашан...»	42
«Сажәеинраала нхәыткәраан...»	42
«Акры ансылшоз, схы сзамыхәеит...»	43

«Убас дыччеит илгээрцханы...»	43
«Уи лшыап пынцдақаа цыркыакыа...»	44
«Уажэшьта еибахамхэап акагы...»	44
«Ба бгэыргэоит, бынасың бзыцшуп...»	44
«Ацыхэтэантэи саапынраз дцэыртцит лара...»	45
«Анкыа избыхъаз, сзышыцылаз еа шыоукын...»	45
«Шьта деилыскааит хэа сыштэоу...»	46
«Сафэытцп, иабастаху, исымхэап...»	47
«Сгэы амца акуп, исзырцэазом, исзырцэазом...»	47
«– Жэеинраала ссируп – лхэеит лара...»	48
Хразкы хцэыбнамлац...	48
«Азгабцэа, азгабцэа, есымша шэеырбоит...»	49
«Аамта бзиа ааиуоу, имааиуоу...»	50
«Ах, ибдыруазтгы бара...»	50
«Сцоит снабпыртцны...Уаха акгы...»	51
«Апсшэа даара икфеацалоуп...»	51
«Уи насып лоурц стахуп, цабыргуп...»	52
«Аамта ағэра азэггы изымкыц...»	53
«Кагы камлеит, уи мцык ихэазар...»	53
«Игэабтозу бара, уи амш шака илахёыхыз...»	53
«– Аиаша зхэоз зегь ииасхёеит, иабакоу...»	54
«– Ижэдыруаз, уи шэикэгэыг, шэипсахуам...»	55
«Ианбыкэу, сацьал, уансыхьзо?...»	55
«Шьтатцэкыа сеидру хыхьцауа...»	56
«Бёытцэахны бтэоуп, ашэшь илатэоу...»	57
«Избац ракёым, сара сфызцэа еа шыоукхейт...»	57
«Акагы цыазымшыо, акагы хьаасгы измазам...»	58
«– Абра хаангылап, хэехартынчып, иазхархап...»	58
«Са сакэзам иижъаз, иара ихы ижъеит...»	59
«Урт ирдыруейт... Еиха иахьахьуа ха хьышшэа...»	59
«Мшэан, аиашаз, иахьа ицаушьаша еакуп...»	60
«Уи шьта дыздыруазшэа збауан...»	60
«Ишэартоу икои хэа шэантцаах...»	61
«Абзиабара цейт... Ианцозгы сымбазакэа...»	61
«Икоуп мфак... Аиашахь умфыхызго...»	61
«Ацх иажуейт са сзы анышэ...»	62
«Лакэ-лакэы дсыхэапшуан уи азгаб иахьак...»	62
«Иубар иуздырзом уажэшьта...»	63

«Нас абри аамта хажэлар рзыхэан имаазеи...».....	63
«Ишьтахька дхьяпшзар, сзыхьзеи хэа сара...»	63
«Уи дазыпшзамыт макьана иара...».....	64
«Бара бтэала зегь мариоушэа иббауеит...».....	64
«Ах, ари азгаб дысзеилымкааит са зынза...»	64
«Иаашэычха нас, акрынхама, уи аамта аауеит...»	65
«Исзымхэо шырацэо жэбауеит...»	65
«Уи ахатца акры идыруеит, акыргы ибахьеит...»	66
«Уи ишьапкэа ихэомыт, игэгы аарла еисуан...»	66
«Зегь са исхароуп, зегь са исхароуп, мап сызкзом...»....	67
«Ғыц иҒыхеит уажэ сцэаныррақэа еиҒах...».....	67
«Урт рымц еилархэан ицшзаза...»	67
«Апцстазаара исзакэмыршэеит уаха сшьаҒа...».....	68
«ПытҒык аеы иакэтэоуп, аҒэрагы ркуп...».....	68
«Урт аладагь икамыт, аҒадагь, мап...»	68
«Схоуп, сара уаха азэгы истом гэыбган...»	69
«Иац барей сарей хаипырцит...»	70
«Нас изури, сгэы самыхэеит...».....	70
«Аапын сыхэоит, сара сымчкэа анынцэо...»	71
«Шэыспырц, нак сашэакэа, икалозар хаилгап...»	71
«Ауаа реырпсахит зынза...»	71
«Ианаамтаз ихэамыз ажэа...»	72
«Изанажьтэугы, изанажьтэымгы...»	72
«Мап, иаузом, сгэы бтоуп бара быштац...»	73
Мчыла Ғырчча катданы!.....	74
«Уи насыпума, иразку...»	75
«Урт лапшыла иааибадырын...».....	75
«Дара ракэзаап ипатриотцэоу...»	76
«– Уцсыргы устэыуазом гэыблыла...».....	76
Знык узнапхаз.....	76
«Аамтоуп иртэу, уаха акгы...»	77
«Амца ахьеикэыз рымбазеит...»	77
«Шьири исзымдыруа рацэазтгы...»	78
Ихы данахьза...	78
«Абыржэ иаабатцэкьеит, абыржэ...».....	79
«Ула хумҒар, иумбаша зегь убауеит...».....	80
«Уи дахьыкоу, уи ицшаара даара ицэгьоуп...»	80
«Уи мазазааит, ицэахьзааит, исхэарым...»	80

«Ифызцаа иреигъу иааигэа игылазшэа ибауан...».....	81
«Азэыр идыруоу уатцэтэи амш иахзаанаго...»	81
«Ицьаушьаша, урт убриакара рхагэаргоит...»	82
«Абафхатэра змоу, уи дышшэартам агэра згоит...»	82
«Нас уафразар уа узышьтоу...»	82
«Аиаша ицэызын, ишааигоз...»	83
«Саамта анааитцэка агэра сзымкит...»	83
«Мап. Исхамыштзеит акгы...»	84
«Абзеира деигзозма, икаитцеит...»	84
«Уи гэыкала дысыказшэа збауан...».....	85
«Даачырчырын суада дындэылпрааны дцеит...»	85
Ҳаицырпылон абзиеи ацэгэеи.....	86
«Зегы дрыхызазшэа, еликаазазшэа...»	86
«Бмыччан баныспыло, бмыччан баныспыло...».....	87
«Исхароу сеидру, сеидру, сеидру...»	87
«Иануфаччоу ауп ианшэартоу...»	87
«Жэеинраалала исзымхэеит сгэы...».....	88
«Уи дысзеилымкаазеит уаха...».....	88
Урт дрылам узықэгэыгша...	89
«Азэ иоуп уара иубо уи уанифэаажэо...».....	89
Схала санаатэо...	90
«Исылшом, исылшом, гэырфа хьантак сашэеит...»	90
Имцаз абзиабара	91
«Ах, ацстазаара, сужьейт...»	91
«Ҳаилгеит ахааназ, уажэшьта акагь хабжьам...»	92
«Уаха дысзеилымкааит уи азгаб сара...»	92
«Шьта уазхэыцла рыуа дарбан...»	92
Амфы рыртеит...	93
Ахааназ инхо.....	93
«Имааит уи аамта, хара хаззыпшыз...»	94
«Зыпсадгьыл иара иакара бзиа избауа...»	94
«Иумжэыроуп, иумфароуп...»	94
Руак цыруейт.....	95
«Мап, сказымиааит сгэырфа...»	95
«Уи ицэырттра хайгэыргэоит хара...»	95
«Даазбалак зегь иара ицэхасуейт...».....	96
«– Абзиа зтахуи, абзиа катцоуи...»	96
«– Уи данааиуаз хзықэиргэыгыз...».....	96
«Амшын агэы итоу – иантынчу иуздырзом...».....	96

«Уи даазкэылаз агычцэа рызбахэ ихэауеит...»	96
«Аиаша иашьтан...Аиашаз хлымхақәа ргахьан...»	97
«Закэтыпу сыздыруам аиашаз убри атып...»	97
«Угэгэоуп рхэан, дыггэгээшэатқәа ибеит...»	97
«Урт анцэажэо, быжьрабыжьтцэа уцар утаххоит...»	97
«Азэ хьаас имоуп итимижьыц ишэкэкэа...»	97
«Аонқәеи адгьылқәеи тины...»	98
«Азакэан шэахыцар калазом...»	98
«Агэырца анааиуа иузхэыцзом...»	98
«Ғымтзакэа цшыаала хайдытцит...»	98
«Идсмырбеит урт сара сгэала...»	99
«Ах, издыруанда урт рыгэиалоу...»	99
«Избоит сызхымзо шрацэазо...»	99
Сажэеинраала	100
«Бара сыбхаштызшэа кабцеит...»	100
«Уи даеазэуп, уи сара издыруа иакэзам...»	101
«Иаабо акэзам хзеигэырғаша...»	101
«Икоуп ицшыоу, хзыхзызо гэтаққәак...»	102
«Уатцэтэи амш адэыгбеипш иааиуеит...»	102
«Хапшын, еиха еигу аамта ааигэахоит хэа...»	102
«Иара ианагэапхо ауп ианааиуа аразкгы...»	103
«Ишэмырғыхан, ишэмырғыхан, са сгэырца...»	103
«Ибзиоуп, харжызааит, харггы рыгэра аагазааит...» ..	103
«Зеггы здыруа уажэшьта иазтцаара иакэытцит...»	104
«Тагалан, тагалан, иахзаауго хаздыруам...»	104
«Исараза, исараза, аиашатқәа уасхэоит...»	105
«Иказ цыишон иашак уаф дызхымцо...»	105
«Адунеи зегь тшэан уи дамкуа...»	106
«Уи изымдыруаз ак ыказамызт...»	106
«Хахьцо сеидру, нас, уазымтцаан...»	106
«Ус имариам хаззыцшу аагара...»	106
«Ус дысгэалашэоит лара...»	107
«Иубац абакоу, ауаа еашьюукхеит...»	107
«Лказшыа сзеилымкааит зынза...»	108
«Лапшеимкыарак ауп исқэашьхаз...»	108
«Сгэы тынчым, сгэы тынчым, измаану...»	108
«Харт хайпыртцит уажэ аамтала...»	109
«Уи сицыларц, схы саиааироуп...»	109
«Закэ аамтөзеи хазташэаз?!»	110

«Иацы умѡақәа тшәацәан...»	110
«Сызхымзаз сакәытцит, шыта скарахеит...»	111
«Уакәымтцын, уакәымтцын, сгәы...»	111
«Иануѣаччо акара ианшәарто ыказам...»	112
«Ари амшгы сара истәымызт, исыцәцеит...»	112
«Ацстазаара зырѡаш скыдкьо сагоит...»	113
«Исцәылгеит, исцәылгеит, сгәы ыказам шыта...»	113
«Заа дазхәыцхьан, заа ишытиххьан, избахьан...»	114
«Ирхәаз шәакәытц, уи рхаштхьейт дарггы...»	114
Збызшәа ззымдыруа шәахь...	115
Азы млейкәа.....	116
«Ашьапы кьаѣуп рхәейт амц...»	116
«Усызымтаан, афыза, изеикәуи хәа улахь...»	117
«Аамта иацныкәо дызуста?...»	117
«Уи имтәыжәѡа хара дашьтит...»	118
«Уи дысзеилымкааит дзакәытцәкьаз...»	118
«Уажә азыхәан саҕамыз, слира...»	118
«Азы дырхәашьуейт цьоукы...»	118
«Шьоук шзахәоз ацхьака еихейт...»	119
«Тынч сыштәаз, сыгәтыхакәа аакылсит...»	119
«Ус сеилабымган бара...»	120
«Зны иааигәоушәа, зны ихароушәа...»	120
«Ибзиоуп, иахзымдыруа рацәаз...»	121
Атцх сзеихсуам!.....	122
«Ба бааспыртцит, акы сцәызызшәа саанхоит...»	123
«Ицәыргатәыызггы, ицәыргатәымзггы...»	123
«Хакәытцп, ихамхәап, уи абаѡхатәра шимам...»	124
«Ацстазаара, абас сызургәакуеи уара...»	125
«Мчык ыкоуп, иқәацазом...»	126
«Ах, уи азгаб дыцшзаза...»	126
«Ба быхшыѡ ауп, ба быхшыѡ ауп, зыгәра бго...»	126
«Мчыла исхәахуан, уи дысхасрыштуйейт сара...»	127
«Ғагалан, тагалан, са скынзагы уааскьейт...»	127
Сажәеинраалакәа ирмузейт!.....	128
«Издыруейт мышкызны барей сарей хшеикәшәо...» ..	128
«Иахьагы амш цацшьза игәылшәейт...»	129
«Цьым, ацстазаара хьантатцәкьоуп...»	129
«Усоуп, аиаша есымша еицшзам...»	130
«Бысхасрыштит, бысгәалашәом, быстцәахит...»	130

«Уакъыт, иудыруашә иааипмыркъакәә аехәара...»...	131
«Акгы дьамшьазо са сызлақәлоузеи адунеи...»	131
«Сбымбазааит, нас зынзак...»	132
«Ус ҳаипыртцит иахьаггы...»	132
«Са самырцәеит, самыртәеит...»	133
«Бысхасрыштып сара мчыла...»	133
«Ах, шақараантә сгәы пжәахьоузеи...»	134
«Уаҳа исхәом са бзиа бшызбо...»	134
«Уаҳа даасмеигзеит, уаҳа даасмеигзеит...»	134
«Ари ацстазаара са исзымтцеит...»	135
«Зеггы уриааирггы ара...»	135
«Икоуп ауаацкъакәә, икоуп ауаацкъакәә...»	136
«Бысхасыршит шысхәо иаразнак...»	136
«Адуinei аадырхәырц иафуп шыоук ара...»	137
«Амфа ататәым агәағ...»	137
«Бысцәыбнал, бтахызар, иахьыбтаху бца...»	138
«Ба бзыргәаи хәа сымтцааит...»	138
«Ацстазаара ақыба-зыба...»	139
«Са сгәы итаскыз сзахьымзозар...»	140
«Шакантә сшьацәхныслахьоу сара...»	140
«Сара исымаз агхақәә...»	140
«Ба быда гәҕыгьроуп цьым ара...»	141
«Зегь акоуп исзычхауам бсымбар...»	142
«Сызхьымзац шырацәоу агәра згоит...»	142
«Ахеипш исылкәеит сара ажәә...»	143
«Ажәә быстеит, уаҳа исхәом хәа бзиа бшызбо...»	143
«Иааиуеит аамта зегь ириааиуа...»	144
«Ус бара бымсааит, еацьара бшыпшуаз...»	144
«Зынза ажәакгы сфымшәеит, зынза...»	145
«Шәарт шәыгә иалоу рацәазоуп...»	146
«Уи даныбзиаз аамта цахьеит...»	146
«Уара узцәахәак иацсам роуп узбахә зрыххо...»	147
«Уи ауха аиашаз амла сакуан...»	147
«Шьта еилкаауп, егьхзеилазам ҳара...»	148
«Ҳара ихабжъаз зегь абра интцәеит...»	148
«Уи лымца скызаауеит сара...»	148
«Шьта иазхоуп, ҳаипыртцып пшьаала...»	149
«Аамта иқәыгәғәоит гәғәала...»	149
«Акгы камлазшәә ҳаиҕацшуеит...»	150

«Цәашьык хааза итапхон са сгәы...».....	150
«Убас сбыргәаит уи ауха...»	150
«Уаха акгы хзеилам, абзеираз, хайлгеит...».....	151
«Икоуп бзиақ, шәа ишәызгәамто...»	152
«Кагь камлеит нас, ус хайпыртцит хара аамтала...»	152
«Са саныббо быбла пшзақәа амца рхылоит...»	152
«Хайпыртцуеит, еитах бааныжһны сцауеит...»	153
«Сажәеинраала иамхәазеи, нас сара сгәы итаз...».....	154
«Мшәан, хлашәума, ихәхъзеи, хара ара...».....	154
«Макъанагь ихәздырзом хара хаззыпшу...».....	154
«Ицеит аапын, ицеит апхын, ицеит тагалан...»	155
«Ус сааиуан... Апстазаара шхъантыцһыз...»	155
«Хзыхъзас рацәазамзаргь, ус баша хамфамсзаит...» .	156
«Ххы хзәзымиааизацт хара...»	156
«Зегһы срылазоит сара...».....	157
«Зегһ акоуп ибтцәахуеит, зегһ акоуп ибтцәахуеит...»	157
«Шака ус харкузеи хайбархха...»	158
«Сылапш лкәызгеит сара мчыла...»	158
«Знык ауп ха халапшкәа анеикәшәа...».....	159
«Иабакоу хәпсуара, хдоуха...»	159
Зегһ акоуп, ибтцәахуеит!	159
«Хбызшәагһы ыззом, харгһы хаззом...»	160
«Икан иашак, хабла зыдхалоз...»	161
«Ус, барей сарей хабжьара...»	161
«Адуней ду зырхыцһыцуа...».....	162
«Хәкәытп, шыта хгәалакәа уаха ихәмхәап...».....	163
«Зны бхәычуп, зны даара бзәжәуп...».....	163
«Уа угәәкра хәаас измада ара...»	164
«Урт урмазтаан аказы...»	164
«Ах, сыгызмалхәыч, бзырччаз здыруеит...».....	164
«Апсадгһыл ахәа арака згәы фәкааны иаку...»	165
«Уимбазшәа кәитцоит, угәра игазшәа кәитцоит...»	165
«Ба сбыргәыргһон уаанза, ба бысфәаччон ихәаза...»	166
Апсуа.....	166
«Уи деилыскаахәыз цһысшһон...».....	167
«Иазхоуп азгаб, шыта бакәытц аеырбара...».....	167
«Иабакоу рхәаакәа, амци аиашей еилапәтеит...»	168
«Азәгһы даныказам зынза...».....	168
Хәпцһа ишьтоу...	169

Схы зжъон.....	170
«Азэ хъаас хъимамкэа хара...»	170
«Сара даныздыруаз, устцэкъа игэы къашьзамызт...» ...	171
«Уи сиеигзан аиаша сымхэеит...»	171
«Ак спырхагоуп, акы сашьтуам, сёанахэоит...»	172
«Аеш хэыгцеипш, дысцэыбналалоит лара...»	172
«Зегь арака аамталоуп ишаауа...»	172
«О, ажэџан ду, ажэџан, зегь абауеит...»	173
«Бтэоуп бара... Са сшыбылуа бызгэамтџошэа...»	173
Ажэџан дузза зегь абоит...	173
«Зегь калоит, шэмыццакын, зегь калоит...»	174
«Макъана ажэратцэкъа иеаитџом иара зынза...»	174
«Зны-зынла иаалыркъан сгэы кахауеит даара...»	175
«Мчыгэгэак шыкоу зегьы иааныруеит...»	175
«— Бзи дшубо лоухэар дгэаауеит...»	176
«Ба бсымбазтгъы, сбасызтгъы, быбжы...»	176
«Ус аамта сзаццазом сара...»	177
«Уа унаган укэдыртэеит убра...»	177
«Кыр тџеит, ба быччапшь-хаа сёапхоижьтеи...»	177
«Шьта иазхоит... Хмыхэмарып уаха...»	178
Аха иауам...	178
«Уи дахпыртцит зегь хэаныжъны...»	179
«Бара ибызгэамтџошэа катца...»	179
«Арака са исзеилымкаауа даара ирацэоуп...»	180
«Сахьцоу уазымтцаан цыым ураа...»	180
«Хэаиуан ус акгъы мхэазакэа...»	180
«Хзыкэгылоу ацха хмыртцысыроуп...»	181
«Уи дтауадхеит, атауадра анынтэа...»	182
«Избан хэа бысмазтцаан, хэгэкэа зуазыруа...»	182
«Урт аамтџоуп арака зегьы-зегь зыкэрыжъуа...»	182
«Хатца бца нас, ибтахызар...»	183
«Аламыс аныкэгара даара ихъантэзаап...»	183
«Уи ииаша хара хъынза ашэахэа ааиуеит...»	183
«Зынзатэыкгъы ыбымтџит хэцхакэа анхысхуаз...»	184
«Ипшзаны дцэажэоит, дагъеиёкаауп дахыгылоу...»	184
«Анцэа срыцхашья, згэы цкъам спумыжълан...»	184
«Уажэ ейкрауаа убас ирацэаџхеит...»	185
«Урт ааибабан зынза инхазом...»	185
«Аамта спыртцны изцазом...»	185

«Сымшқәа цоит испыртцны пшыаала...»	185
«Зегы сырхаштрыма сара...»	186
«Испыртцызшәа катцан сгәала...»	186
«Шьта сабашьталоу исыцәцаз...»	187
«Уи дыххәеит ишыжәбо заа...»	187
«– Абгақәа, абгақәа, хрыхәом, иҕкытцәкыбит...»	187
«Ажәа еимаркуеит иаакәымтцзакәа...»	188
«Урт аиаша ишацәхьатцуа аабауеит...»	188
«Аамта иазымхәаҕыкәа инхаз...»	189
«Хахьзама хгәы иҕаз, хназама иахьхәхәтаз...»	189
«Ара шьоук убас еибажьоит...»	189
Иахьымхәшәтәуа ххәа...	190
«Аиашеи хәреи зынзак акгы хабжьазам...»	190
«Са сашәақәа ргәашәқәа абра иасыркуеит...»	191
«Лыччапшь уаха исҕалрыпхом...»	191
«Изури, аамта пырцәоит, сзахьзауам...»	191
Мышкы азыхәан...	192
«Аиаша уашьталан уцап, узцозар...»	193
«Уламыс даара еидароушәа убозаргы...»	193
«Сшәыхәоит, баҕхатәра змам шәмырехәалан...»	194
«Исымбозтгы, исымхәозтгы, исразозтгы...»	194
«Иаалыркьан лееиталкит, избац дабакоу...»	194
«Сумшәтеит, сумшәтеит, ашәартара анааиуаз...»	195
«Бсызгәаа ибтахызаргы, бсацәха ибтахызаргы...»	195
«Дыззаапшылоу сеидру, шәааикәатц...»	196
Здац кәадоу...	196
«Сгәы, сааушатар камлауаз...»	197
«Ацәа спыртцны ицахьеит...»	197
«Уламыс даара еидароушәа убозаргы...»	198
«Иаалыркьан лееиталкит, избац дабакоу...»	198
«Ус хаипыртцит, акагы камлазшәа зынзагы...»	199
«Икаттам катцоушәа, избамгы збоушәа...»	199
Сажәеинраала	199
«Еитәх апстазаара сажьеит...»	200
Уи абжы...	200
«Уаха сеилылкаар лтахым уи апхәызба...»	201
«Ари амшгы спыртцт ицхашьа-пхатцо...»	202
«Иаци иахеи рыбжьара исымбозар уцстазаара...»	202
«Ус лапшыла зегь еибәххәеит...»	202

«Атх, узтынчуи? Исымчуи, исымчуи...»	203
«Быччапшыгы уха сахыбаазом сара...»	203
«Исычхаит, исымхэеит, изжэагэеит сара схаа...»	204
«Анцэа ду, сухэоит, хьымзг сумырган...»	204
«Лгэы иатаху сзымдырт сара...»	205
«Дсацтааит са сфыза, аиаша ааигэахама хэа...»	205
«– Мачк иаасазар – ацха сықэлоит...»	206
«Уи иуирдырзом ахаан акала...»	206
«Еитах лыччапшь насфэафхеит...»	207
«Мап, сзацэымцеит лара лылапш...»	207
«Дуззак хашьтазам хара...»	207
«Игэы итаз изыызтгы...»	208
«Ииасыма баша саамта...»	208
«Хэычы-хэычла ифыцэауеит хамца...»	209
«Зынза, о, зынзатэкьа еипшзам...»	209
«Гэыкала дсацэажэоз цьысшон лара...»	210
«Сымшкэа исархэои, инаспыртцеит иццакуа...»	210
«Уаха схынхэзом хэа сылпыртцит...»	211
«Цьара иаангылатэуп уажэшьта...»	211
«Урт аиаша нарымпытцкьан...»	211
«Анкьатэи ххахрыштып, анкьатэи цсит...»	212
«Икьан хэаак, иахынгылатэыз ара...»	212
«Уи дыхьшэашэаза дыспылоижьтэи акыр тцеит...»	213
Идымтэар хгэахы...	213
«Излалгэагьыз сеидру, са сышка даапшит...»	214
«Ашықэсқэа ха иахзыпшуама, ицалашт...»	214
«Макьанагь сеиларгоит азгабцэа анцэыртцауа...»	215
«Сылпыртдыр стахуижьтэи, ианбатэиу...»	215
«Аамта ааины адсаатэеипш икэтэеит...»	216
«Хагэ иалоу, хгэы ишалоу хапылароуп адсра...»	216
«Хааит аамтала хара ара...»	216
«Уи аиаша сара сшашьтаз шыта саадсоит...»	217
«Ах, иарбану ифыхаз сгэатца рхухьууа...»	217
«Акрыздыруаз шыоук ртыхэан уи ддыртэеит...»	218
«Уи хьаас азэ длымам, афыза бзиа, ма атахы...»	218
«Лхы ахькыду здыруа азэ дыкоуп хэа сыкам...»	218
«Хакэытцып, хакэытцып, ба ибхэаз, са исхэаз...»	219
«Хамфа нымтэазацт, макьана ихароуп...»	219
«Амшгы шыжьаахыс алахь еиқэызтцеи...»	219

«Сызхымзац сзахъзома, сахъзома, сахъзома...»	220
««Уажэ иҳалшой, ҳара акымзарак акаґы...»	220
«Уи дыхъшэашэаза днаспыртцит...»	220
«Урт хэычы-хэычла инасыхо...»	221
«Арбаґққа ианаиларпсо, зынраказ шыьжык...»	221
«Шьта зегь рцэеилапсеит дара...»	222
«Уи лқышэ хэычққа тырчааны...»	223
«Урт сцэанырраққа еитафыхеит, ирузом...»	223
«Ианбатэиу, ианбатэиу, шьта акыр тцуеит...»	224
«Уи иихэоз баша агэра ргон...»	224
Ссирзак дамоуп ари ахыққае!	224
Сгэырџа	225
«Уажэшьта ишпааимымкьари апта...»	226
«Акґы саргэыргьом уажэ саазқэылаз...»	226
«Дабакоу иац издыруаз, исџызаз, сызцыз...»	226
«Уи хьаас имоуп ҳа хбызшэала иахьымцэажэо...»	227
«Ицшзан ацэажэашьа зтаз игэра умган!...»	228
«Зегьы сырхаштны стэоуп абра...»	228
«Ицэґыз зегь ххаагахьеит ҳара...»	229
«Насып дук дашьтамызт иара...»	229
Уахык ҳаџны азыхэашь	229
«Ғазшаз иоуп издыруа, уи иоуп изызбо...»	230
«Нахьхьи цьара бхала бтынчза бықеаршэуп...»	230
«Ах, уи азґаб, дсылгеит, дсылгеит...»	231
«Ғашпамкэашои, ҳамкэашакэа...»	231
«Аамта цьасшьазом сара...»	232
«Сгэырџаққа зегь цеит испыртцны...»	232
Асасааиртаџ	232
«Шьта еилыскааит, шьта абас ауп ишцатэу...»	233
«Уажэшьта еґьсыгым анцэа иубома...»	233
«Сгэы сызхэыцзом са саазқэылаз...»	234
«Адэахьала акґы убартам...»	234
«Ғаитеипыртцып, уи шьта ҳашьцылеит ҳара...»	235
«Ицьабшьарґы, ба бангэаауа бзиа избоит...»	235
«Ускэатц, исоумхэан, аамта атэы...»	235
«Икэатэу рдыруеит...»	236
«Иацы дшықаз иахьа дыкам...»	236
«Нас, абастцэққа ҳаипыртцырма...»	237
«Уи иихэо акэзам иззызортэу ара...»	237

«Илтахзамызт, илтахзамызт, илтахзамызт...»	238
«Ииашан аамта цеит иахдыртны...»	238
«– Ианбыкәу аиаша атәы ианаго...»	239
«Урт аоыцьагь еиоырго акагь ыкам...»	239
«Егьа ибтәахыргьы, былапш сапшаауеит сара...»	240
«Аиаша здыруз иртәахит, ирымхәазеит...»	241
«Хаибамбеижьтеи акраатқан хара...»	241
«Хәычы-хәычла аиаша наскьоит...»	241
«Санлаоуазгьы игәастеит, дхәацыхәапшьа...»	242
«Илхәоз саҳаанза цқьа агәра сымгеит...»	242
«Абахчеипш, сгәы дытцалан днеиуеит лара...»	243
«Макьанагь думбацызт ус зыгәра уго...»	243
«– Шәа ишәыгугьы здыруеит, ишәыбзоугьы...»	243
«Зегь зхаану, зегь збахьоу...»	244
«Хипыртыр ртахзамызт ауа ба быблақәа...»	244
«Сааит, сара сцашьа Анцәа итәуп изеипшрахаша...» ..	244
«Уи дызустоу азәгьы издырзом...»	245
«Ицьаушьаргьы ауеит...»	245
«Хагоу ихигааит ари амш шысхызгаз...»	246

Анатоли Ианкәа-ипца Лагәлаа

ААМҘА ИАЗЫМҘӘАХЫЗ

Ажәеинраалақәа

Анатолий Янкович Лагулаа

НЕ СКРЫТОЕ ВРЕМЕНЕМ

Стихи

На абхазском языке

Аредактор *З. Бытәба*
Акорректор *Н. Шьаматәа*
Асахьаҗыхоы *Р. Габлиа*
Компиутерла аикәыршәәф *С. Аргәын*

Аформат $84 \times 108 \frac{1}{32}$. Атираж 300.
Инықә. акь. бғы. 14.
Ағәтацқа №

